

ACADEMIA DE INALTE STUDII
COMERCIALE ȘI INDUSTRIALE DIN CLUJ.

DARE DE SEAMĂ

PE ANII 1922/1923 și 1923/1924.

(în anexă: *Programa cursurilor.*)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

PUBLICATĂ DE RECTORATUL ACADEMIEI.

CUPRINSUL:

- I. A. Ciortea: Onestitatea profesiei.
- II. I. I. Lăpedatu: Frământări sociale.
- III. I. Evian: Problema monetară.
- IV. Istoricul anului 1922/1923.
- V. Istoricul anului 1923/1924.
- VI. Corpul didactic.
- VII. Programa resumată a cursurilor.

4206
XIII

CLUJ

INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE „ARDEALUL”

1924.

*Am cuprins la un loc și dăm publicității programele resti-
mate ale tuturor cursurilor ce se fac la acest institut, cu scopul
de a informa și pe aceia, cari poartă un interes față de iel, de-
spre gradul extensiunii și intensificării diferitelor materii, ce se
predau în cei trei ani de studii.*

*Această programă va servi totdeodată și pentru o orientare
generală a studenților și — probabil — va forma și baza unei
discuțiuni critice pentru cei chemați a îmbunătăți metoda învăță-
mântului comercial.*

Cluj, luna Noiembrie, 1924.

A. Ciorlea.
rector.

I. Onestitatea profesiei.

Cuvânt rostit la deschiderea festivă a cursurilor Academiei de înalte studii comerciale și industriale din Cluj din 21 Octomvrie 1922 de rectorul

A. Ciortea.

Opera începută acum doi ani asupra naționalizării și reorganizării acestei Academii azi se desăvârșește prin deschiderea și a anului al III-lea de cursuri.

Înpopularea și consolidarea relativ destul de repede ale acestui institut de învățământ comercial superior dau dovadă suficientă despre importanța lui, care e semnificativă atât pentru rostul vieții economice a acestei provincii, cât și pentru orientarea generală a evoluției culturale din timpul de față.

Și numai în timpul scurt de 4 ani, de când ne-am eliberat politicește, elementul românesc din Ardeal, cu toate că lumea ideilor și preocupărilor sale era determinată de tendințe culturale de natură mai mult clasică, decât realistă, el azi își îndreaptă atențiunea sa tot mai intensiv spre îndeletniciri în terenul comercial și industrial. Sunt încă numai încercări sporadice, unele serioase, solide și deci cu șanse bune de durată și de viitor frumos, altele, durere, numai de natură speculativă, făcute cu abuzarea de scutul libertății și în dese cazuri de al oficiului public, purtate de suflete mici și meschine, cari caută interesul lor propriu chiar și în dauna intereselor generale, sociale și de Stat.

Concepția acestora, de a privi în profesia comerțului și al industriei numai un mijloc pentru înăvuierea repede și a nu simți, că la baza exercitării acestor profesii trebuie să zace imperativul aceleași morale publice și creștine, ca și la baza oricărei îndeletniciri științifice sau artistice, — va trebui să fie energie combătută și repede extirpată — și dacă nu din crerii celor de mai multe ori marcați de opinia publică, deci recidivi și incurabili, atunci cel puțin din crerii celor încă numai la răspîntie, gata să unece pe povernișul speculației ord inare.

În fine, primele semne și năsuințe spre o înstăpânire națională pe mijloacele necesare pentru valorificarea bogățiilor și a produselor lor din această provincie s'au ivit; nu lipsește nici autori-

tatea și energia arbitrilor, chemat să clasifice aceste năzuințe, stigmatizând pe cele rele, favorizând pe cele bune și canalizându-le astfel, ca din totalitatea lor să rezulte cu timpul repararea cinei și a numelui bun ale comerciantului și economistului din România în fața Apusului.

A contribui la infiltrarea ~~acestui~~ ^{unui} simț de onestitate profesională în inimile viitorilor economiști, va fi una și cea dintâi datorință a acestei Academii.

A doua datorință se formulează prin cursul următoarelor idei: În urma războiului mondial, purtat de Aliați în baza principiului eliberării popoarelor supuse dominației streine, s'a corectat în mod foarte sensibil harta politică a Europei, și anume: grație victoriei Aliaților, ea s'a corectat în sensul principiului amintit. Corectura aceasta însă, căreia noi avem să-i datorim toată fericirea noastră de azi, a resturnat complet echilibrul economic mondial, întocmai ca o tempestate, ce, adevărat că purifică atmosfera și face ca toate ființele să scape de năduful și praful deprimător și să respire astfel un aer clar și recoritor, dar în același timp ea a culcat la pământ toată roada pământului și a muncii brațelor omenești. A triumfat o idee măreață și ca un curcubeu a încununat popoarele însetoșate de libertate, dar în contul ei s'au risipit bunuri de valoare inapreciabilă. Azi un nou războiu e în curs, la care suntem cu toții angajați, nu numai cei obligați la arme. Este războiul mare economic, la care participă fiecare popor cu stăruința pronunțată, de a-și asigura o situație tot mai favorabilă în noua constelație economică mondială, a cărei echilibru abea a început a se configura.

Pentru a putea purta cu sorți bune de izbândă acest războiu al concurenței, probabil de o durată cu mult mai mare decât celalalt al mâniei nobile, se cere să avem și soldați bine instruiți individual. deci să avem muncitori cu voința fermă, cu dorința de a fi stăpâni pe avutul lor și inzestrați cu cunoștințe precise, dar se cere să avem și ofițeri de stat major, cu spirit de inițiativă și calmi la calculare. deci economiști întreprinzători, curajoși, dar și măsurați în acțiunile lor.

Ori, generația de azi a elementului românesc din Ardeal e încă lipsită în mod fatal de acele calități speciale ale sufletului, cari sunt indispensabile pentru a putea face cuceriri economice. Aceste calități sunt: conștiința adâncă a valorii libertății economice, voința fermă de a deveni stăpân nu numai cu numele, dar și cu

10000

munca națională peste avutul propriu, părăsirea cultului fatalității și curajul întreprinderii cu reson.

Căștigarea acestor calități necesită un proces educativ mai îndelungat. Cine veacuri dealungul a fost iobag medieval, apoi servitor și supus, nu are în genere voința pronunțată de a domni, nici nu-și poate însuși un spirit ager, scăpărător și dornic de o soarte mai bună, așa, dintr'odată, paralel cu o schimbare politică aproape neprevăzută. Poporul acesta are nevoie de educație în acest senz, care va trebui să dureze peste câteva generații, el trebuie eliberat de sub inerția și conservatismul economic, ce îi atârână încă de picioare și brațe, chiar și după ruperea lanțurilor sclăviei politice.

Deci, între pereții acestei Academii va trebui să răsune des și respicat glasul chemător la muncă activă și creatoare pe tere-nul economiei naționale, glasul trezitor de energii latente, glasul încurajator de voinți nobile!

Eată a doua datorință a acestei Academii.

3 A treia e de ordin profesional și prea cunoscută, decât să insist mai mult asupra ei. Ea este: inzestrarea studenților cu cunoștințe de cultură generală economică și de tehnică comercială profesionistă în așa fel și măsură, încât apoi după o practică relativ scurta să poată îndeplini funcțiuni cu rol conducător și să devină factori orientatori și morali în chestiuni de economie națională.

Noua reformă a învățământului sup. comercial, ce ne este pusă în vedere de O. Minister al Instrucțiunei, va fi chemată să desăvârșească programa de studii și constituția ambelor Academii în așa fel, ca ele să poată servi chemării lor în mod cât se poate mai practic și mai intensiv științific.

Aceste trei îndatoriri, cari revin misiunei acestei Academii, sunt în acelaș timp și cele 3 principii fundamentale, cari au servit drept călăuză celor, cari au inițiat acum doi ani naționalizarea și reorganizarea acestui institut și au fost confesate de cel dintâi corp profesoral, care a răspuns cu spirit adevărat patriotic și de jertfă la chemarea pentru înființarea acestui institut.

(Aici urmează date statistice referitoare la înscriere, frecvență, avere, etc. pe cari le dăm în capitolul IV.).

Ar trebui să intru în detaluri, ca să Vă destășor, Domnilor, toate necesitățile materiale ale acestui institut și să Vă conving, că orice sprijin material dat Academiei este un plasament de mare importanță culturală-economică. Deși Ministerul Instrucțiunei a asi-

gurat prin suma bugetară de 500,000 Lei existența acestei Academii, iar în anul acesta a adus noi contribuții la înființarea catedrelor creând pe lângă cele 14 alte 10 catedre noi, totuși, sunt încă multe necesități, la aparență de ordin secundar, cari nu pot fi satisfăcute din bugetul îngreunat al Statului. Voi aminti un singur caz: Este indispensabil, ca studenții Academiei să cunoască în cursul celor 3 ani de studii cele mai de seamă stabilimente industriale și centre comerciale din Țară și după puțină și câteva și din alte țări. Aceasta reclamă fiecare an sume considerabile. Până acuma n'am putut realiza aproape nimic în raportul acesta. Solicităm cu toată înzistență și cu această ocaziune ajutorul material al institutelor noastre financiare și industriale și al particularilor apreciatori ai importanței acestei chestiuni.

Prinosul lor li se va întoarce cu timpul înzecit prin munca prețioasă a viitorilor funcționari, cari în modul acesta vor putea fi și mai bine pregătiți și în direcție practică.

Studenții Academiei sunt organizați în o asociație studențească, care are de scop cultivarea spiritului de corp, înbogățirea cunoștințelor prin discuțiuni publice și propaganda la țară pentru înfrățirea poporului nostru cu meseriile și cu comerțul. Pentru ca această asociație să aibă contact mai lesnicios cu corpul profesoral și cu celelalte asociații ale studenților dela alte școli superioare, consiliul profesoral l-a designat pe dl Muică, student în anul al 3-lea, președinte ales al acestei asociații, cu îndeplinirea acestui rol pe cât de onorific pe atât de cu multă responsabilitate morală. I-l invit deci pe dl Muică, să-și dea toată silința, ca în sinul acestei asociații să se sălășluiască un spirit sănătos, colegial, patriotic și plin de demnitate, amăsurat atmosferei acestei Academii, căreia îi aparțin. Dorim în special, ca în manifestările publice ale studenților să nu lipsească nici când ordinea, respectul și însuflețirea numai pentru scopuri nobile, recunoscute ca fiind acelea de interes general. Fără îndoială, armonia, care dorim să domineze în această asociație, va avea o înfruire binefăcătoare și asupra felului, cum vor ști să-și facă datoria membri ei și la studii, căci acolo unde se cultivă simțul demnității, al ambițiunilor nobile și al colegialității, acolo se desvoltă și simțul iubirii de muncă, fiindcă aceste calități sunt numai nuanse ale aceluiaș spirit frumos de corp.

Vam dat, Domnilor, acest tablou al situației, în care se află azi Academia de Comerț din Cluj, după 2 ani de existență, pentru ca să provoc atențiunea D-Voastră și să Vă angajez interesul și

concursul D-Voastră la realizarea scopurilor ei. Dorința noastră e ca această instituție, având menirea să facă știință aplicată, deci să pregătească intelectuali profesioniști pentru trebuințele uneia din cele mai reale părți ale vieții atât a individului cât și a colectivității de indivizi, să mențină un contact viu cu instituțiile și personalitățile marcante din viața noastră național-economică, să lase să pătrundă între zidurile sale atmosfera și pulsațiile preocupărilor economice actuale și astfel să culeagă experiențe prețioase din frământările luptei economice titanice, ce se dă acum în zilele noastre.

Toate acestea însă le facem nu cu scopul unilateral, de a pregăti ingineri comerciali numai mașină, economiști tehnicieni numai speculativi, dar le facem urmărind în definitiv un scop de interes general, pe acela, de a cultiva și transplanta un idealism — nu imaginar, ci răsărit și înflorit în stratul luptei pentru existență, consfințit prin lipsurile, suferințele și lacrimile muncitorilor mecanici și intelectuali, din ale căror ochi eradicază blândețea creștinească și iubirea de neam, dar nu selipește și cunoașterea mijloacelor, cu cari ei și-ar putea elupta și asigura un trai cinstit și demn de un popor, azi liber.

Artă și idealism nu residă numai în produsele poetilor și în ale filosofilor, dar și în inima acelui mare fabricant, care știe să asigure muncitorilor săi un adăpost și un traiu uman în condițiuni igienice, care îngrijește de educarea lor și a fiilor lor prin înființarea de școli, biblioteci și reuniuni muncitorești, care îi asigură contra accidentelor, îi face părtași la beneficii lipsindu-i astfel de cele mai crude griji ale vieții. Artă și idealism nu residă numai în oratoria preoților și în cursurile și prelegerile pedagogilor, dar și în inimele acelor economiști și financiari, cari știu să determine adunările generale ale cutărui institut financiar, ca să acorde pentru scopuri de binefacere nu sume pentru scoatere de ochi, ci sume în mod demn proporționale cu câștigurile realizate, cari colaborează la crearea aștorfel de legi de impozite, de improprietărire de vamă și de naționalizarea bunurilor țării, prin cari să fie ocrotite interesele materiale nu numai ale unei clase, ci ale totalității și în locul întâi ale acelorora, cărorora avem să le mulțumim tot ce avem azi mai scump pe acest pământ, libertatea națională, confirmată acum și prin cel mai tradițional și simbolic act național, al încoronării, săvârșit în Dumineca trecută pe platoul martiriului dezrobitorilor de iobagi.

Mai presus de chemarea noastră aparentă, de a inzestra pe studenții acestei Academii cu cunoștințe numai tehnice profesionale, noi voim să le sădim în inimile lor și *arta comerțului onest* și *idealismul economiei naționale*, bazate pe principii etice universal recunoscute ca fiind corecte.

Hotărâți a munci constant și consecvent după această programă de lucru și nutrinđ speranță bune pentru un viitor frumos al urmașilor noștri, le zicem studenților noștri dornici de muncă: fie bineveniți la cursurile, ce acum se deschid.

II. Frământări sociale.

Conferința Profesorului Ion I. Lăpedatu ținută la deschiderea festivă a cursurilor acestui institut din 21 Octomvrie 1924.

Trăim o epocă de mari turburări sociale, economice și politice. Echilibrul moral și de interese materiale al lumii, ce părea că-și găsisese o așezare mai durabilă în jumătatea a doua a secolului trecut, a fost zguduit din nou la declararea războiului mondial, prăbușindu-se — în unele locuri mai mult, în altele mai puțin — sub durata groaznicelor nenorociri.

Lumea încearcă să se reculeagă, dar pentru moment se pare, că eforturile ei sunt zadarnice. Nicăiri nu se întrezăresc încă semnele serioase și încurajatoare ale unor stări normale. Și cu toate acestea ar fi o greșală, o mare greșală, a pierde nădejdea unei reveniri. Ar fi o mare greșală, pentru că zguduirile, prin care trecem de prezent, nu sunt proprii numai ale zilelor noastre. Ele au mai pus lumea la încercare și de alte rânduri, firește, între alte împrejurări și sub forme deosebite. Ordinea morală și socială însă, pe care se întemeiază și trebuie să se întemeieze în mod natural organizațiunea lumii, a eșit totdeauna biruitoare, precum biruitoare va eși, desigur, și de astă dată.

Ceeace se petrece în zilele noastre, în definitiv, nu este altceva decât o veche luptă dintre două mari idei, care au preocupat totdeauna lumea: idea libertății individuale și a egalității sociale. Este lupta dintre individualism, baza organizațiunii social-economice și politice, în care trăim, și dintre socialism, idealul, omeneste irealizabil, contemplat și încercat a fi impus lumii, adeseori cu cele mai mari jertfe. Este lupta îndelungată, care a izbucnit, din când în când, cu violențe mai mari sau mai mici, și care, în forma ei prezentă, a luat un caracter dintre cele mai grave.

Fiecare om de bine are datoria morală să contribuie la restabilirea ordinii, conturbată de această luptă. Avem datoria în prima linie, noi acei cari, prin munca noastră prezentă și viitoare, suntem chemați a ne da concursul cel mai real, la o îndrumare naturală și sănătoasă a lucrurilor. De aceea am socotit,

că nu voi face un lucru de prisos, dacă, cu prilejul acestei festivități, voi încerca să înfățișez înaintea Domniilor Voastre, fazele principale din trecut ale acestei mari lupte, greutățile enorme, cari au trebuit învinse, până s'a putut ajunge la organizațiunea socială-economică și politică actuală, asalturile ce s'au dat și se dau încă împotriva ei, stadiul, în care se găsește astăzi și problemele, ce ni se impun pentru viitor.

*

Ideea libertății individuale, individualismul, care, cum am amintit, rezidă la baza organizațiunii social-economice și politice a zilelor noastre, a trebuit să treacă prin mari greutăți și transformări până să poată fi realizată. Istoria ei pe scurt se poate cuprinde în câteva cuvinte. Recunoscută în toate timpurile, la cei antici o găsim în haina principiului individual. Apune însă deodată cu căderea lumii vechi, după care urmează pentru omenire o lungă epocă de întunec, până pe vremea renașterii și reformăției. Atunci, ideea libertății individuale, individualismul, reapare cu atât succes, încât își face cale în viața morală și artistică, ba, până la un anumit grad, chiar și în cea economică și politică a popoarelor. De aci înainte se afirmă tot mai mult, până către mijlocul secolului al 18-lea, când cuvântul ei începe a fi propovăduit de cei mai mari cugetători ai lumii, când în favorul ei se produce o propagandă atât de grandioasă, încât — deși prin lupte și sacrificii enorme — a trebuit să triumfe în toată splendoarea.

Dar calea parcursă de ideea libertății individuale și triumful ce l-a realizat, le vom putea înțelege mai bine, dacă ne vom da seamă de relațiile politice, sociale și economice, între care s'a născut, s'a dezvoltat, a luptat și a învins această mare idee. Pe timpul feudalismului, sus, nobilimea și preoțimea, privilegiată și atotputernică; la mijloc o burghezime încătușată în marginile înguste ale breslelor și starostiilor, iar jos, jos de tot, mulțimea poporului, țărănimea, despoiată de aproape orice drept. Relațiile de proprietate și de muncă dintre domni și sclavi, dintre maestri și muncitori numai juste nu se puteau numi. Ele erau regulate în mod arbitrar de clasele interesate suprapuse, puterea de stat fiind slabă și neputincioasă pe aceea vreme.

În cursul secolilor al 16-lea, 17-lea, și al 18-lea, lumea intră în o nouă fază. Feudalismul își pierde poziția. Regii îi prăbușesc independența politică, iar renașterea culturală, pe cea

socială. Descoperirile și invențiunile dau avânt comerțului și industriei, ridicând la avere și putere clasa burgheză. Capetele încoronate se aliază împotriva nobilei, iar guvernele încep să-și reclame dreptul de a regula ele relațiile sociale. În locul puterii oligarhice a nobilei, se ridică absolutismul monarhic și tutela statului.

Schimbările urmate însă erau numai la suprafață. Pe seama maselor poporului nu se făcu nici o îmbunătățire. Puterea de stat n'avea vreme, dar nici interesul să se ocupe de soarta acestora. Având nevoie de bani, spre a se menține, ea trebuia să protejeze burghezimea, purtătoarea comerțului și a industriei, izvoarele bogățiilor. Se născu credința, că numai banii pot forma adevărata avuție a popoarelor, de unde apoi o serie întreagă de doctrine false, cunoscute în istorie sub numirea de mercantilism. În virtutea acestor doctrine, se dădu toată protecția burghezimei, care începe, ce e drept, a se mișca tot mai liber în cadrele breslelor și starostiilor. Dar ce folos? Masele poporului erau tot sclave, neputând dispune nici chiar de roadele muncii lor.

Această stare de lucruri: tirănia și sclăvia, în care erau ținute masele poporului, deșteptă disprețul oamenilor de bine din jumătatea a doua a secolului al 18-lea față de asemenea stări politice, sociale și economice.

O seamă de filozofi englezi, francezi și italieni, între cari Locke, Hume, Bercaria, Montesquieu, Voltaire și desigur în fruntea tuturor intransigentul și radicalul Rousseau aflară cei dintâi drumul la Damasc. Deopotrivă își ridicară cuvântul să protesteze împotriva ordinii sociale și politice întemeiate pe nedreptate și abuz, cerând — mai totdeauna în forme deosebite însă — înlocuirea ei cu o alta, amăsurată drepturilor divine ale omului.

La acceptarea ideii de libertate individuală, în deosebi a libertății individuale pe terenul muncii, au mai contribuit, pe lângă filozofii numiți, și o altă pleiadă de scriitori francezi, nemulțumiți și ei cu ordinea socială de atunci. Pe temeiul aceluiași principii, numai cât pornind cu deosebire dela critica relațiilor social-economice, aprinși contra sistemului mercantil, care nu purta nici o grijă de poporul de jos, cereau și ei schimbarea ordinii sociale. Această pleiadă de scriitori, între cari întâlnim numele ilustre ale lui Quesnay, Gournay și Turgot, sunt cunoscuți sub numirea de fiziocrați. Ei proclamau — sub influința teoriei dreptului natural — ca principiu călăuzitor în viața și ac-

tivitatea oamenilor, individualismul, adică ideea libertății individuale, în sensul căreia fie care trebuie lăsat să lucreze după cum îi dictează mintea și îi cer interesele. Interesele particulare — spuneau ei — silesc pe om să lucreze în interesul totalității, căci interesele individuale numai la aparență sunt antagoniste. Din ciocnirea intereselor particulare se naște ordinea și armonia socială naturală, ce trebuie să existe în lume. Această ordine e superioară tuturor combinațiunilor artificiale, ce omul își poate închipui. Decretați deci libertatea individuală pe toate terenele — continuau fiziocrații — și lăsați pe oameni să lucreze liber, după cum vor ști și vor crede mai bine și nu vă puneți în calea lor. Puneți drepturile indivizilor înaintea tuturor celorlalte drepturi și întreagă aceasta a lor filozofie și-o resumau fiziocrații în memorabila axiomă: „laissez faire, laissez passer, le monde va de lui même“, axiomă, pe care multă lume a înțeles-o greșit, referindu-o nu numai la muncă, ci și la morală și religie, de unde apoi s'a produs și o mare confuzie, plătită scump de secolul trecut.

Dar deși fiziocrații, reprezentanții individualismului, în principiu, reclamau libertatea completă de acțiune, totuș, poate, sub greutatea împrejurărilor și ca o reacțiune la sistemul mercantil, căzură în greșala de a crede, că numai lucrarea pământului este productivă, și că toate celelalte lucrări omenești ar fi sterile. Din acest punct de vedere învățăturile fiziocraților erau unilaterale și tot ce era bun, a fost baza, ideea libertății individuale, în numele căreia cereau reforma socială. A trebuit să vină unul dintre cei mai mari filozofi și economiști ai lumii, Adam Smith, care să dea lovitura demoarte societății întemeiate pe nedreptăți și tirănie, să arate unilateralitatea sistemului fiziocrat, să dovedească, că ocupațiunile omenești sunt folositoare și productive, că nu banii mercantiliștilor și nici pământul fiziocraților, ci forțele de muncă formează adevărata putere și bogăție a popoarelor. În consecință el cerea reforma societății pe temeiul completei libertăți a muncii individuale.

Iată, în chipul acesta, s'a pus bază științifică ideii de libertate individuală, individualismului. Plecând dela filozofii, în deosebi cei francezi, anteluptători ai libertății politice, dela fiziocrați și Adam Smith, reprezentanții libertății economice, toți reclamau o radicală reformă socială, în care indivizii să fie liberi, egal îndreptățiți și munca lor respectată.

Libertatea individuală era reclamată și de relațiile de muncă,

radical schimbate prin invențiuni și special prin introducerea mașinilor în viața economică. Corporațiunile și țehurile nu mai puteau cuprinde în cadrele lor înguste industria de fabrică și comerțul își reclama drumuri libere în toată lumea. Forțele fizice ale lucrătorilor, înlocuite prin mașina de abur, trebuiau aplicate pe alte terene de muncă.

Astfel ideea libertății individuale, nu numai deplin pregătită sub raport științific, dar și reclamată prin forța împrejurărilor, trebuia acum realizată. Lupta între lumea nouă și cea veche trebuia dată. Tot ce mai rămânea era, să se găsească momentul oportun pentru acest scop. Poporul francez îl găsi și prin o revoluție fără seamăn în istoria lumii, în August 1789, desființează ordinea cea veche, introducând o ordine nouă, întemeiată pe libertatea individuală și egalitatea politică.

Dar lumea cea nouă a revoluției franceze cu aplicarea exagerată a ideilor de libertate, provocă o mare confuzie, o astfel de confuzie, încât unul dintre cele dintâi acte ale acestei lumi nouă a fost decapitarea celor ce o decretaseră. Libertatea decretată, nu putu fi aplicată. În numele ei ajung — ce-i drept — la putere jacobinii deveniți celebri prin tirânia lor După jacobini urmează Napoleon Bonaparte cu războaie lui de două decenii, în timpul cărora libertatea rămâne tot numai o ficțiune. Popoarele Europei, luptând împotriva „satrapului“, — cum îi spuneau pe atunci — luptau pentru libertate și instituțiile democratice ale ei. Veți crede, poate, că cel puțin după catastrofa dela Waterloo, ideea libertății a fost mai norocoasă în drumul de realizare? Nu; când lumea, sătulă de războaie, aștepta ca Congresul dela Viena să introducă libertatea, pentru care ea luptase, congresul încheie alianța sfântă și restitue lumea cea veche cu tot absolutismul ei. Ideile lui de Maistre, Chateaubriand, Gentz și Metternich devin stăpâne în Europa. Reacțiune pe toată linia și ca ironia să fie la culme, „Tugendbund“-ul german u înlocuit cu „Adelskette“.

Ideea de libertate individuală și egalitate politică, cu toată goana pornită împotriva realizării ei, era totuș cu mult prea înrădăcinată în gândirea lumii, decât să poată fi înăbușită pentru prea multă vreme. Lumea cea veche, restituită de Congresul dela Viena, abia mai putu dura 15 ani, până la 1830. Revoluția din Polonia, mișcarea de reformă din Anglia și alungarea bourbonilor din Franța, dădură din nou signalul de luptă. Un vânt de

reformă liberală cuprinse întreaga Europă de apus. În Franța, Anglia, Spania și Portugalia ideea de libertate rămâne victorioasă. Numai în Germania, Austria și Italia mai putu fi înăbușită de mâna de fier a lui Meternich.

Europa apuseană, desfăcută de Alianța sfântă, apucă calea constituționalismului, adoptând lumea cea nouă cu toate instituțiile ei democratice. Anul 1848 provoacă o nouă sguduire în favorul ideii de libertate individuală și egalitate politică. Germania și Italia se emancipează de Austria, care singură, împreună cu Rusia numai, mai perzista în rezistență față de nouile idei. Astfel ideea libertății politice fu realizată în cele mai multe din statele Europei.

Odată cu libertatea politică s'a realizat — putem spune chiar în măsură mai mare și chiar și în statele refractare libertăților politice — și libertatea economică, desființându-se și ultimile rămășițe feudale ale restricțiunilor pe terenul muncii. Clasele burgheze, care ajunseră acum la putere politică, aveau tot interesul, ca libertatea economică, libertatea muncii, să fie aplicată cât mai larg. Aceasta libertate își ajunge epoca de mărire către finea anilor 60 ai secolului trecut, când, la exemplul Angliei, în urma energiceii intervențiuni a lui Cobden și Bright, eși învingătoare așa numita „școală de Manchester“, reprezentanta celui mai extrem liberalism economic, care conduse la izbânda celui faimos „laissez faire, laissez passer“ al secolului al 18-lea. Întreaga Europă era aplicată să urmeze exemplul Angliei. Aceasta este epoca, când ideea libertății individuale, individualismul s'a realizat în organizația social-economică a popoarelor și a strălucit în cea mai mare splendoare.

Dar aplicarea libertății individuale pe o scară atât de extinsă în viața social-economică avu și urmări nefavorabile, rele, între cari cea mai gravă a fost desvoltarea capitalismului prin deposedarea claselor de jos și îngrămădjirea de averi în mâinile burghezimei. Ca reacțiune se născu atunci cel mai caracteristic făt al secolului trecut, socialismul. Ceeace până atunci exista numai în fantasia nebuloasă a unui Babeuf, Saint Simon, Fourier și Proudhon, deodată căpătă formă concretă și se înalță la valoare de factor politic. Socialismul se ridică cu multă violență, dar și cu o pregătire științifică dintre cele mai serioase. Pe arenă pășesc cei mai clasici reprezentanți ai săi, Rodbertus și Lassalle, Marx și Engels. „Înlături cu libertatea voastră politică

și economică,” strigau ei individualiștilor. „Ceea ce numiți voi libertate, pentru cei mai mulți pentru clasele de jos, e cea mai mare nedreptate.”

*

Ideea egalității sociale, ca și a libertății individuale, e veche. Sub haina principiului social o găsim la Socrates, Aristotel și alți scriitori antici. Cu renașterea, e înăbușită de ideea libertății individuale. Cum am văzut însă, ea re apare odată cu socialismul, atunci când se produce ruptura între burghezimea capitalistă și clasele muncitoare. Re apare cu o mare forță de propagandă împotriva ordinii politice și social-economice, întemeiate pe ideea libertății individuale și împotriva tuturor instituțiilor, ce emanau dela această libertate, special împotriva proprietății private, bază organizației sociale, politice și economice în care trăim. Da, pentru că, pe când individualismul pune înainte de toate pe individ, dându-i completa libertate și lăsând ca ordinea socială să se formeze de sine, pe atunci socialismul cerea, ca marginile și sfera de activitate a individului, să fie determinate prin condițiunile de viață ale totalității, libertatea fiind restrinsă, ba dacă trebuința cere, suprimată chiar. Astfel lupta socialismului împotriva ordinii sociale moderne în esență, nu este altceva, decât lupta între ideea de libertate și egalitate, cea dintâi reprezentată prin individualism, cea de a doua prin socialism. Iarăș câtă ironie! Odinioară aceste două idei erau proclamate ca împreună să ferească lumea, fără să se creadă că timpul va dovedi, că ele sunt două idei, ce pot sta față 'n față ori și când, alătura însă mai nici odată.

Întocmai precum ideea libertății individuale a fost deschisă prin un strajnic protest, adus absolutismului și tirăniei monarchice, tot asemenea și ideea egalității sociale s'a început prin o violentă critică împotriva individualismului, critică, care și-a ajuns culmea prin operele clasicilor reprezentanți ai socialismului, amintiți în cele precedente. Aceștia au pus bază așa numitului socialism științific-german, care prin tăria argumentelor se părea că o să cucerească gândirea lumii. Ideii egalității sociale i s'a dat o aparență atât de reală, încât însuși Bismarck, renumit prin conservatismul său, întinse într'un moment mâna lui Lassalle, spre a-l ajuta la realizarea lumii socialiste. Socialismul științific-german a pus bază materialismului istoric, care găsia, că în istoria omenirii, interesele materiale au jucat tot-

deauna rolul de căpetenie, că acestea influențează viața ome-nească sub toate raporturile și că sub influența intereselor ma-teriale, istoria consistă din un șir nesfârșit de lupte de clase, luptă a cărei expresiune științifică e socialismul. Astfel socialis-mul — zic ei — e rezultatul firesc al luptelor tot atât de firești dintre muncă și capital, proletariat și burghezime. Isvorul dife-riențelor dintre aceste două clase sociale, l-a aflat socialismul științific-german în așa numita teorie asupra valorii, cu care Marx a explicat originea și acumularea capitalului și depose-darea claselor muncitoare. El credea, că era capitalismului se va sfârși. Capitalul va acumula mereu supravaloari, până când societatea nu le va mai putea suporta și atunci va trebui să urmeze catastrofa, care va primeni omenirea, trecându-o la o nouă lume, întemeiată pe egalitatea socială.

Materialul studiat de Marx este, fără îndoială, interesant și instructiv. El l-a luat însă numai din istoria dela începutul se-colului trecut a Angliei, pe care apoi l-a generalizat pentru în-treg continentul, fără a ține seamă, că Anglia este o excepție. Dar Marx era atât de pătruns de adevărul dogmelor sale, încât era sigur, că catastrofa, ce o prevăzuse, va urma cât de curând, că el însuși va putea fi martorul ei. S'a înșelat. Cu toate ace-
stea învățăturile sale au rămas multă vreme sfinte pentru lumea socialistă. Și nu-i mirare. Înzestrat cu o putere de dialectică extraordinară, această minte ageră a știut să dea argumentelor sale sofistice aparența unei logice ireductibile.

Cincizeci de ani aproape nimeni n'a cutezat să se atingă de învățăturile acestui apostol al ideii de egalitate socială. În sfârșit ghiața a fost ruptă de un chiar discipol al său, Eduard Bernstein, care, cel dintâi, a luat sub o critică mai severă învă-țăturile măestrului. A arătat tovarășilor săi de principii, că cu aceste principii, preconizate de antemergătorii săi, lumea nu se va ferici, căci deși conțin mult adevăr, totuși în mare parte, sunt neîntemeiate. A arătat, că materialismul istoric e eronat, căci nu numai interesele materiale, ci și considerațiunile de na-ționalitate, politică, religie etc., influențează lumea în dezvoltarea ei; că teoria supravaloarii e o construcție absurdă, care nu co-respunde stărilor factice; că catastrofa vestită de Marx n'are să urmeze. Nu e adevărat, că situația claselor de jos ar deveni din ce în ce mai rea; din contră, faptele dovedesc, că ele sunt re-lativ mai bine situate ca mai înainte. La mijloace revoluționare

pentru comunizarea mijloacelor de producție e absurd a se gândi cineva și nici chiar cu treptata acaparare a puterii politice, nu se va putea ajunge la mai mult, căci se opun momente sociale, psihice și tehnice de neînlăturat.

E bine deci ca să rămână societatea organizată pe temeiul libertății individuale, dar să se facă anumite reforme la instituțiile sociale. Înainte de toate însă se cere reforma morală a societății.

Dela Bernstein, școala lui Marx și-a pierdut însemnătatea. Toți din toate părțile s'au grăbit să dovedească adsurditatea ideii de egalitate socială.

Dar deși critica a modificat și redus mult din ideile socialismului și deși timpul a confirmat îndreptățirea individualismului, ca singura bază firească a organizațiunii social-economice și politice a lumii, totuș e mai presus de orice îndoială, că socialismul și-a avut și își are meritele sale incontestabile, între cari cel mai de căpetenie este, că a atras atențiunea lumii asupra multelor defecte ale libertății individuale, cu deosebire asupra pericolului la care e expusă societatea, dacă nu va da cuvenită atențiune muncitorimei. A deschis singura cale ce va putea aplana conflictul social: ideea reformelor morale, reformelor întemeiate pe etică.

Dacă ideea egalității sociale în lupta ei contra libertății individuale a rămas învinsă, ea n'a putut trece fără să nu lase și urme grave după ea, pe cari lumea le simte și pentru a căror lecuire ostensc toți oamenii de bine și toate instituțiunile păcii. Ne-a lăsat ca moștenire mișcările democrației sociale. E curios însă, că deși socialismul german credea, că societatea se formează de sine pe cale evoluționistă, deși vedea în societatea actuală deja germenele societății viitoare, cu un cuvânt deși credea, că mântuirea va sosi de sine, totuși nu s'a dat înapoi dela mijloace, prin cari nădăjduia să poată accelera plinirea vremii. Între aceste mijloace cel mai de seamă îl vedea în acapararea puterii politice, spre care scop a și pornit o propagandă generală cu deosebire pentru introducerea sufragiului universal, ca un mijloc, prin care clasele de jos să poată ajunge la putere. Această mișcare, după unii, ar fi trebuit pornită din mai multe părți, căci se invoca ca motiv, că interesele claselor de jos sunt comune în toate țările, de aceea în 1847 Marx și Engels elaborează așa numitul „Manifest comunist“, care mai

târziu, în 1863, a servit de program asociației internaționale a muncitorilor, cunoscută sub numirea de „Internaționala“. Întreg programul era să aducă la conducere clasele de jos, democrația, care să ia din mâna burghezimii capitalul, să-l concentreze în mâinile proletarilor și astfel să comunizeze producțiunea. În baza acestui program s'a continuat agitația, care deveni aproape genera'ă în urma apelului lui Marx: „Uniți-vă proletarii lumii!“.

Cele mai mari succese însă pe terenul propagandei socialiste le-a avut Ferdinand Lassalle. Înzestrat cu un talent oratoric foarte pronunțat, în doi ani numai, a chemat și a ridicat la luptă întreaga muncitorime a Germaniei. Succesul său devine cu atât mai remarcant, cu cât în aceeaș vreme un mare adversar al său, Schultze-Delitsch, întreprindea și el o propagandă între muncitori, dar exclusiv de natură economică și socială. Lassalle, luând în programul său și agitația politică, a dus cu sine masele poporului. Ca un bun patriot se deosebește de Marx, întru cât el a conceput mișcarea pe baze naționale, așa că pe când Marx rămâne prototipul socialismului internațional, pe Lassalle l-am putea numi reprezentantul socialismului național.

Marx și Lassalle au dispărut de mult, dar mișcarea democrației sociale a rămas, s'a continuat de câți chemați, câți nechemăți, devenind cu atât mai oarbă și mai desnădăjduită, cu cât la ea au fost angajate elemente lipsite de pregătirea morală și intelectuală pentru a putea înțelege esența și rostul acestei lupte. Și mintea omenească abia a scos la iveală chestiune, pe care lumea s'o înțeleagă și explice în atâtea feluri, ca chestiunea mișcărilor democratice. Ele au existat și există în toate țările și la toate popoarele. Mișcărilor acestea, așa cum se pun la cale de cele mai multe ori, sunt periculoase din două motive. Întâi pentru ideile absurde de cele ce propagă, tinzând la nimicirea statului, proprietății private și chiar și a familiei; și al doilea prin faptul, că cresc masele poporului în grandomanie, biciuindu-le patimile și făcându-le promisiuni irealizabile.

Iată, acesta este rezultatul și stadiul, în care se găsea, în preajma războiului mondial, lupta dintre cele două idei, ideea de libertate individuală și ideea de egalitatea socială. Aceste sunt asalturile, cari s'au dat, fără succes însă, împotriva societății întemeiate pe libertatea individuală.

Desigur, viața politică și social-economică întemeiată pe principiul libertății individuale, prezintă multe scăderi și anomalii. Critica ce i se făcuse de socialiști, deși aspră și de multe ori nedreaptă, conținea și adevăruri, peste care nu se putea trece. Conflictul dintre capital și muncă nu putea rămânea nerezolvit și sufragiul universal, ce se cerea, nu putea rămânea neacordat. Războiul însă nu numai, că a întârziat reformele politice, sociale și economice, ce trebuiau îndeplinite, cu deosebire în statele din Europa centrală și răsăriteană, ci prin suferințele și nedreptățile ce le-a cauzat, a agravat și mai mult starea lucrurilor. Din acest motiv prăbușirile, care au urmat în 1917 și 1918 au și fost unele dintre cele mai grave, dacă nu chiar cele mai grave din câte a cunoscut lumea: Bolșevismul, care nu este decât o formă denaturată a ideii de egalitate socială, distruge imperiul rusesc și amenință cu distrugere și pe cel ce-i încurajau. Fie pentru a preveni pericolul, fie din un sentiment de înțelegere a vremilor schimbate, conducerea statelor și popoarelor se grăbește să anunțe cele mai însemnate reforme politice și sociale. Se anunță sufragiul universal și împăcarea claselor muncitoare prin împroprietărirea ei în pământul, pe care îl lucrează, reforme îndeplinite mai târziu prin legi pozitive. Dar lumea nu-i mulțumită nici cu aceasta și nu-i mulțumită în special muncitorimea industrială, pe seama cărei reforme — așa zicând — n'au adus îmbunătățirile reale așteptate. Spre a-i da o satisfacțiune justă și acestei muncitorimi, încep a se auzi glasuri, cari pretind împărțirea ei la beneficiile întreprinderilor. — Ar fi naiv cel ce ar crede, că satisfăcându-se și acest postulat pentru muncitorimea industrială, nemulțumirile se vor termina. Nu. Nici reforma sarcinilor publice pe baza principiului de progresivitate cea mai radicală, nici impunerea averilor, ca mijloc de a ușura enormele greutăți lăsate de războiu și nici altele asemenea avantajii materiale, acordate claselor muncitoare, nu vor restabili ordinea și liniștea, de care lumea are nevoie, pentru a-și continua calea de progres și civilizațiunea. Singur numai reforma morală a societății, reformele întemeiate pe etică, vor putea contribui la așezarea și liniștirea valurilor tulburate și la recâștigarea echilibrului politic, social și economic al statelor și popoarelor.

Iar când ne gândim la această reformă morală și la reformele etice e cu neputință să nu ne aducem aminte, că ele nu sunt o invențiune a zilelor de azi. Sunt reforme de care lumea a avut nevoie totdeauna; mai mult ca ori și când însă are nevoie

astăzi. În favorul unor astfel de reforme și-au ridicat cuvântul cei mai luminați bărbați ai lumii, între care se distinge Herbert Spencer. El recunoaște că organizarea societății pe temeiul libertății individuale își are defectele sale și de aceea nu trece cu ușurință peste suferințele oamenilor. Trebuie să recunoaștem că soarta majorității omenirii este destul de tristă, încât numai cu durere ne putem gândi la ea. Regimul actualei organizațiuni social-economice și politice nu poate fi privit cu satisfacție de nici un iubitor de oameni. Dar — spune dânsul — nu e vorba de binele sau răul absolut, ci de binele sau răul relativ. Chestiunea, ce trebuie să ne preocupe este, dacă relele actuale sunt sau nu sunt mai mici, decât relele de care am avea să suferim sub regimul unei alte organizațiuni. Aceasta este chestiunea de cercetat și deslegat și filozoful englez o și desleagă în modul cel mai firesc. Cu o neîntrecută logică el dovedește, că sub un alt regim, cel al egalității sociale de ex., am fi sub toate raporturile neasemănat mai rău și că chiar realizarea unei astfel de dorințe ar fi o pedecă în dezvoltarea omenirii către o stare mai bună. Eu nădăjduesc — continuă Spencer — și sunt încredințat, că viitorul ne va aduce o ordine socială, care se va deosebi tot atât de cea prezentă, pe cât cea prezentă se deosebește de cea trecută, de pe vremurile cavalerilor în zale și iobagilor în nevoie. Impotrivirea lui în contra socialismului provine din convingerea, că tocmai aceasta ar împiedeca progresul omenirii spre o stare mai bună, ducând-o înapoi spre una mai rea. Numai o înceată modificare a organizației omenești prin disciplina vieții sociale poate produce schimbări permanente și favorabile

*

Or, cele ce se petrec în zilele noastre și în deosebi în răsăritul Europei dau perfectă dreptate cuvintelor spuse cu mult înainte de marele cugetător. Azi ne-am putut încredința aieveja, care ar fi situația omeniei sub un alt regim social. Azi putem înțelege, de ce Spencer spune, că nu poate fi vorba de binele sau răul absolut, ci numai de cel relativ. Va fi având actuala organizație socială multe scăderi și defecte. Ori cât ar fi ele, nu sunt un rău atât de mare, ca nenorocirile ce s'au năpustit asupra lumii sub regimul sovietist. În acest fel de înțelegere al chestiunii, rezidă punctum saliens al reformei morale, al reformelor etice, care trebuie să asigure liniștea și pacea socială. De aci trebuie să pornească și gândirea noastră în toate lucrările și acțiunile ce le întreprin-

dem. Și să mă credeți, că dacă și în această lume turburată se găsesc oameni, cari pot arăta rezultate morale pe urma lucrării lor, este pentru că se știu împăca și cu binele relativ, ce li-l pot oferi timpurile și împrejurările grele de azi. — Dacă cu toții am fi pătrunși de această înțelepciune, singura, care ne poate da liniștea și tăria de a suporta jertfele ce trebuie să le aducem, pentru noi și pentru alții, pentru prezent și pentru viitor, în viața privată și publică, reforma morală, chemată a restabili echilibrul politic, social, și economic al zilelor noastre, va trebui să vină mai curând decât am crede.

De aceea astăzi, când după o activitate de aproape 20 de ani pe alte terene ale vieții noastre publice, urc o catedră, pentru care m'am pregătit în tinerețe și pe care o doream, ca pe un ideal de viață, îmi dați voie să mărturisesc, că, convins de cele ce am avut prilej a Vă expune până aci, în munca mea din cadrele acestei superioare instituțiuni de învățământ, nu voi afla mulțumire și satisfacție mai mare, decât ca, cu toate puterile, prin toate mijloacele și la toate ocaziunile, să contribui, cu tot ce voi face și voi produce, în lucrarea comună ce începem, la așezarea și consolidarea vieții social-economice a poporului și țării noastre.

Afară de aceasta, animat de exemplul Domniilor Voastre, celor care ați lucrat și până acum la această academie și în deosebi de râvna și entuziasmul profesorului meu de odinioară, azi amic și coleg prețuit, rectorul nostru, și secundat de interesul, ce sper că-l vor arăta străduințelor ce le voi depune ascultătorii mei, voi fi prea fericit să aduc și eu partea ce mi se cade la ridicarea numelui și renumelui acestui important așezământ de cultură și progres.

III. Problema monetară.

Conferința inaugurală a prelegerilor Academiei de înalte studii comerciale și industriale pe anul 1923—1924, ținută la 15 Octomvrie 1923 de
prof. Dr. Ion N. Evian.

În pragul deschiderii celui de al 4-lea an de funcționare al ei, Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din Cluj ține să inaugureze seria prelegerilor printr'o conferință, în care să se schițeze problema schimbului nostru.

Sarcina ce mi-a fost încredințată, de a ține această conferință, este foarte ușoară, pentru că greutățile cu care luptă azi economia noastră națională — în special problema monetară — sunt atât de bine cunoscute, au fost atât de des și viu discutate, și asupra lor s'a scris atât de mult, încât se poate spune fără nici o exagerare că, de unde înaintea războiului mondial asemenea chestiuni abia ofereau simple subiecte de discuțiuni academice, astăzi ele au intrat în domeniul banalității.

Și de fapt, nu e nevoie să mergem prea departe spre a dovedi cele afirmate; în adevăr, fiecare dintre noi fiind un consumator de bunuri, chiar în această modestă calitate, simte și îndură grelele condițiuni de trai actuale: fiecare ne plângem de *scumpetea vieții*.

Nu trebuie să se creadă, că scumpetea este particulară țărilor noastre sau țărilor a căror economie națională a rămas dezorganizată în urma războiului prin participarea la el sau prin simpla repercutare a lui: scumpetea este generală și ea s'a înscăunat în toate țările. Pentru a ilustra cu cifre scumpirea generală a mărfurilor e suficient să relevăm numărul indice al prețurilor de en-gros din luna Iulie a anului corect față de aceleași prețuri din anul 1913, baza 100, în țări care au luat parte la război, care au fost neutre deși în vecinătatea statelor beligerante, precum și în țări din alte continente. Acest număr indice a fost de 265 în Anglia, 360 în Belgia, 2489 în Bulgaria, 327 în Franța, 10.059 în Germania, 559 în Italia, 103.342 în Polonia, 2016 în România, 180 în Danemarca, 161 în Elveția, 227 în Norvegia, 163 în Olanda, 164 în Suedia, 177 în Spania, 165 în Australia.

166 în Canada, 108 în China, 188 în Egipt, 181 în India, 201 în Japonia, 177 în Noua-Zeelandă, 186 în Peru, 148 în Statele Unite, etc. etc. — Nu e nici o țară pe glob în care să nu se fi scumpit viața. — Explicația este ușor de găsit: războiul a consumat toate economiile existente la izbucnirea lui, țările beligerante au scondat producția anilor viitori consumând din economiile țărilor ne-participante la groaznicul măcel; pe de altă parte producția mondială a scăzut simțitor prin sustragerea de la activitatea productivă a mai multor zeci de milioane de brațe, tocmai cele mai capabile a produce, și care au fost puse în slujba unei consumațiuni și distrugerii de valori de consum și de producțiune, pe care istoria universală nu le-a cunoscut nici odată, care au contribuit și mai mult la scăderea producțiunii mondiale. Rezultatul: *cerere imensă, ofertă redusă . . . Iată explicația urcării generale a prețurilor pe baza clasicei legi economice a cererii și ofertei.*

Scumpetea — adică urcarea prețurilor — stând în raport invers proporțional cu puterea de cumpărare a banului în care se exprimă prețurile bunurilor economice, putem afirma că prima latură a problemei monetare este: *scăderea puterii de cumpărare a banului în interiorul unei țări.*

Dar dacă creșterea prețurilor — ca fenomen pus în funcție de producția mondială — este generală, nu e mai puțin adevărat că intensitatea acestei creșteri nu este egală în toată lumea, ci este mai mare sau mai mică în diferitele țări, după cum condițiunile economice și financiare sunt mai rele sau mai puțin rele, și deci după cum puterea de cumpărare a monedei fiecărei țări e mai mică sau mai mare. Din această diferență între puterea de cumpărare a monedii diferitelor țări ia nașterea a doua latură a problemei monetare, care poartă pecetea actualității, și anume: *valuta, adică puterea de cumpărare a monedei naționale a fiecărei țări pe piața internațională.*

În ceea ce privește țara noastră, asistăm de la încheerea păcii — și chiar înainte de intrarea României în război, cam de la finele anului 1915 — la un proces de continuă scădere a puterii de cumpărare a leului nostru în interiorul țării și la continua scădere a valutei noastre naționale pe piețele străine. Scăderea leului nostru e cu atât mai dureroasă, cu cât România e singura țară care deși a eșit învingătoare din marele război, totuși are o valută mai slabă chiar decât a unor țări învinse (Bulgaria); pe de altă parte deși România este, poate, cea mai bo-

gată țară din Europa, totuși nu se vede nici o îmbunătățire, ci dinpotrivă o agravare a situației ei economice și financiare.

Această continuă variațiune a valorii leului românesc — leul înscriind câteodată pentru un scurt timp și urcări, nu numai scăderi, în raport cu paritatea aurului — are urmări nefaste atât pentru economiile particulare cât și pentru economia statului și economia națională. De fapt, *cea mai elementară condițiune, pe care trebuie s'o îndeplinească banul, este de a fi un măsurător de valori stabil*: el trebuie să aibă o putere de cumpărare pe cât posibil invariabilă. Instabilitatea valorii unității monetare în interiorul țării produce deplasări mari și nesănătoase ale averilor și veniturilor, revoluționări nebănuite ale prețurilor, lipsă de siguranță în orice fel de tranzacțiuni, momente care au o repercutare nefavorabilă asupra creditului — factorul de căpetenie al organizațiilor economice actuale; — tot instabilitatea monetară aduce Statul în situațiuni imposibile, de oarece tocmai statul s'a îndatorat în perioada războiului și a deprecierei rapide a banului într'o măsură necunoscută până la războiul mondial. Iar instabilitatea valutii aduce în legăturile de afaceri cu celelalte țări o nesiguranță și riscuri, care au drept urmări ruperea și tendința de distrugere a echilibrului economic existent între diferitele state participante la traficul internațional, fapt care mărește disproporția între producțiune și consum, deci între ofertă și cerere între state și înlăuntrul granițelor fiecărei țări, agravând în loc să micșoreze chaosul economic existent în economia mondială.

Importanța problemei instabilității monetare este deci covârșitoare; tocmai din acest motiv ea a dat naștere unei controverse foarte aprinse asupra cauzelor deprecierei monedii naționale și a mijloacelor de ridicare a acesteia.

Nu vom intra în discuțiunea amănunțită a cauzelor deprecierei monetare în *România*, ci ne vom ocupa numai de *cauza esențială a deprecierei monetare* și anume: *creșterea cererii statului pentru bunuri necesarii pregătirii și purtării războiului precum și refacerii și consolidării economiei naționale după încheierea păcii, care a coincis cu o ofertă redusă de bunuri — rezultat al unei producțiuni dezorganizate tocmai de războiul care a determinat creșterea cererii.*

Dacă am relevat și vom accentua influența exercitată de disproporția între producțiunea și consumul de bunuri în economia noastră națională în timpul războiului și după încheierea păcii

asupra deprecierei banului, am făcut-o și pentru motivul că ni se pare foarte important, să căutăm a înlătură greșala ce se face în tratarea problemei deprecierei banului, când se iau efectele drept cauze ignorându-se adevărata cauză; cei mai mulți consideră inflația monetară drept o cauză a deprecierei monedei, deși de fapt, *inflația e un efect al creșterii nevoilor Statului, deci al cererii sporite a statului în vremuri anormale*. În adevăr: Statul român, pentru a purta sarcinile grele ale războiului, pentru a alimentă cheltuelile campaniei din Basarabia și Ungaria, pentru a realiză unificarea monetară, pentru refacerea utilajului căilor ferate, cu un cuvânt spre a putea face față unor împrejurări extraordinare a fost silit să apeleze la emisiunea Băncii Naționale într'un timp când asemenea nevoi enorme n'ar fi putut fi acoperite nici dacă viața economică a țării ar fi continuat a rămânea normală, necum în epoca războiului și în epoca următoare încheerii păcii, când economia națională își redusese forțat producțiunea la proporții neînsemnate.

Reținem prin urmare constatarea, că inflația monetară este un efect al sporirii cererii de bunuri și servicii a statului, care coroborată cu scăderea producțiunii a fost și rămâne principala cauză a deprecierei monetare. Dacă o parte din cererea de bani sporită a statului a fost sau nu legitimată, dacă deci Statul între alte cheltueli absolut necesarii a făcut și cheltueli ce se puteau evita sau a făcut risipă, acest fapt nu alterează câtuși de puțin adevărul constatării noastre de mai sus; nu e aici locul să aducem recriminări guvernelor ce sa'u succedat la cârma Statului și care au făcut apel la emisiunea Băncii Naționale. Fapt e, că cererea Statului a avut drept efect inflația monetară.

Odată acest raport causal stabilit, explicația științifică a deprecierei monetare vine de la sine: banul, sub forma care permite institutelor de emisiune să sporească emisiunea — bancnota, e numai un măsurător de valori și nu reprezintă o valoare de schimb atâta timp cât înapoia lui nu se găsesc valori reale, de schimb adică bunuri economice (aur, mărfuri, efecte comerciale reprezentând valori reale, etc.). Puterea de cumpărare a banului se sprijină deci pe valorile reale pe baza cărora a fost emis. Or, *înmulțirea bancnotelor emise pentru contul Statului în timpul și după război s'a făcut foră ca la baza acestor emisiuni să existe valori reale*; prin urmare puterea de cumpărare a bancnotelor nu mai avea o compensațiune într'o bogăție vărsată în patrimoniul institutului de emisiune (de

altfel crearea de bogății era făcută imposibilă de însăși lipsa de producțiune în economia națională). În consecință, puterii de cumpărare a monedelor emise fără acoperire îi lipsește capacitatea efectivă de a cumpără; *această lipsă de capacitate efectivă de a cumpără a nouălor emisiuni eră natural să exercite o influență dăunătoare asupra vechilor bancnote emise cu acoperire, a căror putere de cumpărare deplină scădea aproape în măsura în care se înmulțeau bancnotele a căror putere de cumpărare nu mai eră reală.* — Pe de altă parte creșterea emisiunii pentru nevoile Statului a determinat sporirea creșterii cererii de bunuri și prestațiuni a celor ce beneficiau de emisiuni (furnizori, lucrătorii și funcționarii lor, etc.). De oarece însă acestei plus-cereri de bunuri și servicii nu i corespunde o plus-ofertă, adică o înmulțire a bunurilor (prin producție) și prestațiunilor în aceeași proporție, prețurile s'au urcat și vor continua să se urce până ce se va restabili echilibrul dintre cerere și ofertă. E ușor de înțeles că prin urcarea prețurilor necesitatea schimbului bunurilor nu numai că absoarbe tot numerarul, dar o parte din nevoile schimbului nu pot fi nici măcar satisfăcute; iată criza de numerar și strigătul unanim pentru o nouă inflație! Dacă deci deprecierea monedii oglindită în urcarea prețurilor o punem pe socoteala înmulțirii de bani, cum face așa numita „teorie a cantității“, atunci luăm mijlocul drept cauză; în realitate și cu această ocaziune se dovedește că inflația este un efect, iar nu o cauză a deprecierei monezii.

După ce am văzut explicația deprecierei monezii în interior, ne rămâne să aruncăm o privire asupra aspectului internațional al problemei monetare. În acest scop trebuie să analizăm pe scurt fenomenul exercitării schimbului de mărfuri între state în legătură cu rolul pe care'l joacă banul național în schimbul internațional. Orice țară importă mărfuri din străinătate, pe care le plătește cu devize; devizele nu reprezintă altceva (într'un raport normal de schimb internațional) decât contravaloarea mărfurilor naționale vândute în străinătate, contravaloarea exprimată în valuta țării cumpărătoare. Prin urmare *importațiunile unei țări sunt plătite cu contravaloarea exportățiunilor aceleiași țări*, adică cu mărfurile produse de țara respectivă. Atâta timp cât valoarea importățiunilor este egală cu valoarea exportățiunilor, cu alte cuvinte atâta timp cât comerțul de import se balansează cu cel de export, ne putem închipui în mod teoretic, că aceste tran-

zacțiuni — schimbul de mărfuri — ar putea avea loc fără mijlocirea monezii schimbând marfă contra marfă. Dacă însă valoarea importățiunilor întrece pe cea a exportățiunilor, dacă deci „balanța comercială“ e defavorabilă țării respective, sau — cum se zice — este „pasivă“ — ceea ce e cazul țării noastre —, atunci *pentru plusul de valori importate rămânem datori străinătății*. Cum se achită această datorie? — Neposedând devize rezultate din vânzarea produselor naționale (fie că acestea nu există, fie că nu se exportă) *achitarea datoriei nu se va putea face decât* procurându-ne devizele necesarii pe altă cale, care nu poate fi decât *cumpărarea devizelor cu monedă națională*. Am văzut însă în cazul nostru, că moneda noastră națională, bancnotele Băncii Naționale au o putere de cumpărare scăzută în țară; vânzătorul îmi va stabili prețul devizelor după aprecierea făcută de străinătate asupra puterii de cumpărare a bancnotelor noastre în România, apreciere care depinde de faptul dacă și în ce măsură poate de fapt în momentul cumpărării lor sau în viitorul apropiat să cumpere marfă cu ele sau să efectueze o plată în România; vânzătorul de devize va cere deci cu atât mai mulți lei, cu cât a scăzut puterea de cumpărare a leului în interior. În această ordine de idei cursul de schimb al banului național pe piața internațională ar trebui să fie întotdeauna în preajma puterii de cumpărare a leului în România. Cu toate acestea cursul de schimb al leului în străinătate este mai mic decât puterea de cumpărare a leului în România. Explicația diferenței între puterea de cumpărare a leului în afară și înlăuntrul țării este: a) faptul că lei exportati pentru cumpărarea devizelor formează un obiect de speculă pentru străinătate; în exercitarea acestei specule sunt o mulțime de imponderabile care influențează în rău cursul leului, tot așa după cum cursurile mărfurilor și titlurilor pot fi influențate la o bursă de diferite imponderabile; b) împrejurarea că încrederea în banul național este mai mică în străinătate decât în țară, unde banul național are sprijinul obicinuinții și autoritatea mai mare a statului. De fapt *în traficul internațional banul nu mai îmbracă puterea lui de plată legală decretată de stat și care își păstrează acest caracter numai în frontierele statului respectiv, ci banul național are numai valoarea ce el reprezintă ca marfă*, deci numai valoarea corespunzătoare bunurilor reale de schimb care servesc banului național drept acoperire, existente în posesiunea institu-

tutului de emisiune. În consecință *în traficul internațional banul va avea o putere de cumpărare în raport cu acoperirea reală ce stă la baza emisiunilor lui*. Dimpotrivă, în țara unde a fost emis, puterea lui de cumpărare e mai mare decât în străinătate pentru motivele relevate aci, în afară de faptul, că în interior puterea de cumpărare a banului e menținută în mod artificial la un nivel mai ridicat decât în străinătate prin măsurile luate de stat de a îngreună remiterile de valori destinate străinătății (oficiul de control al devizelor), și prin politica de comprimare a prețurilor în interior, deși comprimarea prețurilor nu poate exercita o influență de durată lungă, tendința prețurilor fiind spre nivelul prețurilor mondiale. (În legătură cu cele spuse aci referitor la aspectul internațional al problemei noastre monetare, cred că nu este nevoie să mai adaug, că datoria noastră către străinătate isvorâtă din soldul pasiv al balanței noastre comerciale se mărește cu alte plăți pe care țara noastră trebuie să le mai facă străinătății: dobânzile și anuitățile împrumuturilor de stat și particulare contractate pe piețele străine; câștigurile întreprinderilor cu capital străin în țara noastră; valorile luate cu ei de emigranți; cheltuielile făcute de Români în străinătate; comisioanele plătite băncilor străine, care mijlocesc în țări străine plăți, împrumuturi, etc. etc.; care apleacă balanța plăților mai mult în defavoarea noastră decât balanța comercială. Toate aceste posturi de pasiv ale balanței de plăți nu fac decât să micșoreze puterea de cumpărare a banului nostru, măsurător al raportului dintre valoarea activului și pasivului comercial al țării).

Din cele ce preced reese neîndoios, că *deprecierea valutei noastre este datorită în primul rând cererii mari de bunuri străine pe piața noastră și ofertei mici de bunuri ce face țara noastră străinătății*. Grație acestui dezechilibru între cererea și oferta economiei noastre naționale, satisfacerea plusului de cerere trebuie să o plătim cu un ban, depreciat și el în interior din cauza plus-cererii de bani a Statului, căreia nu-i corespunde o plus-producțiune de bunuri a țării. Constatăm deci un dezechilibru între cerere și ofertă pe piața internă deoparte, un dezechilibru între cererea și oferta țării pe piața internațională de altă parte, sau cu alte cuvinte: o sporire accentuată a nevoilor statului și o subproducțiune a economiei naționale față de un consum exagerat al acesteia.

Am insistat atât de mult asupra adevărurilor de mai sus — fără să neg, că sunt și alte cauze ale deprecierei banului na-

țional atât în interiorul cât și în afara țării, a căror importanță este însă disparentă față de cele scoase în relief de noi — pentru că discernând cu toată atențiunea înlănțuirea dintre consumul sporit al statului — și în continuare — al țării, și sub-producțiunea absolută sau relativă a economiei noastre naționale în timpul războiului și după încheerea păcii, precum și efectele lor (urcarea prețurilor, scăderea puterii de cumpărare a banului în interior, inflația, balanța comercială și de plăți pasivă, deprecierea valutei noastre), vom putea înțelege mai bine valoarea adevărată a soluțiunilor ce se dau din diferite părți pentru rezolvarea problemei monetare în aspectul ei actual.

În soluționarea acestei probleme întreaga lume a economiștilor poate fi împărțită în trei tabere: așa numiții inflaționiști, deflaționiștii, cari urmăresc revalorificarea monezii, și convertibiliștii adepți ai devalorizării.

Inflaționiștii, adică partizanii emisiunii de bancnote — puțini la număr de altfel — ignorând cu totul raportul de cauzalitate în fenomenele economice, susțin că valuta depreciată constituind o primă de export, iar abundența de numerar însuflețind producțiunea națională și paralel cu aceasta împiedicând desorganizarea socială prin nivelarea veniturilor tuturor claselor sociale (întru cât se păstrează un raport normal între prețuri și salarii), nu văd în inflațiune nici un rău, ci dimpotrivă leacul universal al remedierii boalelor economice și sociale. Nu-mi voi pierde vremea să arăt marea greșală ce fac inflaționiștii; mă voiu mărgini să afirm, că emisiunea nesfârșită de bancnote ca mijloc de soluționare a problemei deprecierei monetare este o iluzie tot așa de mare ca și iluzia plăcută a unei bogății reale, pe care o dă abundența de numerar, care însă este fictivă ca și baza inflațiunii; că inflațiunea depreciază azi ce ai avut ieri și mâine ce ai avut azi, și numai prea târziu bagi de seamă, că te prăvălești pe un povârniș, ale cărui neplăceri le-au experimentat Germania, Polonia, Ungaria și Austria, și din nenorocire și noi, pentru că să continuăm politica inflaționistă.

Deflaționiștii, căruia aparțin și conducătorii actuali ai politicii noastre economice și financiare, atribuind inflațiunii vina de căpetenie a deprecierei banului nostru, caută să oprească alte emisiuni nouă, îndreptându-și toate eforturile în direcțiunea ridicării treptate a valorii monedei până la paritatea aurului prin micșorarea treptată a circulației fiduciare, adică prin deflație.

Indiferent de motivele de echitate și necesitate morală invocate de deflaționiști pentru justificarea deflațiunii, cert e că încercarea de a readuce puterea de cumpărare a banului de azi la nivelul normal din timp de pace va produce aceleași efecte nenorocite asupra vieții economice ca și inflațiunea, deoarece deflația nu satisface cea mai elementară condiție, pe care am spus că trebuie s'o îndeplinească banul: stabilitatea. Dată fiind scăderea de lungă durată și neîncetată a banului nostru, care a permis prețurilor și salariilor să se acomodeze deprecierii monedei, mișcarea inversă a monedei în ascensiunea ei către paritatea aurului va avea drept rezultat o nouă deplasare uriașe a averilor, și înainte de toate o imposibilitate de sporire a producției, și deci a ofertii de bunuri pe piața internă și pe piețele străine, distrugând astfel singurul și adevăratul mijloc de ridicare sau de menținere a valorii monedei. Ceva mai mult: rezultatele deflațiunii prezintă perspective atât de periculoase, încât nu mai încape îndoială, că fiecare economie națională e în măsură să suporte mai ușor procesul deprecierii banului decât al creșterii valorii lui, creștere care primejduiește statele cu datorii publice mari, primejduiește în general pe toți debitorii cari în majoritate s'au îndatorat spre a produce, creștere în fine care omoară orice inițiativă a întreprinderilor productive. De altfel și istoria monetară ne învață, că aproape nici odată statele având un ban depreciat n'au procedat la o urcare a valorii banului, ci chiar dacă s'au hotărât la o asemenea operațiune, au fost silite să oprească continuarea ei.

Convertibiliștii sunt pentru devalorizare, adică stabilizarea valorii monedii nu la nivelul parității aurului, ci la valoarea ei actuală scăzută față de paritatea aur și decretarea convertibilității monezii (adică plata în aur la prezentare a bancnotelor).

Dintre cele trei soluții propuse pentru rezolvarea problemei monetare, incontestabil că *devalorizarea este singura soluție care din punctul de vedere al principalei condițiuni ale unei monezi bune, din punctul de vedere al stabilității, scutește viața economică de perturbațiunile inevitabile atât în regimul inflațiunii cât și al deflațiunii.*

Dar și devalorizarea nu poate avea în practică urmări sănătoase și reale pentru viața economică atâta timp cât nu vor fi suprimate cauzele care provoacă deprecierea oricărei monezi, deci și a celei devalorizate, fără înlăturarea căroră chiar moneda de-

valorizată e susceptibilă a se deprecia din nou la rândul ei; cu alte cuvinte: atâta timp cât Statul nu are un buget real echilibrat și producțiunea economiei naționale nu întrece nivelul consumului general de bunuri cel puțin cu acea cotă care e necesară acoperirii totale a soldului pasiv arălat de balanța de plăți a țării.

Din moment ce o asemenea soluțiune împacă exigențele noastre, e ușor de trasat drumul de urmat și măsurile de aplicat în scopul rezolvării problemei noastre valutare. Aceste măsuri aparțin domeniilor politice monetare, financiare și celei economice.

Politica monetară. a) Devalorizarea leului la o valoare apropiată de cea de azi la un curs de conversiune, care va fi stabilit, dintru început constituie baza întregului sistem de stabilizare. Deși condiția sine que non de stabilizare a monedii devalorizate este convertibilitatea ei în aur, deși în mod logic prin urmare moneda devalorizată va trebui să aibă în permanență acoperirea reală, totuși convertibilitatea ei în aur e absolut necesar să nu fie efectivă până ce Statele străine nu vor fi introdus și ele convertibilitatea efectivă a banului lor în aur, fără de care riscăm a pierde prin export acoperirea metalică a monedii devalorizante; această condițiune e cu atât mai ușor de îndeplinit, cu cât chiar în timpuri normale eram obicinuiți cu circulația monetară de hârtie monedă deși aveam etalonul de aur.

b) Pentru asigurarea stabilității monedii devalorizate în epoca actuală de subproducțiune este absolut indispensabilă contractarea unui împrumut de stat în valută forte care, pus la îndemâna Băncii Naționale sau unui sindicat al băncilor mari sub conducerea Băncii Naționale, să fie utilizat exclusiv la menținerea stabilității monedii până ce producțiunea țării se va fi mărit într'atât, în cât balanța de plăți să devină activă. Fără un asemenea stoc suficient de aur sau devize forte stabilizarea nu e posibilă.

c) În scopul menținerii permanente a acoperirii metalice Banca Națională va trebui să se opună la facerea de emisiuni nouă în viitor, care vor avea loc numai în limita necesităților de regulare a circulațiunii monetare în interior, și numai cu acoperire reală.

Politica financiară. a) Cauza de căpetenie a deprecierii monetare în interiorul țării fiind sporirea nevoilor statului peste încasările lui și peste sporirea corespunzătoare a producțiunii de bunuri, nevoile statului trebuiesc scăzute cel puțin la nivelul in-

casărilor lui — dacă nu sub acest nivel —, ceea ce înseamnă că statul trebuie să-și alcătuiască un buget echilibrat și real.

b) Statul trebuie să consolideze întreaga datorie publică și să caute să o amortizeze pe un număr cât mai mare de ani, înscriind în buget cota anuală de amortizare a întregii datorii publice. Creșterea încasărilor statului în acest scop va fi asigurată prin prelevări de impozite mari asupra veniturilor sporite (ale tuturor categoriilor de producători) în urma stabilizării monezii și în urma măsurilor de politică economică, pe care le vom schița în linii generale.

Politica economică, a) Scopul politicii noastre economice nu poate și nu trebuie să fie decât creșterea producției naționale. Pentru atingerea acestui scop economia națională are nevoie absolută de capital productiv (de rulment și investiții) întru cât capitalul mobilier național e insuficient și redus prin însăși devalorizarea. Acest gol neputând fi împlinit decât de capitalul străin, acestuia trebuie să i-se permită accesul în țară. Prin aceasta nu vrem să spunem, că astăzi i-s'ar pune piedici acestuia, deoarece, acum, când monedii îi lipsește stabilitatea, capitalul străin serios se sfiește a intra în țară, oricât de liber i-ar fi drumul; capitalurile care totuși trec granița noastră în condițiile monetare actuale sunt nesperioase, urmărind mai mult scopuri speculative, motiv pentru care venirea lor nu trebuie să ne bucure. Dimpotrivă, odată ce moneda s'a stabilizat, capitalurile serioase, atrase de bogățiile țării noastre, vor veni dela sine; atunci nu va trebui decât să îngrijim de a rezerva și capitalului și muncii naționale un rol corespunzător cu importanța și valoarea bogățiilor noastre ce vor fi puse în valoare cu ajutorul capitalului străin.

b) Întreprinderile naționale existente, cari au dovedit a fi serioase și susceptibile a progresa în condițiuni normale, vor trebui ajutate punându-le în situațiunea de a se consolida și a-și spori puterea de producțiune prin *acordarea de credite eftine*. De asemenea, învățămintele trase din perioada post-belică, sunt suficiente pentru ca să nu se întreacă măsura în acordarea de credite, *abuzul de credit contribuind considerabil la periclitarea stabilității valorii banului.*

c) Cheazășia unei creșteri continue a producției naționale nu poate fi decât *libertatea desăvârșită a vieții economice*. Ceva mai mult: e necesar nu numai să asiguri vieții economice în-

lăturarea oricărui obstacol, dar chiar să încurajezi producțiunea pe toate căile; iar la extrem chiar să o forțezi, prin măsuri menite a silii la muncă pe toți cei ce au brațe valide și nu înțeleg, că prestarea maximum-ului de muncă constituie în împrejurările de azi o datorie socială și patriotică.

În legătură cu necesitatea absolută a libertății vieții economice e bine să accentuăm, că politica economică a statului trebuie să fie animată de o sinceritate și înțelegere desăvârșită a intereselor generale ale economiei naționale și să nu fie răpită de curențele opiniei publice, care, în general — precum e și logic — nu se formează decât sub impulsul subiectiv al intereselor momentane ale marelui masă a consumatorilor. În această direcțiune se pare că politica noastră economică după război a căzut într-o greșală de neertat prin străduința de comprimare a prețurilor în interior și prin introducerea taxelor de export la multe mărfuri și în special la produsele agricole. Motivele invocate în sprijinul acestei politici economice — asigurarea consumului intern prin oprirea sau îngreunarea exportului articolelor de primă necesitate, și înlesnirea clasei funcționarilor publici insuficient plătiți, prin comprimarea prețurilor în interior a unor articole tot de prima necesitate — au fost pornite fără îndoială din intențiuni bune, însă efectele politice economice duse până acum au fost iluzorii în ceea ce privește apărarea claselor nevoiașе, nedrepte și periculoase pentru economia națională și pentru stat. Comprimarea prețurilor interne e ineficace, deoarece oricât s'ar strădui autoritatea publică să mențină prețurile mărfurilor la un nivel scăzut, ele vor continua să crească tinzând în mod fatal spre nivelul prețurilor mondiale și către indicele de scumpire mijlociu al tuturor mărfurilor — și aceasta e explicația neconținutei scumpiri a vieții, care pentru mulți e un mare punct de întrebare, dar totuși e foarte ușor de înțeles; politica comprimării prețurilor e apoi nedreaptă pentru că chiar dacă am admite, că poate fi justificată în vederea eftinirii vieții unei anumite clase sociale, este fără îndoială, că de aceste prețuri reduse beneficiază și clasele sociale înstărite, însă în dauna producătorilor sau statului (pâine, căi ferate, poștă, etc.); și în sfârșit e periculoasă atât din punct de vedere economic, cât și social și politic; 1) economiceste, deoarece distruge producțiunea internă — sau cel puțin nu-i dă posibilitatea de dezvoltare, fără ca în același timp să creeze vre-un avantaj de du-

rată; 2) din punct de vedere social întrucât, legile economice urmându-și cursul lor și viața în condițiunile actuale create de politica noastră economică continuând să se scumpească, se întreține în mod permanent și sporește nemulțumirea celor cu venituri mici, când s'ar fi putut de mult să renunțăm la comprimarea prețurilor și să pășim la libertatea deplină a vieții economice, care ar fi schimbat situația; 3) pericol politic, deoarece comprimarea prețurilor dă prilej de menținere la un nivel scăzut al salariilor și câștigurilor intelectualilor, ceea ce are drept urmare o revoluționare a raportului dintre răsplătirea muncii spirituale și celei manuale: e suficient să atrag atenția asupra desorganizării aparatului administrativ al corporațiilor publice și chiar al celor private, desorganizare care merge crescând și care e datorită numai insuficienței plății funcționarilor, în majoritatea cazurilor sub minimum-ul de existență. Ori, această desorganizare ne interesează nu numai din punctul de vedere al funcționării mecanismului statului, dar mai ales prin urmările ei nefaste de ordin moral, decăderea morală fiind mai periculoasă decât cea economică.

Pentru motivele aci arătate credem, că desființarea taxelor de export — în special asupra produselor agricole și petrolifere — și libertatea deplină a comerțului intern sunt condițiuni sine qua non pentru sporirea producției.

În afară de măsurile de politică economică relevate aci toți cetățenii conștienți ai acestei țări nu trebuie să uităm, că oricât de puternic va fi procesul de sporire al producției economiei noastre naționale și oricât de mare va fi rendementul utilajului nostru productiv, totuși deficitul producției din ultimii 7 ani față de consumul mărit din aceeași perioadă de timp este atât de considerabil, încât pentru a putea ajunge mai repede la echilibrarea balanței noastre de plăți este mai mult decât necesar să înlesnim și să accelerăm atingerea acestui rezultat prin reducerea consumului nostru personal, deoarece e dovedit, că spiritul nostru de frivolitate în vremurile grele ale trecutului apropiat și ale prezentului, au contribuit și contribuie cu putere la agravarea situațiunei economiei naționale destul de înrăutățită din cauza războiului. Este o datorie elementară față de noi înșine și o datorie imperioasă față de țară să încetăm a face cheltuieli exagerate, ci să economisim, iar economiile realizate, adu-

nate mână dela mână, să fie canalizate înspre întreprinderile serioase menite a spori producția națională.

Am schițat măsurile de ordin monedar, financiar și de politică economică ce le credem necesare pentru rezolvarea problemei valutare, de unde ați putut trage concluzia că problema valutară nu se poate rezolvi numai prin însănătoșirea monezii, ci *că rezolvarea ei este în strânsă legătură cu consolidarea finanțelor statului și creșterea producției naționale. Am arătat apoi că încătușarea vieții economice este cauza de căpetenie pentru care producțiunea țării nu s'a dezvoltat în mod normal.* De fapt, chiar guvernul a recunoscut în cele din urmă necesitatea libertății vieții economice, însă a motivat intervenționismul exagerat al statului cu pericolul urcării generale a prețurilor care ar fi avut loc odată cu decretarea acestei libertăți.

E drept, că trecerea bruscă dela un regim puternic restrictiv la o libertate completă a comerțului interior ar fi avut drept rezultat o urcare momentană a prețurilor, dar în cele din urmă plus-producțiunea care ar fi fost consecința sigură a libertății vieții economice ar fi determinat o scădere a prețurilor, și ar fi dat posibilitatea mergerii pe drumul care ne-ar fi dus ușor și repede la îmbunătățirea situației generale și economice într-o vreme când greutățile nu erau așa de mari ca astăzi.

Greutățile mai mari de astăzi ne impun de aceea și sacrificii mai mari.

Pentru surmontarea acestor greutăți este absolut necesar ca atât guvernele cât și presa (care se contrazice de multe ori dela o pagină la alta, când făcându-se ecoul producătorilor și cerând libertatea deplină a comerțului, când aplecând urechea spre plângerile consumatorilor și cerând taxe prohibitive de export și măsuri drastice de reprimare a așa zisei specule a negustorilor) fără să provoace descurajarea populației, dar desvâind gravitatea situației în toată goliiciunea ei, să țină țării un limbaj adevărat și sincer, din care să reiasă până la evidență, iar cetățenii să poată fi convinși de necesitatea sacrificiilor, a economiilor și a muncii neprecupețite ce fiecare cetățean trebuie să jertfească pe altarul economiei naționale.

Numai prin muncă intensivă, de lungă durată, cinstită și conștientă, prin muncă generală — natural a fiecăruia în domeniul activității sale — putem îndruma cursul treburilor publice și particulare pe făgașul normal.

În această credință vă transmitem îndemnul nostru la muncă neîncetată și spornică atât în cursul acestui an școlar, cât și în viitor, pentru că D-voastră sunteți elementele în care țara își așază toate nădejdlile în puterea activității de punere în valoare a imenselor ei bogății, activitate grație căreia va fi asigurată consolidarea definitivă a țării noastre întregite.

Vă urăm deci spor la muncă!

IV. Istoricul anului 1922-1923.

Academia de în. st. comerciale și ind. din Cluj a participat la mărețul act național al încoronării Majestăților Lor, Regelui Ferdinand I și a Reginei Maria, ce a avut loc la 15 Octomvrie în cetatea Alba-Iuliei prin delegația sa compusă din rector, profesorii O. Prie și I. Mateiu și 40 de studenți.

1. Organizarea. Acest al 3-lea an școlastic a fost deschis în mod solemn la 21 Octomvrie. Cu această ocasiune vorbirea de deschidere a rostit-o dl A. Ciorte, rectorul Academiei și conferința obicinuită a ținut-o d-l I. I. Lăpădatu, profesor de știința financiară. Ambelele le dăm la începutul acestei dări de seamă.

Prin aceasta a luat ființă și al 3-lea și ultimul an de studii la acest institut.

O inovație importantă a fost scindarea pentru unele materii de studii a anului II. și III. în două secțiuni, anume: 1. în secțiune *bancară* și 2. în secțiune *industrială*. Avem tot interesul, ca să pregătim paralel cu funcționari superiori de bancă, de cari nu ducem lipsă tocmai așa de mare, și funcționari superiori pentru stabilimente industriale și comercianți independenți, cari în deosebi în această provincie, ne lipsesc cu desăvârșire.

Pentru *secțiunea bancară* am introdus în anul II. materiile: contabilitatea bancară și comerțul cerealelor și în anul al III tot contabilitatea bancară și teoria și tehnica asigurărilor. Pentru *secțiunea industrială* am introdus în anul II. și III. contabilitatea industrială, apoi în anul II. fizică aplicată și ore speciale pentru studiul mărfurilor, iar în anul III. industria și comerțul lemnului și ale petrolului și tehnologia mecanică.

În urma faptului, că din numărul total al studenților înscriși în acest an școlastic, peste 30% au fost neromâni, cari încă nu stăpâneau îndeajuns limba română pentru a putea audiă cursurile, Consiliul profesoral a decis înființarea unui curs special de limba română cu 2 ore săptămânale, care să fie obligator pentru toți studenții neromâni.

2. Corpul profesoral. Cu finele anului școlastic 1922/923 corpul profesoral era compus din 4 titulari, 2 agregati definitivi și din 18 suplinitori. Schimbările survenite în decursul acestui an școlastic sunt următoarele: Profesorii agregati definitivi: Constantin Lacea și Ioan Mateiu au fost numiți cu decret regal

pe ziua de 1 April 1923 profesori *titulari definitivi*. Profesorul agregat suplinitor Ion Voinea, licențiat al facultății de științe dela Sorbona (Paris) și doctor în științe dela Universitatea din München și fost șef în laboratorul științelor naturale dela univ. din București, a fost numit cu decret regal pe ziua de 1 Octomvrie 1922 profesor agregat *definitiv* pentru catedra: studiul mărfurilor.

Dintre profesorii suplinitori nu au mai fost angajați domnii : P. Poruțiu, prof. univ, (fiindcă la catedra suplinită de dânsul se numise definitiv dl I. Mateiu) și C. Simionescu, la a cărei catedră fusese numit dl I. Lăpedatu.

Prin faptul, că s'a deschis și al treilea an de studii s'a ivit necesitatea de a mai angaja unele forțe didactice. Astfel au fost angajați ca suplinitori :

1) *A. Maior*, prof univ. pentru Fizica aplicată și tehnologia industrială.

2) *Ion Evian*, director de bancă, licențiat al Academiei de comerț din Lipsca și doctor în științele economice dela univ. din Berlin pentru catedra: Studiul practic al întreprinderilor industriale și comerciale și pentru comerțul exterior și legislația vamală.

3) *Terențiu Buhescu*, inginer silvic, inspector în Ministerul domeniilor pentru: Industria și comerțul lemnului.

4) *Sabin Cioran*, funcționar la Banca națională, licențiat al Academiei de comerț din Mannheim, pentru: Aritmetica comercială.

5) *Ion Gârbacea*, licențiat al Academiei de în. studii com. și ind. din București, funcționar în Minist. de industrie și comerț pentru: contabilitatea industrială.

3. Statistica studenților :

S T A T I S T I C A studenților anului școlast. 1922—1923.

Anul	după naționalitate						Total	după confesiune							Total
	Români	Maghiari	Germani	Cehoslov.	Ruși	Evrei		Ortodoxi	Gr. cat.	Rom. cat.	Reformați	Unitari	Evangelici	Mozaici	
I.	114	20	5		1	40	180	83	32	3	6	1	5	40	180
II	44	3	2				49	35	9		2	1	2		49
III.	31	3		1			35	19	12	1		3			35
Total	189	26	7	1	1	40	264	137	53	14	8	5	7	40	264

Statistica

studenților anului școlast. 1922—1923 după județe, regiuni și țări.

	A n u l			Total
	I.	II.	III.	
Alba-Inferioră	7	7	7	21
Arad	7	6	8	21
Bihor	7			7
Bistrița-Năsăud	7	1	2	10
Brașov	6	1	2	9
Caraș-Severin	7		1	8
Cojocna	13	2		15
Făgăraș	9	1	2	12
Hunedoara	6	7	3	16
Maramureș	1			1
Mureș-Turda	4	3	1	8
Odorheiu	2			2
Safumare	8			8
Sălaj	3	1		4
Sibiu	16	5	4	25
Solnóc-Dobâca	3	1	2	6
Târnava Mare	4	2		6
Târnava Mică	4			4
Timiș	2	1		3
Turda Arieș	4		3	7
Trei Scaune	5			5
Oltenia	4	1		5
Muntenia	5	2		7
Moldova	8	1		9
Dobrogea	2	2		4
Basarabia	14	4		18
Bucovina	2			2
Iugoslavia	2	1		3
Cehoslovacia	1			1
Ungaria	15			15
Rusia	2			2
Total	180	49	35	264

Tabela statistică dată aci reoglindește situația dela începutul anului școlastic 1922/923. Însă pentru lămurirea unei chestiuni, care se va impune în capitolul proxim, este de un interes deosebit să cunoaștem datele statistice referitoare și la finele acestui an școlastic. Acestea sunt:

În anul I înmatriculați în total 180, dintre cari 114 Români, 5 sași și germani, 20 maghiari, 40 evrei și 1 rus.

În anul II au fost reînscriși 49, dintre cari 44 români.

În anul III au fost reînscriși 35, dintre cari 31 români, așa dar în total au fost înscriși: 264, dintre cari 189 români (69%).

Până la finele anului școlar (15 Noemvre 1923) au mai rămas din cei înscriși numai 141 români, și 20 neromâni. Cauza diferenței mari, ce se arată, o vom explica în capitolul proxim.

4. Frecvența cursurilor și examenele. Am făcut experiența, că mulți dintre studenții anului I cer să fie înmatriculați pentru ca pe urmă, în baza aceasta, să poată cere și obține amânarea stagiului de un an în armată. Ei nu frecventează cursurile, dar cer certificat despre înmatriculare, pe care nu li-l putem denega. După un interval de timp de 1 $\frac{1}{2}$ —2 luni, în care putem constata precis, cari sunt aceia, cari urmează regulat la cursuri, facem tabloul celor cari nu urmează cursurile și îl înaintăm ministerului de războiu pentru informare.

Astfel și în acest an am constatat la 29 Novembre, că jumătate din studenții anului I nu frecventau cursurile. Nerespunzând mai multor provocări a se prezentă la cursuri, în luna Ianuarie 5 inși au fost exmatriculați. În luna Martie, tot din această cauză, au fost alți 64 exmatriculați. Astfel se explică numărul scăzut dela finele de an față de cel dela început. Dar nici frecvența celor rămași nu a fost întru toate satisfăcătoare.

Se știe, că învățământul superior din acest an școlastic a fost pe de-a întregul perturbat de cunoscutele mișcări studențești. Văzând studenții creștini, în majoritate de naționalitate română, că unele facultăți în proporție s'au suprainpopulat cu studenți neromâni, în deosebi cu evrei, ei credeau că acest fapt constituie un pericol pentru interesele vitale ale noului Stat încă în fază de consolidare și astfel i-au împiedecat a frecventa cursurile cerând introducerea „*numerus clausus*“-ului.

Cursurile au fost suspendate la 23 Decemvrie, vasăzică cu 12 zile înainte de vacanța de Crăciun. La 23 Ianuarie cursurile au fost reîncepute (însă sub formă ore de seminar) și au continuat

până la 20 Februarie, când a început sesiunea de examene. După această sesiune cursurile au fost reluate la 12 Martie și au fost ținute fără întrerupere până la 16 Aprilie, dar fără asistarea studenților evrei; iar dela această dată până la 1 Mai cu asistarea lor. Între timp din cei 40 studenți de naționalitate israelită, câți se înscriesese la începutul anului, parte în urma retragerii benevole, parte însă în urma faptului, că cei mai mulți din ei n'au frecventat cursurile chiar dela începutul anului și astfel au fost exmatriculați, au mai ramas pe ziua de 1 Mai 3 inși.

Cu toate acestea studenții creștini au persistat a nu frecventa cursurile și astfel Consiliul profesoral, în conformitate cu ordinul Ministerului Instrucțiunii, a suspendat fără termin cursurile la 18 Mai, la care dată și Căminul a încetat a mai funcționa. A urmat o sesiune de examene pentru materiile restante din anul precedent.

Constatăm, că în total, în decursul acestui an școlastic cursurile au fost întrerupte numai pentru 26 zile. În restul timpului ele s'au ținut parte regulat, parte ca conferințe sau ca ore de seminar.

Dela 15—30 Septemvrie a avut loc un curs suplentar pentru studenții anului III, după care ei au fost admiși a se prezenta la examene de licență. Aceste examene au decurs între 5—12 Octomvrie și s'au prezentat 23 inși și în baza lor Consiliul profesoral în ședința sa din 13 Octomvrie a proclamat de *cei dintâi licențiați ai acestei Academii* pe următorii 9 absolvenți:

Alexă Gheorghe

Ardelean Ilie

Babă Ioan

Candale Ieronim

Cipa Iancu Lazar

Cordoșiu Avisalon,

Grapini Romulus

Grozescu Alexandru

Stănulețiu Simion

În seara zilei de 16 Octombrie s'au întrunit toți absolvenții la o masă comună pentru a-și lua rămas bun foștii colegi în decurs de 3 ani. A participat și rectorul Academiei. În cuvintele sale, cu cari li-s'a adresat, i-a îndemnat la stăruință în muncă cinstită și ca să aibă în vedere în locul întâiu consolidarea morală și economică a scumpei noastre Țări. Președintele Asociației studenților, dl Gh. Alexă a răspuns în cuvinte duioase, dar și pline de speranțe frumoase.

Acești absolvenți, cari cei dintâi au experiat greutățile enorme, pe cari le întâmpină studentul român dela Țară, venit

să facă studii superioare la oraș mare și scump, lipsit fiind de mijloacele elementare necesare pentru a putea face față condițiilor, în cari se poate învăța cu temei știință teoretică și aplicată, în ciasul plecării lor dela acest institut au făcut un gest frumos, care ar trebui să servească de exemplu pentru toți cei ce se ocupă cu interes viu de pregătirea generației viitoare, chiești să dea un puternic impuls evoluției prezente a neamului nostru; *acești absolvenți inimoși și serioși au făcut promisiunea solemnă, că vor contribui anual în total cu suma de 10.000 Lei, care sumă să se acorde ca bursă celui mai merituos și mai lipsit dintre studenții acestei Academii.*

Iată, că și cu această ocasiune s'a afirmat adevărul, că numai cel ce a suferit vreodată, poate înțelege lipsurile și durerile altora.

Ne-am despărțit fortificați în credința noastră, că munca stăruitoare și spiritul de jertfă ne vor trece peste toate greutățile începutului și ne vor asigura cu timpul rolul civilizator, cu care datorăm Apusului, geniului și rasei noastre.

Și pentru studenții anului I și II s'a instituit un curs complementar, care a durat dela 10 Octomvrie până la 15 Noemvrie. Numai acei studenți, cari au urmat regulat la acest curs complementar, au fost reinscriși și admiși a se prezenta la examenele asupra materiilor făcute în anul 1922/923.

Aceste examen au avut loc numai în sesiunea de Februarie 1924. Pentru studenți înmatriculați de nou au început regulat cursurile la 10 Octomvrie.

5 Excursiuni și petreceri. În acest an școlastic. atât de mult stingerit prin întreruperile și frecvența neregulată provocate de mișcările studențești, n-am putut aranja nici excursiune de studii, nici serată de petrecere, ca în anul precedent.

6. Bugetul Academiei. În anul acesta au fost sistemizate toate catedrele necesare pentru cei 3 ani de studii, în număr de 25, din cari numai 6 sunt întregite în mod definitiv.

a) Cheltuielile personale ale corpului didactic fac 671.372.25

b) Cheltuielile personalului administrativ . . . 70.691 —

c) Cheltuielile materiale (inclusiv căminul) . . 292.303.95

Toate acestea cheltuieli au fost acoperite din bugetul Academiei suscept în bugetul Ministerului Instrucțiunei. Fondurile proprii ale Academiei sunt:

a) Fondul I. I. Lăpedatu	Lei 8.376
b) Fondul de excursiuni	„ 30.000
c) Fondul Camerii de Comerț din Cluj	„ 20.000
d) Fondul bibliotecii	„ 10.000

7. Mijloacele de învățământ. Sporul din acest an este :

a) <i>Biblioteca</i> ; 140 opuri în 168 volume, în valoare de L 3 640	
b) <i>Muzeul de mărfuri</i>	_____
c) <i>Laboratorul de chimie</i>	„ 23.857
d) <i>Laboratorul de fizică</i>	_____
e) <i>Colecțiunea de harte</i>	_____

8. Căminul. Căminul are 100 locuri, dintre cari 37 au fost rezervate pentru elevi ai școlii superioare de comerț de pe lângă Academie. Acest cămin a fost deschis în luna Octombrie a anului 1922, (până la această dată a stat la dispoziția direcțiunei școlii comerciale, secția maghiară), și cum pentru anul 1923 nu s'a construit un buget nou, decât a fost menținut cel din anul precedent, în care căminul nu fusese încă suscept, astfel se explică faptul că pentru întreținerea acestui cămin nici în al doilea an al existenței sale nu s'au asigurat sumele necesare.

Cu toate acestea căminul a adus bune servicii iustitutului, întrucât a adăpostit și alimentat pe 60 studenți ai Academiei pe lângă o taxă relativ modestă (450 lei lunar).

9. Burse. În anul acesta școlastic On. Minister al Instrucțiunei a acordat 40 burse à 300 lei lunar pentru institutul acesta. Ele au fost distribuite cu luarea în considerare a stării materiale și a progresului în studiu a petenților. S'au distribuit pe cei trei ani astfel:

anul I.	13 burse întregi,	13 semiburse	
anul II.	12 „ „	3 „	
anul III.	6 „ „	2 „	
	<u>31</u> „ „	<u>18</u> semiburse	= 9 burse într.

10. Donațiuni. a) La propunerea rectorului, făcută în ședința din 12 Ianuarie a Consiliului profesoral, acesta decide, că membrii corpului profesoral renunță la taxele de cursuri de pe anii 1921/922 și 1922/923, cari fac în total Lei 66.635 în favoarea Academiei. Din această sumă se vor da ajutoare studenților lipsiți de mijloace cu ocasiunea excursiilor de studii și se va da ajutor pentru multiplicarea cursurilor. b) Biblioteca Universității Cluj ne dăruiește din dubletele sate 32 opuri în 37 volume.

V. Istoricul anului școlast. 1923|24.

1. **Organizare.** Trei chestiuni de ordin organizatoric ne-au preocupat în decursul acestui an: 1. predarea cu rezultat mai mulțumitor a limbilor moderne, 2. înființarea seminarului pedagogic, și 3. situația Academiei în cadrul proiectatei reforme a învățământului superior.

a) Chestiunea întâi, a predării cu rezultat mai mulțumitor a limbilor moderne nu este o chestiune izolată; ea este în strânsă legătură cu pregătirea de bază neuniformă a studenților de anul I. și la alte materii de studii. Propunerea făcută de profesorul de limba germană, dl C. Lacea, ar fi o soluție bună, dacă n'ar întâmpina prea mari greutăți în aplicare. Anume dânsul cere, ca în special învățământul limbei germane, la care se constată cea mai mare diferență în pregătirea de bază, (unii o au ca limbă maternă și alții nu cunosc nici elementele gramaticale), — să se organizeze nu după ani, ci după cursuri. Așa dar să fie un curs elementar pentru începători, altul pentru cei avansați și al 3-lea pentru cei ce cunosc bine limba germană. Această soluție se izbește de dificultatea construirii orarului. Dar, mai sunt alte studii, la cari diferența în pregătirea de bază este și mai mare, decât la limba germană. Anume, cum academia își recrutează studenții dintre absolvenții de liceu și dintre cei de școală sup. de comerț, urmează, că cei dintâi sunt total lipsiți de cunoștințe din contabilitate, principii comerciale, corespondență, studii juridice, iar cei din urmă mai slab pregătiți la științe și la materiile umanitare. Această deosebire constituie o piedecă foarte mult simțită în calea nînzîinței de a face, ca studenții să atingă la finele anului al 3-lea nivelul maximal posibil al pregătirii lor academice în studii comerciale și industriale.

Așa dar dificultatea din neegalitatea în pregătirea de bază dela limba germană se manifestă poate și mai simțitor aproape la jumătate din materiile de studii. Părerea noastră este, că singura soluție bună ar fi instituirea unui *examen de primire riguros* cu programă diferită pentru absolvenții de liceu și pentru cei de școală sup. de comerț. Acestui examen să-i premerge un an prepa-

rator, instituit la Academie. Acest an ar avea două secțiuni : una pentru absolvenții de liceu, în care s-ar da elementele din cunoștințele comerciale și juridico-economice, în cealaltă secție, a absolvenților de școli sup. de comerț, s'ar complecta cunoștințele din științe și în ambele s'ar preda în mod intensiv o limbă modernă. Astfel am putea nivela pregătirea de bază a studenților din anul I, și prin aceasta s'ar putea face mai apoi o instrucție mai sistematică deci și mai intensificată, decât cea de azi.

b) Chestiunea a doua, cea a pregătirii profesorului de școli sup. de comerț din anumite materii, a fost rezolvată favorabil în parte și pentru institutul nostru. Anume On. Minister a binevoit a aproba înființarea catedrei de filozofie și pedagogie și astfel unii din studenții anului III. au putut audia și aceste cursuri pregătitoare de profesori. Mai rămâne să se organizeze asistarea lor la lecțiile școalei sup. de comerț și facerea lecțiunilor practice din partea candidaților, o chestiune, care, dată fiind legătura administrativă și ediliă cu școala sup. de comerț pentru băieți, (plasată în aceeași curte cu Academia), nici că mai poate întâmpina dificultăți mari în calea realizării sale.

c) A treia chestiune privitoare viitoarea organizație a Academiei. se află încă numai în faza adunării informațiilor și a opiniilor, în baza cărora On. Ministeriu va elabora proiectul. Situația de drept a Academiei este determinată prin ordinele ministeriale Nr. 97,987 1920 și Nr. 14.423—923; prin cel dintâi s'a aprobat preluarea, naționalizarea și organizarea (acceastă conformă cu a Academiei de în. st. com. și ind. d n București) a acestei Academii, prin al doilea ea a fost înzestrată cu dreptul de a elibera diploma de licență. Rămâne ca prin noua reformă, ce se pregătește, să i-se dea un astfel de cadru acestei instituții, în care să poată realiza acel progres în pregătirea viitorilor economiști și conducători de stabilimente financiare și industriale, pe care îl reclamă nivelul de azi și de mâine al organizației economice a Țării noastre.

Consiliul profesoral, în ședința sa din 26 Ianuarie satisfacând ordinul Ministerialui Nr. 18—924 a dat următoarea opinie în chestiunea reformei învățământului sup. comercial :

Rectorul și-a expus părerea în următoarele :

Nici una din facultăți, sau dintre școlile superioare profesionale nu are o programă cu materii de studii atât de variată, ca și Academia de Comerț. O secție dela Politehnică, cea de mașini de exemplu, are pe lângă materiile principale, cari sunt mecanica

și rezistența materialelor, câteva materii auxiliare, cum este fizica, chimia, matematicile, desennul geometric etc., tot atâtea discipline destul de înrudite, astfel că complexul tuturor materiilor este destul de unitar, gruparea singuraticelor discipline destul de armonică, pentruca atât pregătirea profesorilor, cât și normele pentru recrutarea lor, să poată fi uniforme. Tot astfel, având studenții aceeași pregătire la baza studiilor lor superioară, vor putea urma cursurile cu egală înlesnire și se va putea aplica față de ei același metod pedagogic.

Cu totul altcum se prezintă situația aceasta la o Academie de Comerț. Comerțul, prin varietatea mare a materiilor prime și a mărfurilor asupra cărora el se face, și prin varietatea mare a mijloacelor, prin care se face (limbi și țări diferite, mijloace de transport diferite, valori mobiliare diferite, etc.) el determină și ansamblul de materii de studii al Academiilor de Comerț și gradul până la care singuraticile discipline trebuie și pot fi intensificate. În aceste școli superioare baza instrucției nu o formează numai o singură materie, ci baza este triplă, fiecareia asociindu-i-se alte trei sau patru materii auxiliare, cari sunt în armonie cu baza lor. Una din cele trei baze o formează o știință pură, pe celelalte, două științe aplicate. Una este economia națională, cealaltă este economia comercială și a treia: elemente din diferite științe naturale. Economiei naționale i se asociază drepturile, istoria și geografia, statistica și transporturile, știința financiară și comerțul exterior, etc. Economiei comerciale îi servesc cu material aritmetica, matematica, corespondența în diferitele limbi, tehnica băncilor etc. Ca să fie tabloul complet, se mai asociază grupul științelor naturale: chimia, fizica industrială, studiul mărfurilor, tehnologia și în fine industria și comerțul cerealelor, lemnului și petrolului.

Anul I. are 13 materii, anul II. 16 materii și anul III 12 materii; veți găsi pentru un an în aceeași zi următorul orar: Drept comercial, fizică, franceză, matematică, știința financiară și istorie. Și aceasta varietate este inevitabilă. Ea este determinată de varietatea mare a cunoștințelor aplicabile, pe cari le necesită economistul și comerciantul. Destoinicia și capacitatea unui absolvent de facultatea economică-comercială nu va constă în pătrunderea cât mai adâncă a vreuneia din cele 12 până în 16 discipline, pe cari le-a audiat și pregătit la școală, ci în felul cum va ști să profite de ansamblul cunoștințelor atât de variate în aplicarea lor, cari rezultă din coordonarea armonioasă a tuturor materiilor predate.

Marea varietate a materiilor de studii și faptul, că nu se cere aprofundarea tuturor materiilor, decât numai a celor comerciale, cari fac numai o treime, iar că din rest se cere numai atât, cât este aplicabil asupra comerțului, dau acestei școale un caracter deosebit de al altor școli speciale, cu atât mai mult de al facultăților pentru știință pură.

Împrejurarea aceasta face, ca și regulamentul și instrucțiunile administrației și ale disciplinei să difere în unele puncte de ale altor facultăți. În reforma proiectată va trebui să se țină seamă de aceste diferențe. Ele se remarcă :

1. În normele pentru recrutarea profesorilor;

2. În legăturile școalei, pe cari ar trebui să le mențină cu institutele financiare și industriale ale țării;

3. În controlul frecvenței cursurilor.

ad 1. Pentru întregirea următoarelor catedre: Fizica industrială, tehnologia industrială, industria și comerțul cerealelor, al lemnului și al petrolului, studiul transporturilor, să se institue norme mai largi, decât cele dela Universitate. Să fie dată posibilitatea de a angaja un inginer, un comerciant de cereale sau de lemn, dacă ei au practică îndelungată, cultură generală suficientă și importanță socială cuvenită, chiar și dacă nu au titlurile academice recerute la Universitate. Aceasta este o necesitate a zilei de azi. Peste 10 ani e posibil să avem dintre absolvenții Academiei elemente suficient pregătite și în terenul aplicației a acestor studii.

A doua necesitate specifică este: Posibilitatea de a menține legături cu camerele de comerț, cu institutele financiare mai mari și cu stabilimentele industriale importante ale țării. Studenții în vacanțele mari dintre anii I și II și dintre anii II și III vor face practică în diferite institute financiare și industriale. Certificatele acestor institute se aclud la certificatele Academiei. Pe urmă e o absolută necesitate, ca studenții să facă dese excursiuni pentru a cunoaște stabilimentele industriale ale țării. Pentru realizarea acestui scop suntem nevoiți să solicităm sprijinul material al institutelor financiare și industriale. În fine naționalizarea acestora prin introducerea în ele a câtor mai mulți absolvenți ai institutului; sunt tot atâtea motive, cari reclamă, ca institutul să poată menține intimă și permanentă legătură cu viața economică a Țării.

A treia necesitate specifică este: Posibilitatea de a controla și a pretinde o frecvență cât mai regulată a cursurilor.

Jumătate din materii se predau pe lângă întrebuintarea multor mijloace intuitive și urmate de lucrări practice, pe urmă lipsa de manuale pentru materiile cele teoretice sunt cauzele, pentru cari introducerea obligativității frecvenței și controlarea ei severă se impun.

Dacă reforma va asigura aceste trei libertăți, atunci institutul va putea satisface misiunii sale. Aceasta este: *a înzestra pe studenți cu pregătire profesională perfectă, însă fiind ea întemeiată pe bază științifică*, a coordona materiile de studii într'un mod cât se poate de sistematic și armonic și a-le predă cu rigoarea științei, ținând seamă la fiecare pas de punctele lor comune. În fine se cere, ca singuraticile discipline să păstreze mereu contactul cu științele de bază, din cari au derivat și ca ele să fie orientate toate către un singur scop: *dobândirea unei culturi economice academice*.

Dacă acestui institut i-se asigură această atmosferă specifică autonomică, atunci eu cred, că este indiferent, dacă Academia de comerț va fi încorporată ca o facultate economică comercială Universității, sau dacă ea va fi atașată altei facultăți de știință aplicată, sau dacă în fine ea va fi menținută independentă, izolată, autonomă, în starea în care se află azi.

Un desiderat de deosebită importanță mai avem: Să se institue un examen de primire riguros, deci și un an de pregătire. Absolvenții liceului nu dispun nici baremi de elementele studiilor comerciale, ca d. e. de contabilitate. Drept comercial, etc., iar cei din școli superioare de comerț nu cunosc destulă chimie fizică și matematică și alte materii de cultură generală. Pentru egalarea acestor diferențe să se institue un an pregătitor, pentru ca apoi în anul întâi să se poată începe cursuri sistematice la nivelul cerut de programele Academiiilor celor mai bune din Apus.

La discuțiune iau parte domnii: N. Ghiulea, Gh. Spacu și A. Maior (cer autonomie, consiliu de administrație și încadrarea în Ministerul industriei și a comerțului). *O. Prie* (învățământul să fie practic însă pe bază științifică; e în contra examenului de primire.) *I. Evian* (cere instituirea unui seminar pedagogic); *I. Mateiu* (preconisează învățământ în preponderență practic, autonomie având grad de facultate cu dreptul de a elibera diplome de licență și de doctorat și an pregătitor.) *Di I. Lăpădatu* s'a asociat ulterior decisului, pe care l-am luat cu unanimitate.

Rectorul resumă părerile și propunerile și le concretizează în următoarele trei desiderate:

- I. Consiliul cere, ca instrucția în Academia de comerț să se facă în baza unui astfel de program de studii, care să asigure o *pregătire profesională, pe bază științifică, împreună cu o cultură economică academică*.
- II. Consiliul e de părere, că un institut de învățământ superior comercial, având să dea pregătire profesională atât de diferită de a altor școli similare, va putea prospera numai dacă i-se va asigura o autonomie largă, chiar și în cazul când el va fi încorporat Universității. Cerem ca acest Institut să fie declarat echivalent cu o facultate, având dreptul să elibereze diplome de licență și de doctorat; să aibă un consiliu de administrație, în care să intre și reprezentanți de seamă ai vieții economice naționale și să aparțină Ministerului Instrucțiunii.
- III. Considerând, că pregătirea de bază a studenților acestui institut este atât de diferită: 60% sunt absolvenți de liceu și 40% absolvenți de școli comerciale; cei dintâi nu cunosc contabilitatea și corespondența și dreptul, cei din categoria a doua au pregătire inferioară la chimie, fizică, matematici și istorie; Consiliul e de părere, că aceasta diferență, care retardează dobândirea unei pregătiri speciale intensificate, să fie eliminată prin instituirea unui an pregătitor, urmat de un examen de primire riguros. În decursul acestui an pregătitor cu menirea de a uniformiza pregătirea de bază a studenților din anul I se va putea da ocazie ambelor categorii de studenți să-și însușească una din limbile moderne (franceză, engleză, germană), până la acel grad, care să le facă posibilă mai apoi consultarea literaturii economice și comerciale scrisă în limba respectivă.

Ministerul Instrucțiunii, la cererea Consiliului de rectori și decani dela toate facultățile din Țară a instituit cu 1 Oct. 1923 examen de primire la fiecare facultate. Acest examen s'a dat la Institutul nostru în zilele de 1—5 Octomvrie și au fost admiși 95 studenți (din limba română, istoria și geografia Patriei și din algebră).

În ziua de 2 Decemvrie domnul prof. univ. D. Burileanu, directorul general al învățământului superior a vizitat institutul nostru, muzeele, laboratoarele și căminul său și a constatat, că institutul este asortat, — în comparație cu împrejurările dificile de azi — în mod suficient cu mijloacele de învățământ necesare.

2. Corpul profesoral. Pe ziua de 1 April 1924 a fost numit cu decret regal profesor agregat definitiv la catedra de Comerțul exterior și legislația vamală și Studiul practic al întreprinderilor comerciale și industriale, *dl Ion Evian*, licențiat al Academiei de Comerț din Lipsca și doctor în științele economice dela Universitatea din Berlin, fost secretar general la resortul industriei din Cluj și prof. agregat suplinitor al menționatei catedre.

Pe ziua de 1. Sept. 1924 a fost numit conferențiar cu titlu provizoriu la catedra: Istoria comerțului *dl Marin Dimitrescu*, doctor în litere dela Universitatea din Lipsca, fost mai mulți ani profesor și directorul liceului Gh. Lazăr din București. Dânsul a fost numit apoi pe ziua de 1 Sept. 1924 conferențiar definitiv pentru catedra menționată.

Pentru cursul: Studiul Transportului a fost angajat în mod provizoriu *dl Al. Predescu*, locot. colonel, șeful secției transporturi în Comandamentul Corp. VI Armată.

Pentru suplینirea Catedrei de filozofie și pedagogie a fost angajat *dl Gh. Bogdan-Duica* prof. la Universitatea din Cluj.

În locul dlui Eft. Ionescu, care a suplinit până la 5 Dec. 1923 pe prof. I. Mateiu, în concediu în calitate de deputat în Cameră, a fost angajat *dl Valer Roman*, doctor în științele juridice și avocat în Cluj.

Pe ziua de 1 Oct. a. c. a fost numit *dl Iosif Gârbacea*, doctor în științele comerciale (cel dintâi promovat al Academiei de în. studii Comerciale și Industriale din București), conferențiar definitiv pentru catedra de *contabilitate industrială*.

3. Statistica studenților.

S T A T I S T I C A
studenților anului școlast. 1923—1924.

Anul	după naționalitate							Total	după confesiune							Total
	Români	Maghiari	Germani	Ruși	Francezi	Greci	Evrei		Ortodoxi	Gr. cat.	Rom. cat.	Reformați	Unitari	Ev. luter.	Mozaitici	
I.	91	7	4				4	106	73	18	2	5		4	4	106
II.	59	3	3	1	1	1	1	69	42	18	5			3	1	69
III.	34	2	2					38	25	9	2		1	1		38
Total	184	12	9	1	1	1	5	213	14	45	9	5	1	8	5	213

Statistica

studenților anului școlast. 1923—1924 după județe, regiuni și țări.

	A n u l			Total
	I.	II.	III.	
Alba de jos	12	4	11	27
Arad	6	4	3	13
Bihor	2			2
Bistrița-Năsăud	5	3		8
Brașov	6	6	1	13
Caraș-Severin	5	4		9
Cojocna	6	4	1	11
Făgăraș	8	1	1	10
Hunedoara	1	4	2	7
Mureș-Turda	2	4	3	9
Satmare	2	2		4
Sălaj	1			1
Sibiu	10	13	4	27
Solnoc-Dobâca	3			3
Târnava Mare			2	2
Târnava Mică	4	1		5
Timiș	2	2		4
Turda Arieș	2			2
Trei Scaune	3	1		4
Dobrogea	2	1	2	5
Oltenia	2	1	1	4
Muntenia	5	3	3	11
Moldova	4	5	1	10
Basarabia	8	3		11
Bucovina	2			2
Iugoslavia	1		2	3
Ungaria	1	1		2
Rusia		2		2
Statele Unite	1			1
Total	106	89	38	213

4. Frecvența cursurilor și examenele.

Cursurile din anul I. au fost începute la 10 Octomvrie și cele de anul II și III la 22 Octomvrie și au continuat fără alte întreruperi decât cele legale, până la 7 Iunie. Frecventarea cursurilor a fost normală.

Pentru absolvenți s'a instituit o sesiune de examen, care a avut loc îndată după sfârșitul cursului complementar, deci la 1—10 Octomvrie. Pentru ceilalți, (anul II și III), cari au audiat și ei curs complementar până la 15. Noiembrie, proxima sesiune de examene asupra materiilor anului precedent a fost în Februarie.

După examenele de licență din Octomvrie au fost declarați licențiați ai Academiei cei menționați în istoricul anului 1922/923. După cele din Februarie au fost declarați licențiați încă următorii:

<i>Anghel Vasile</i>	<i>Popa Ilie</i>
<i>Lupușiu Ioan</i>	<i>Hulea Enea</i>
<i>Muică Ioan, dr. în drept.</i>	<i>Huroș Simion.</i>

După examenele din Iunie au fost declarați licențiați ai Academiei:

a) dintre absolvenții anului 1922/923 :

<i>Bucersan Anghel</i>	<i>Vlad Petru</i>
<i>Draghici Emilia</i>	<i>Slev Toma</i>
<i>Maxa Ioan.</i>	

b) dintre absolvenții ai anului 1923/924 :

<i>Buceșan Eugenia</i>	<i>Nechita Ștefan</i>
<i>Ciortea Tudor</i>	<i>Prudi Eugen</i>
<i>Mărcuș Grațian</i>	<i>Schupiter Robert</i>
<i>Muntean Ioan.</i>	

5. Excursiuni, petreceri și vizite. a) *Excursia.* Pe lângă că am vizitat unele fabrici din localitate și altele din Turda (fabrica de sticlă, ciment și sârmă), institutul a aranjat cu studenții anului III, 30 de inși, o excursie științifică în Țară pentru a cunoaște stabilimentele industriale și comerciale mai de seamă ale Țării noastre. Au participat la această excursie rectorul cu d-nii profesori G. Moroianu, I. Voinea și 3 din licențiații anului 1923 (precum și 2 studenți ai anului II și 2 oameni de serviciu). Ea a avut loc între 12 Aprilie — 24 Aprilie.

Itinerarul acestei excursii a fost: Cluj, Arad, Timișoara, Reșița, Constanța, Galați, Brăila, Câmpina, Brașov, Cluj.

În Arad am vizitat Fabrica de textile (bumbac); Moara Neumann și „Astra“, fabrica de vagoane, etc. Am avut parte de ospitalitatea Camerei de Comerț și în deosebi de a Căminului școalei sup. de Comerț.

În Timișoara am fost primiți de fruntașii învățământului în frunte cu inspectorul-șef al regiunii, dl Ioan Petrovici și de consilierul cultural al primăriei, dl Birăescu, cari s'au îngrijit de

găzduirea și călăuzirea noastră. Am vizitat fabrica de textile (lână), fabrica de bere și uzina electrică a orașului. Am fost găzduiți în unul din cele trei căminuri pentru ucenici, întreținut de primăria orașului Timișoara. Rar ni-s'a dat ocaziune să vedem o instituție de educație națională mai bine condusă și resolvind o problemă atât de importantă cu mai mult rezultat, decât aceste căminuri, cari fac cinste deosebită orașului Timișoara și destoinicilor conducători ai primăriei sale.

La Reșița am vizitat tot ce a fost de interes deosebit pentru noi: partea metalurgică, turnătoria etc. De aici am trecut dealungul Caraș-Severinului (cu un popas de 2 ore în Lugoj) și dealungul Olteniei și a Munteniei, fără a ne mai opri până la Constanța, pentru ca aici în decursul celor 2 $\frac{1}{2}$ zile, să atingem maximumul plăcerilor din călătorie: să vedem frumseți ale naturii și ale industriei românești și să ne alintăm într'o ospitalitate caldă și sinceră, care ne-a legat mult sufletește de acest mărgăritar între orașele Țării noastre.

Primăria orașului, dar în special Camera de comerț și asociația comercanților de cereale prin reprezentanții lor: dl președinte al Camerei, *A. Georgescu*, dl vicepreședinte, secretarul și consilierul *Suleiman* au făcut tot ce a fost posibil, pentru ca să profităm cât de mult de acest focar al vieții comerciale a statului nostru. Am vizitat temeinic portul și docurile, am făcut și o mică excursie pe marea deschisă și am ascuțat la una din sumptuasele mese, ce ni-s'a dat, în cadrul unui toast interesantă expunere a d-lui *Georgescu* asupra istoricului, organizației, rolului de azi și de mâine, ce-l va trebui să-l aibă portul Constanța.

De aici am plecat la Galați, peste Fetești, unde am vizitat, sub conducerea merituosului profesor și mulți ani fost director al școalei sup. de comerț, dl *I. Munteanu*, pescăriile Statului și fabrica de cherestea „Gröder” ș. a. Din bunăvoința Direcțiunii S. Fl. R. am parcurs gratuit distanța plină de peisajuri pitorești dintre Galați și Brăila cu un vapor pe spatele bătrânei și majestoasei Dunăre. La Brăila am vizitat moara „Licherdopol”, docurile și orașul și am fost primiți, conduși și ospătați de reprezentanța Camerei de comerț în frunte cu dl v.-președinte al ei, *Eremia Ionel* și directorul școalei sup. de Comerț *Ciuntu I.*

La Câmpina am vizitat, sub conducerea și pe lângă explicațiile prețioase ale duor ingineri, sondele și distileria de petrol.

Pentru cei mai mulți dintre studenții noștri, cari n'au cunoscut încă nici frumsețile, nici bogățiile, nici progresul industrial frumos, realizat în relativ scurt timp, al vechiului Regat și nici spiritul viu, ager și inima caldă și ospitalieră a fraților noștri de peste Carpați, au ramas cu o impresiune plăcută adâncă, care poate să fie hotărâtoare pentru ținuta lor socială și politică din întregul lor viitor frumos ce-i așteaptă.

În numele Academiei aduc și pe aceasta cale mulțumirile noastre tuturor acelor domni, cari au colaborat la succesul moral și didactic atât de frumos al acestei neuitate excursiuni.

b) Academia a fost reprezentată la serbările din Sibiu și Rășinari din luna Iunie 1923, aranjate de Consistoriul ortodox român din Sibiu la aniversarea a cincizecea de la moartea marelui Mitropolit *Andrei Șaguna*, prin rectorul A. Ciortea, profesorii I. I. Lăpădatu și I. Mateiu.

c) În acelaș an în luna Septemvrie am luat parte la serbările din Avrîg, inițiate și aranjate de Ministerul Instrucțiunii în amintirea marelui dascăl *Gheorghe Lazăr*, dela a cărui moarte se împlineau 100 de ani, prin delegația compusă din rectorul A. Ciortea, profesorii O. Prie, I. I. Lăpădatu și I. I. Mateiu și 3 studenți: G. Alexa, T. Ciortea și I. Munteanu.

d) Iar în vara anului 1924, în luna Mai, am luat parte la serbările de înfrățire culturală, pe cari le-au aranjat societățile culturale din București cu ocasiunea vizitei ce le-o făcea „*Astra*” din Sibiu, prin delegația compusă din rectorul A. Ciortea, profesorii O. Prie și I. Mateiu.

e) Asociația studenților Academiei cu concursul rectoratului și al mai multor doamne, soții ale profesorilor dela acest institut, a aranjat în seara zilei de 22 Febr. o *petrecere cu dans și cu producțiuni artistice* în sala de gimnastică, frumos împodobită în motive țărănești, a școalei sup. de comerț.

A fost una din cele mai animate și bine frecventate petreceri a sezonului. Din bufet și tombolă a rezultat un venit net de 12,000 Lei, din plasarea biletelor 8,000; în total s'a realizat pe seama fondului de excursiuni un venit net de 20,000 Lei. — Mai presus de aceasta rămâne un profit moral prețios faptul, că studenții noștri prin cultivarea spiritului de corp și prin preocuparea lor de manifestări sociale, au creiat prilejiul unei petreceri cu atmosferă și timbru specific românesc.

f) La sărbările mărețe din Câmpeni (30 August) ținute

Întru comemorarea centenarului dela nașterea eroului național *Avram Iancu* institutul a fost reprezentat prin rectorul A. Ciortea, invitat al Ministerului Cultelor.

g) În Martie 1924, dl *I. Răducanu*, profesor de știința financiară la Academia de în. studii comerciale și industriale din București, a vizitat institutul nostru și cu aceasta ocazie a ținut în fața studenților din toți 3 anii o conferință, vorbind despre problema atât de actuală a valutei. Sperăm că acest gest frumos al dlui Răducanu a fost numai începutul norocos al unei colaborări sistematice a acestor două institute cu menire identică.

h) În ziua de 24 Septemvrie am avut plăcerea să găzduim pe 20 studenți ai Academiei de în. studii com. și ind. din București, cari sub conducerea profesorului *I. Răducanu* în reîntoarcerea lor din excursia făcută în Ceho-Slovia s'au oprit pentru o zi în Cluj spre a vizita acest oraș. I-am condus la fabrica de piele „Renner” și la diferitele institute culturale. Masa li s'a servit la popota Căminului nostru din bugetul Camerei de comerț din localitate, la care au participat secretarul Camerei, 4 profesori și mai mulți studenți ai institutului. A fost cea dintâi ocazie, la care nu numai profesori dar și studenți dela aceste două institute au putut să se cunoască și să schimbe idei. Vom îngriji să mai avem asemenea ocaziuni.

6. Buget. Cheltuelile personale ale corpului

didactic	Lei 1,301.812.75
Cheltuelile personalului administrativ	„ 111.552.50
Cheltueli materiale ale Academiei Comerciale	342.215.94
Cămin	457.359.—

Fondurile Academiei Comerciale sunt :

Fondul general	36.850.—
Fondul I. I. Lăpădatu	8.376.—
Fondul Camerei de Comerț și Industrie	20.000.—
Fondul pentru laboratoare	25.455.—
Fondul Bibliotecii	21.750.—
Fondul pentru excursii	50.405.—

7. Mijloace de învățământ. Pentru muzeul de

chimie Lei 33.602.—

Biblioteca s'a sporit cu 100 opuri, 140 volume „ 3.840.—

8. Căminul a adăpostit 57 studenți, dintre aceștia 34 au avut întreținerea gratuită, 11 inși au fost semisolvenți și 12 au fost solvenți.

Din cele 34 locuri gratuite și 11 semisolve, trei sunt ale Camerei de Comerț din Cluj, trei întregi și 3 semilocuri ale Camerei de Comerț din Oradea-mare. Restul de 28 locuri și 8 semilocuri le-a dotat Ministerul Instrucțiunii cu lunar 800 Lei, din care se acoperea odată costul întreținerii (700 lei), apoi cheltuielile materiale și personale ale Căminului.

Căminul este administrat de o Comisiune, din care fac parte: numiți din partea Consiliului profesoral d-nii *O. Prieș*, *I. Mateiu* și *A. Ionescu* și directorul Căminului *A. Ciortea*. Censorii Căminului sunt: numiți de Ministerul Instrucției: dnii prof. *I. Lăpădatu* și *S. Filip*, insp. finnciar, iar din partea Consiliului profesoral dl *O. Sglimbea*, director de bancă. Administratorul Căminului este dl *I. Vrâncanu*, prof la școala sup. de comerț și economă *Ana Grecu*.

În aceleași condițiuni Căminul a mai adăpostit 37 elevi ai școalei sup. de comerț, dintre cari 7 cu loc gratuit și 8 semisolenți (din bugetul Academiei) și 22 solvenți. Acordarea locurilor gratuite și a semisolvei s'a făcut în baza unui examen de concurs în conformitate cu Regulamentul pentru Căminuri.

Considerând rolul excepțional de important ce-l are Căminul pentru prosperarea acestei institut dorim, ca iel să fie împărțit de sprijinul material convenit și din partea autorităților și firmelor financiare, comerciale și industriale, cari au posibilitatea și știu să jertfească pe altarul culturii economice academice din provincia Transilvaniei. Subvenția Statului a fost de 200,000 Lei.

9. Burse. Ministrul Instrucțiunii a pus la dispoziția Academiei pentru acest an școl. 30 burse à 600 Lei lunar (pentru opt luni). Ele au fost distribuite cu aprobarea Ministerului și în conformitate cu regulamentul existent în modul următor:

anul I. 7 burse întregi; 5 semiburse

anul II. 7 " " 4 "

anul III. 7 " " 1 "

4 elevi ai școalei sup. de com. 4 "

Banca centrală din Cluj a acordat 2 burse à 5000 Lei și 2 burse à 4000 Lei în valoare totală de 18,000 Lei.

Camera de comerț din Cluj a înființat 3 burse, cu cari se întrețin 3 studenți în Camin.

Camera de comerț din Oradea-mare a înființat 3 burse și 3 semiburse în mărimea taxei de întreținere în Căminul institutului pentru 6 studenți.

Banca Agrară a dat 4 burse à 3000 Lei și Întreprinderea forestieră română 5 burse à 2000 Lei.

10. **Donațiuni.** Pentru scopurile Academiei și ale Căminului au binevoit a face donațiuni următorii:

Banca Națională; Lei 20,000

Banca Albina; „ 10,000

Industria Sârmei; „ 10,000

Comuna Mocrea; „ —,100

Emil Petroviciu; „ 2,000

Dr. Ioan V. Evian; Pescăriile din sudul Basarabiei. Das Staatssteuerwesen in Rumänien und die Möglichkeit seiner Reform.

Dr. Ioan Teodorescu; Buletinul Statistic al României.

Gh. Bogdan-Duică; Commerce exterior de la Republique Cehoslovaque 2 volume.

Dr. Ioan Teodorescu; Statistica societăților pe acțiuni pe anul 1923.

Iosif Gîrbacea; Problema muncii.

Banca Marmarosch Blank et Cie; Almanahul ei în două exemplare.

Mostre primite pentru muzeul Academiei comerciale în cursul anului 1924.

a) Dela Fabrica „Solway“ din Turda; Probe pentru fabricarea sodei caustice în 6 borcane.

b) Dela fabrica de ceramică „Tomba și Farcaș“ din Turda: Materie primă pentru fabricarea oalelor și 3 modele de cești.

c) Dela Fabrica de sticlă din Turda; Materie primă pentru fabricarea sticlei.

d) Dela Reșița: Materie primă pentru metalurgie și un aranjament profil de fer.

e) Dela rafinăria „Steaua Română“: Probe în sticle de 100 gr. produsele rezultate din distilăria petrolului.

f) Dela „Moara mare“ din Timișoara: eşantioane de transformarea grăului.

g) Dela fabrica „Iris“: Materie primă pentru fabricarea porțelanului.

h) Dela fabrica „Amylon“ din Sibiu: Probe de transformarea cartofilor în *Dextrină*, *Glucosă*, *Zaharosă*.

i) O frumoasă piesă de stalactită adusă de prof. Voinea dela peștera „Comarnic“ din jud. Caraș-Severin.

j) Probe de cărbuni de pământ, cocs și mangal -- dela Reșița -- aduse de prof. Voinea.

k) Materie primă pentru fabricarea „șamotelor“ -- dela Reșița — aduse de prof. Voinea.

l) Probe de pălării de paie dela fabrica lui Wilhelm din Timișoara.

Toate acestea constituiesc muzeul cel mic — servind special pentru completarea cursului în timpul explicării.

11. **Asociația studenților** a ținut în cursul anului 1923/1924 1 adunare generală ordinară și 2 extraordinare. *Soldul Cassei* este de Lei 49,957. *Biblioteca* numără 195 volume și 624 fascicole de reviste. Ziare primește Asociația 7.

12. **Societatea sportivă** a studenților dela acest institut după o muncă asiduă de 2 ani a ajuns acum să fie suscepută în rândul societăților sportive de clasa I. și contribuie astfel și ea cu rezultat apreciabil la formarea spiritului de corp și la păstrarea vigoarei fizice a membrilor ei. Președintele Comitetului este dl prof. V. Roman, avocat.

VI. Corpul didactic.

a) Profesori definitivi.

1. **Aurel Ciortea**, prof. tit. și rectorul Academiei, licențiat în Matematici și Fizică, fost director general al învățământului pentru Transilvania. Are catedra pentru matematica financiară.

2. **Octavian Prie**, prof. tit., doctor în filosofie dela Universitatea din Budapesta, fost director gen. al învăț. pentru Transilvania. Catedra: limba, literatura și corespondența română.

3. **Georghe Moroianu**, prof. tit., licențiat al Academiei de Comerț din Anvers și doctor în științele economice dela Univ. din Tübingen, fost atașat comercial al României la Viena și Londra și fost secretar gen. în Consiliul dirigent. Catedra: economia națională.

4. **Ion Lăpădatu**, prof. tit. licențiat în științele comerciale, fost secretar general la resortul finanțelor din Consiliul dirigent. Are Catedra: știința și legislația financiară și tehnica băncilor.

5. **Constantin Lacea**, prof. tit., doctor în litere dela univ. din Lipsca. Predă: corespondența germană.

6. **Ion Mateiu**, prof. tit., doctor în drept dela univ. din Cluj, fost director general al învăț. pentru Transilvania, (în concediu). Are catedra: drept civil și comercial.

7. **Ion Voinea**, prof. agregat definitiv, licențiat al facultății de științe dela Univ. din Paris și doctor în științele nat. dela univ. din München. Predă: studiul mărfurilor.

8. **Ion Evian**, prof. agregat definitiv, licențiat al Academiei de Comerț din Lipsca și doctor în științele economice dela univ. din Berlin. Fost secretar general la resortul industriei și comerțului din Consiliul dirigent. Predă: Comerțul exterior și legislația vamală și studiul practic al întreprinderilor comerciale și industriale.

9. **Marin Dumitrescu**, conferențiar definitiv, doctor în litere dela universitatea din Lipsca. Fost profesor și director la liceul „Gh. Lazăr” din București. Are catedra: Istoria comerțului.

10. **Iosif Gârbacea**, conferențiar definitiv, doctor în științele comerciale dela Academia de în. st. com. și ind. din București; subdirector în Ministerul industriei (la Direcțiunea din Cluj a gazului natural), catedra: Contabilitatea industrială.

b) *Insărcinați cu facerea cursurilor:*

11. **Gheorghe Bogdan-Duică**, prof. univ. Filosofie și pedagogie.
12. **George Spacu**, prof. la Univ., Chimia industrială.
13. **George Bratu**, „ „ „ Aritmetica comercială.
14. **Vasile Meruțiu**, „ „ „ Geografia economică.
15. **Nicolae Ghlulea**, „ „ „ Statistica, Industria și meseriile în România.
16. **Augustin Maior**, prof. la Univ., Fizica aplicată.
17. **Const. Martinovici**, prof. la Acad. de agricult., Comerțului cerealelor.
18. **Petre Grimm**, lector la Univ., Correspondența engleză.
19. **George Oprescu**, „ „ „ franceză.
20. **Alexandru Ionescu**, directorul școalei sup. de comerț. Contabilitatea comercială.
21. **Samuil Szentkirályi**, director de școală sup. de comerț (secția maghiară), Correspondența maghiară.
22. **Terențiu Buhescu**, inginer silvic, consilier în Ministerul Căminilor. Industria și comerțul lemnului.
23. **Valer Roman**, avocat, a supliniț catedra prof. I. Mateiu.
24. **Alexandru Predescu**, locot.-colonel, șeful serviciului de transporturi la Comand. Corpului VI armată p. studiul transportului.
25. **Sabin Cioran**, funcționar la Banca Națională, pentru Aritmetica comercială.
26. **Vasile Vlaicu**, funcționar de bancă, p. stenografie.
27. **Raluca Ripan**, asistentă la Universitate, asistentă la cursul de Chimie aplicată.

Personalul administrativ.

1. **Aurel Ciortea**, rector și directorul Căminului.
2. **Horea Avram**, profesor secundar, secretarul Academiei și bibliotecar.
3. **Alexandru Vrânceanu**, profesor secundar, administratorul Căminului.
4. **Ion Munteanu**, student, impiegat.
5. **Ion Gherghel**, profesor secundar, pedagog pentru elevii din cămin ai școalei superioare de Comerț.
6. **Gheorghe Mezei**, intendent.
7. **Ana Grecu**, economă la Cămin.

Personal de serviciu.

1. **Vasile Muntean**, portar.
2. **Francisc Dobrai**, laborant la Chimie.
3. **Vasile Miron**, om de serviciu.
4. **Ion Scai**, om de serviciu la Cămin.
5. **Vintilă Voinea**, laborant în laboratorul de mărfuri.

VII. Programa resumată a cursurilor.

Grupul științelor comerciale.

I. Contabilitatea bancară.

(anul I. 3 ore săpt.; anul II 2 ore, și anul III 2 ore).

Anul I. Introducere; Raporturile Contabilității cu celelalte științe. Baza Contabilității în partidă dublă, sinteza înregistrărilor, Diviziunea Contabilității, subiecte de Contabilitate, Comerțanții, istoric. Societăți: Civile, Comerciale, în nume colectiv. Comandită simplă și pe acțiuni, anonime, participațiuni, cooperative, cu dezvoltările necesare în privința formării, caracteristicilor, funcționării, transformării, aporturi, acțiuni, obligațiuni, conversiuni, administrarea, în detalii, etc. paralel cu dezvoltarea acestora. Înregistrările respective în toate formele și cazurile, aplicare: contabilitatea unei firme în nume colectiv în întregime.

Anul II. Disolvarea și lichidarea societăților civile, și comerciale, în variatele lor cauze, fuziunea societăților, regulile, formele, și normele de urmat în detalii, cu înregistrările speciale.

Asigurările în toate formele cu înregistrările respective. Obiectul Contabilității: Patrimoniu, Bunuri, Mărfuri, scrisoare de trăsură, poliță de încărcare, Recipise—Warante, facturi, borderouri, felurile, formele, funcțiunea lor. Scurtă privire asupra monetei, Titluri de Credit, Cambia gir, protest, în detalii cu înregistrările respective, cekul, clearing house, înregistrări, Efectele publice, Bursele organizare, operațiunile de bursă sub toate fazele, și comparate, cu înregistrările specifice, Clasificarea conturilor, funcțiunea, registrele legale, uzanțe, Despre Bănci în detalii, operațiuni, înregistrarea tuturor operațiunilor de Bancă, Aplicare: Monografiile de Bancă, înregistrări complete cu toate registrele și documentele.

Anul III. Imprumut, deschiderea de Credit, Teoria Contului Curent, și calculele respective prin metode uzuale și practice diverse sisteme de Contabilitate (americană, logismografie, partizi, etc.). Teoria inventariului cu sisteme de evaluare și aplicări. Bilanțul, fazele lui, mijloace și norme de urmat, la închiderea lui, efectele ce le produce, crearea fondurilor de rezervă și speciale, repartitia beneficiilor, redeschiderea operațiunilor, cerinți legale și uzuale cu variate aplicări de închideri de bilanț în diferite întreprinderi, sociale și bancare. Aplicări; Monografiile complete de Bancă din inițiativa studenților sub directiva profesorului, aplicațiuni în Contabilitatea agricolă.

Contabilitatea publică, expertiză și rapoarte de expertiză.

II. Contabilitatea industrială, anul II. (1 oră săpt., anul III 2 ore).

Contabilitatea și organizația industrială.

Strânsa legătură între ele și dependența primei de studiul secunde.

Organizarea pretinde:

1. Diviziunea muncii. 1. Urcarea puterii de prod. prin specializare.
2. Micșorarea costului de producție. 3. Introducerea de mijloace mecanice, mașini, etc. 4. Creșterea simțului de responsabilitate.

2. Coordonare muncii. a) Controlul muncii. b) Stabilirea disciplinei și ierarhiei.

3. Crearea de formulare.

Controlul.

1. Continu de către contabilitatea generală. 2. Incidental de către verificatori, cenzori etc.

Direcțiunea 1. Sistem colegial, a) Greutatea de a lua hotărâri, b) Lipsa de răspundere directă, c) Rivalitate și asperitate.

2. Sistem directorial.

I Partea tehnică.

1. Birou tehnic. Construcții. Secția desen. Patente, Archiva, planuri etc.
2. Coresp. tehnică.
3. Secția edilă, clădiri, locuințe.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

II. Partea comercială administrativă.

1. Secția Salarii, liste de plată, reg. matricole.
2. Calculația, preț, cost, Facturări, Bilanț tehnic.
3. Serv. comercial, Cumpănare. Vânzare, M^g. materiale. Alimente.
4. Serv. contab. generale, Registre ind. Bilanț.

Contabilitatea Salariilor.

Sisteme de salarizare: Plata cu ziua (8 ore). Plata cu acordul. Sistem Towne-Halsey. Taylor. Contra sistemului cu acord: Satisfacerea principiilor de prevedere socială. Asigurarea unei minimum de existență. Acordarea anuală a unei concedii cu plată. Recompensarea simțului, credință, stabilitate, simțului de datorie.

Participarea la beneficii, participare la conducere, gestiune.

Sistemul premiilor: Producție, Economisire.

Registre și înregistrări sistematice.

Circulația salariilor.

1. Stabilirea exactă a situației muncitorilor, prestația, vechime, familie, pregătire tehnică, etc.

2. Evidența de cantitatea de muncă adusă de fiecare.

3. Strângerea reținerilor: materiale, amenzi, datorii, etc.

Calcularea acordului recompensând pe fiecare acordant după etate, vechime, dexteritate, pregătire.

Pontajul cu fișe.

Pontajul cu ciasornic (sist. elvețian.)

Reținerile, amenzi, avansuri, impozit, cotizații de boală, datorii consum etc.

Calculația prețului de cost.

1. Stabilirea prețului de ofertă.
2. Stabilirea prețului înainte de fabricare.
3. Stabilirea prețului după fabricare.

Ultimul se bazează pe cifre exacte și controlează pe cele două.

Raportul între contabilitatea generală și calculație. Controlul calculației prin contabilitate. Scopurile calculației:

1. Reducerea la minimum a cheltuielilor de producție.
2. Calcularea prețului de vânzare pe baza prețului de cost.
3. Evidența rentabilității parțiale pe produse.

Diferența între prețul de cost și cel de vânzare, conjunctură favorabilă, concurență, cerere etc. Prețul de vânzare: Prețul de cost, Cheltuielile vânzării, Beneficiul.

Compoziția prețului de cost: Materiale, Salarii-muncă, Cheltuieli generale-regia.

Chelt. gen. sau regia: Salarii ale pers. super. Chelt. de birou, locuința, etc., Asigurări, Impozite, Amortizări, Chelt. extraordinare și neprevăzute.

La compunerea lui avem trei operații:

- a) Calculația salariilor
- b) Calculația materialelor
- c) Calculația regiei.

Inregistrarea materialelor: Cu prețul de cost — produse proprii — semi-fabricate, Cu prețul de cumpărare, cele streine, Cu prețul normal pentru mat. fungibile ce au diverse prețuri.

Calcularea cheltuielilor generale: Procentual la suma salariilor, Procentual la suma materialelor.

Cheie de proporție, comparativ cu salariile, sau materialele.

Serviciul comercial.

Următoarele grupe: 1. Aprovizionarea cu materiale brute și accesor.

2. Vinderea fabricatelor, 3. Alimentația.

Secția de cumpărare materiale.

Materiale de consum, Materiale de investire.

Operațiuni antemergătoare: Analiza materialelor de procurat.

Obținerea surselor de aprovizionare. Obținerea celei mai avantajoase linii de transport.

Stabilirea condițiilor de livrare.

Registrul de oferte. Registrul de comenzi.

Magazia de materiale.

Documentul de transport. Factura.

Registre: Scontul general — Jurnal materiale. Scontul special.

Registru partizi.

Sistemul american.

Sistemul American de tickelaj pentru organizarea magaziei.

Secția vânzării.

1. Stabilirea condițiilor de vânzare, sub raportul răspunderii, creditului etc.

2. Organizarea reclamei.
3. Plasarea, agenți, reprezentanți, voeajori.
4. Transport, vamă etc.
5. Organizarea magazinelor și filialelor proprie de desfacere.

Concurența: Prețului, Calității, Creditului.

Secția de aprovizionare.

1. Aprovizionarea în regie.
2. „ prin cooperativă de consum a muncitorilor și funcț. cu capitalul patronului.

Contabilitatea generală.

Controlul întregii organizații administrative prin contabilitatea generală.

1 Secția Cassieriei: Cassa mare. Cassa mică. Reg. de cassa. Reg. de avansuri.

2. Secția Inventarului: Grupuri de inventar.

Contabilitatea propriu zisă.

Grupa conturilor comerciale:	{	Cassa	}	conturi de investire
		Capital		
		Creditori		
		Debitori		
		Trate		
		Rimese		
Grupa conturilor industriale:	{	etc.	}	Conturi de fabricație.
		Mașini		
		Conducte		
		Instalații etc.		
		Materii brute		
		Combustibil		
		Produse semif. etc.		

Sistemul american

an III. (2 ore săpt.)

- a) O monografie contabilă complexă din industrie.
- Inregistrări în registrele principale industriale.
- Coordonarea acestor înregistrări în registrele secundare și ajutătoare
- Contabilitatea specială a materialelor.
- Operațiuni contabile lunare.
- Balanța de verificare și situația.
- Operațiuni de încheierea registrelor.
- Inventar industrial.
- Contabilizarea amortismentelor.
- „ diferențelor la materiale.
- Bilanțul final.
- Inchideri și red schideri.
- b) Controlul contabilității tehnice pe grupe prin contabilitatea generală.
- Sistemul direct.
- „ Indirect.

III. Tehnica de bancă

(anul III. 2 ore săptăm.)

Băncile de emisiune. Caracterul specific al acestor instituțiuni. Istoricul și dezvoltarea lor. Acoperirea metalică și emisiunea de bancnote.

Băncile de emisiune înainte de războiu, în cursul războiului și după războiu.

Banca Națională a României. Istoricul și dezvoltarea ei dela 1880 — 1924. Afacerile active și passive ale Băncii Naționale. Tehnica și contabilitatea acestor afaceri. Analiza bilanțelor Băncii Naționale, din 1914 și 1923.

Legea Băncii naționale. statutele și regulile de afaceri.

IV. Tehnica asigurărilor

(anul III. 1 ore).

Introducere în teoria și practica asigurărilor. Istoricul (dezvoltarea) instituțiunilor de asigurări. Formele întreprinderilor de asigurări (societăți mutuale, anonime și mixte) organizarea întreprinderilor de asigurări directe, indirecte și reasigurări. Ramurile și modalitățile de asigurări (asig. de viață, incendiu, grîdină, furt prin efracție, accidente, răspundere civilă, transport etc).

Practica asigurărilor elementare: riscuri civile și industriale. Elementele constitutive ale primelor. Calcularea și aplicarea primelor, oferte polițe, stornări, pagube.

Bilanțurile întreprinderilor de asigurări. analiza teoretică și practică. Stabilirea și ~~calcularea~~ *calcularea* veniturilor și cheltuielilor, și a rezervelor tehnice.

V. Aritmetica Comercială

(an I. 2 ore și II. 1 oră).

I. Elementele Aritmeticei Comerciale.

A) Cele patru operațiuni fundamentale.

1. Adunarea prescurtată. (înlesniri pt. viața practică).

2. Scăderea " " " " "

3. Înmulțirea " " " " "

4. Împărțirea " " " " "

a) Tablou de înmulțire pt. Industrii

b) " " împărțire pt. "

B) Cele 4 operațiuni fundamentale cu numeri cunoscuți.

C) " " " " " Frațiuni. Metoda părților. alicote.

D) " " " " " Zecimale.

E) Rapoarte și Proporții.

F) Regula de trei. simplă și compusă.

G) " conjugată sau înălțuită.

H) Calculul societărilor.

A) „ mijlociu și de Aliaj (lichide, metale, mărfuri etc).

7) Sistemul metric. Măsuri de lungime, suprafață, volum, capacitate
Măsuri vechi în România.

„ în Anglia,

„ „ America,

„ „ Rusia,

„ „ Turcia.

K) Calculul Procentului.

L) „ Dobânzilor. Calcul simplu, din sută, la sută și în sută.

M) Scontul. Calculul scontului după procedura civilă, și usanzele comerciale. Înlesniri la calculul scontului la bănci, Stabilirea sumei de discontat, al procentului, al scadenței, scadență comună, scadență mijlocie. Usanze la operațiunile de scont în România, Germania, Elveția, Franța, Holanda, America de Nord, și Anglia.

Borderouri de Scont, Compunerea acestora. Reescontul Băncii Naționale a României.

Privat Discont, la bursele din Germania și engleze.

II. Operațiuni Bancare.

A) Calculul Aurului și Argintului.

Stabilirea fineței, Usanze pentru numirea fineței în România, America de Nord, Rusia și Anglia. Notări de Aur și Argint la principalele burse din lume. Stabilirea proporției între Aur și Argint. Probleme din acest domeniu.

B) Calculul Monetelor.

Sistemele monetare, în țările nordice, uniunea latină, America de Nord. Sud, Hollanda, Anglia, Turcia. Egipt.

Dreptul de batere monetă metalică în principalele țări din Europa și America de Nord.

Stabilirea fineței. Parități. Arbitrage.

Terminologia uzitată în comerțul de monete.

C) Calculul Devizelor. Parități. Reducțiuni, Reducțiuni indirecte. Net-to-appoint. Arbitrage.

D) Calculul Efectelor.

Generalități asupra efectelor. Impărțirea efectelor, Bursa de Efecte. Organizare și Funcționare.

Calcularea valorii de curs, calcularea dobânzilor, Comisionului. — Curtașului, și Impositului.

Calculul rentabilității Efectelor.

Calcularea operațiunilor de Efecte în Elveția Franța și Londra. Bursele de Efecte din aceste state, organizarea și funcționarea lor.

Arbitrage de Efecte. Arbitrage simple și compuse.

Operațiuni de Efecte cu premii, report, stelage.

E) Cont curent.

Din punct de vedere juridic, economic. Deosebirea între cont curent și alte operațiuni de credit.

Cele 4 sisteme aritmetice de calculare.

Probleme simple, probleme compuse.

Un singur procent, procent schimbător. pentru debit și credit. Procent schimbător în decursul semestrului.

Provizion, spese, etc. Usanțe în România, Elveția, Germania, Franța și Anglia.

F) Calculul Mărfurilor.

Expresii și usanțe în comerțul de mărfuri.

Principalele burse de mărfuri din Europa și America de Nord. Organizarea și funcționarea acestora. Notări de mărfuri la burse, etc.

Facturi de cumpărare și vânzare simple și compuse.

Calculul mărfurilor la export.

Calculul rentabilității exportului sau importului. Import de bumbac, cafea, zahăr, metale, cărbune. Export de cereale, spirt, petrol, ouă. Probleme aritmetice.

Arbitrage de mărfuri.

G) Afaceri de Spedițiune și Transport, pe apă și uscat. Probleme. Tarife, sistemul acestora. Clasificarea mărfurilor. Tarife combinate, Tarife maritime.

H) Calculul de exploatare.

Probleme pentru spirt, piele și material lemnos.

Grupul științelor economice, juridice și financiare.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

I. Economia politică.

(anul I. 2 ore săpt. anul II. 2 ore săpt.)

Introducere: Importanța Economiei Politice. Obiectul științei economice. — Stadiile de dezvoltare ale artei economice a popoarelor. — Economia Politică ca știință. — Foloasele cunoștințelor economice.

Despre bunuri și trebuințe.

Producțiunea Bunurilor.

Factorii producțiunii: Natura, Munca și Capitalul.

Natura. Care sunt elementele cu care natura contribuie la producțiune. Clima, solul cu toate produsele lui vegetale și animale. Subsolvul cu toate bogățiile lui miniere: cărbunele, ferul, petrolul, gazul metan, sarea, etc.

Forțele motrice și importanța lor economică.

Munca. Rolul și importanța muncii în producțiunea bunurilor. Diferitele feluri de muncă. — Diviziunea muncii. — Avantajele și dezavantajele ei. — Părerile lui Adam Smith despre muncă.

Capitalul. Ce fel de capital cunoaștem. Cum se constituie capitalul. Producțiunea capitalistă. Capitalismul.

Organizarea producțiunii.

1. Producțiunea individuală.

2. Producțiunea în asociațiune.

3. Întreprinderile publice.

Diversele feluri de întreprinderi particulare.

Asociațiunile Raiffelsen și Schultze. — Delitzsch. — Cooperativele în Anglia, în Belgia și în special cele din Danemarca. Importanța acestor

tora din urmă pentru dezvoltarea economică a clasei țărănești din acea țară. — Băncile populare, obștiile de arendare și cooperativele în România. Importanța cooperăției pentru țara noastră.

Industria. Organizarea și diversele faze ale evoluției industriale. — *Legea Concentrației.* Întreprinderile și costul producției. Crizele și explicația lor. Teoria deșeușurilor sau a supraproducției. Teoria Creditului. — *Monopolurile și cartelurile.* Ce feluri de carteluri cunoaștem. Avantajele și dezavantajele lor. Cartelurile în România. ... Despre trusturi. — *Cauzele dezvoltării trusturilor în Statele Unite.* Descrierea celor mai importante trusturi americane. ... Ce deosebire există între trusturi și carteluri. Legile în contra trusturilor.

Statul ca producător. Statul poate produce adaptând următoarele trei sisteme: Regia, concesiunea sau asociațiunea financiară între Stat ori comună și un grup de particulari.

Regia. Întreprinderile făcute de Stat în Regie și în special felul întreprinderilor în regie ale Statului român.

Monopoluri. Întreprinderile de Stat sub regimul monopolului în România. Căile Ferate. Poșta, Telegraful, Telefonul.

Sistemul concesiunilor. Tramvaele comunale. Iluminatul. Sistemul asociațiunei financiare între comune și un grup de particulari. Avantajele și dezavantajele acestui sistem. Întreprinderile industriale de Stat în timpul războiului mondial. Fabricile de muniții, echipamente și alte materiale de război din acel timp.

Circulațiunea bunurilor. Despre valoare, trebuințe și utilitate. Teoria valorii obiective. Teoria valorii subiective. Teoria costului cheltuelilor de producție. Teoria utilității finale. Prețul. — Cari legi hotărăsc prețul. Oferta și cererea. Prețul subiectiv și prețul obiectiv. Prețurile de monopol.

Moneda. Istoricul monedei. ... Funcțiunile economice ale monedei. ... Moneda de metal. Legea lui Gresham.

Hârtia monedă. Deosebirea între moneda de hârtie emisă de Stat și cea emisă de băncile de emisiune. ... Pericolile la cari pot da naștere emisiunea de hârtie monedă. ... Experiența lui Low. Intemeierea Companiilor Indiilor Occidentale și Indiilor Orientale.

Deosebirea fundamentală între hârtia monedă și bancnote.

Băncile. — Teoria băncilor. Istoricul, funcționarea și evoluția lor. Băncile de depozite și de scont. Băncile de emisiune.

Bilanțul de bancă. Ce condiții trebuie să îndeplinească el ca să poată circula. Băncile de emisiune cari lucrează sub regimul liberei concurențe. Avantajele și dezavantajele acestui sistem. Băncile de emisiune cari lucrează sub regimul monopolului. Cum se garantează plata bancnotelor sau biletelor la vedere. Sistemul american și scoțian al băncilor de emisiune. Sistemul englez, francez, german, belgian și român.

Banca Națională a României Istoricul *Creditului*. Creditul fonciar, Creditul agricol. Casa Rurală. Băncile Populare. Imprumaturile de Stat.

Despre Comerț și Comerșanți. Instituțiile cari reprezintă interesele comerțului și ale industriei. Camerele de Comerț. Bursele.

Schimbul Internațional. Statistica comerțului internațional. Balanța comerțului. Balanța plășilor. Balanța comerțului în Anglia, Franța, Elveția, Italia și România.

Modul de plată în comerțul internațional. Comerțul cu devize. Ce este arbitrajul. Comerțul internațional în decursul marelui război. Perturbațiunile ce războiul le-a adus cursului schimbului.

Politica comercială. Liber schimb. Protecționism. Regimul primelor. Exportul și importul de capitaluri. Emigrațiunea și imigrațiunea persoanelor.

Repartițiunea bogățiilor. Inegalitatea între oameni din punctul de vedere al averii. Cum se câștigă proprietatea. Cari bunuri pot face obiectul dreptului de proprietate. Adversarii dreptului de proprietate. Diversele sisteme socialiste. Comunismul. Colectivismul, Indicebismul, Cooperatismul.

Evoluția proprietății fonciare. Mirul-zadruga. Venitul fonciar. Legea rentei. Teoria lui Ricardo despre renta pământului. Teoria economistului von Thünen și a lui Carey.

Proprietatea pădurilor, a minelor și a apelor.

Exproprierea. Improprietărirea țăranilor în România. Legea dela 1864 și legile de expropriere și improprietărare din vechiul regat și din provinciile alipite 1917—1919.

Salariații. Diferitele categorii de salariați. Istoricul salariatului. Salariații în antichitate și în evul mediu. Regimul corporațiilor. Diversele teorii asupra legii salarului. Sindicatele muncitorești. Coalițiunile. Grevele. Conciliațiunea și arbitrajul.

Reglementarea muncii. Asigurările muncitorești contra accidentelor. a boalelor și a bătrâneții. Invaliditatea. Lipsa de lucru (șomajul). Participarea la beneficii.

Despre antreprenori și despre profituri. Evoluția istorică a patronatului,

Pauperismul. Mizeria, cauzele și întinderea ei. Diferitele categorii de săraci și diversele feluri de ajutorare. Istoricul și organizarea asistenței publice.

Rolul Statului în repartițiunea bogățiilor. Clasificarea veniturilor Statului. Diversele categorii de impozite.

Consumațiunea bunurilor. Cheltuelile private și publice.

Economiile și instituțiile destinate a înlesni păstrarea și fructificarea lor și cei mici și nevoiași mai ales. Asigurările.

Despre suprapopulații. Legile lui Malthus.

Despre depopulație. Măsuri în vederea sporirii natalității.

Istoria doctrinelor economice.

1. Antichitate.

2. Evul mediu.

3. Timpurile moderne.

II. Dreptul civil. (Anul I în 2 ore săptămânale.)

Introducere,

1. Despre drept în general.

1. Diferitele accepțiuni ale dreptului obiectiv. 2. Dreptul și etica. 3. Norme de drept strict și norme de echitate. 4. Drept pozitiv și drept natural. 5. Norme coercitive și facultative. 6. Drept privat sau civil și drept public.

II. Izvoarele dreptului civil.

1. Legea. 2. Ordonanțele regale și ministeriale. 3. Dreptul consvetudinar. 4. Regulamentele de administrație publică.

III. Interpretarea și modul de aplicare a legilor.

1. Feliurile interpretării sub raportul factorului ce interpretează și forța obligatorie a interpretației. 2. Feliul interpretării doctrinare sub raportul metodelor întrebuințate: a) interpretarea gramatică; b) interpretarea logică; c) analogia.

IV. Forța obligatoare a legilor civile.

1. Efectele necunoașterii legii. 2. Principiul retroactivității. 3. Efectele legilor sub raport teritorial. 4. Abrogarea legilor.

Partea I.

Teoria generală a dreptului civil.

1. Drepturile subiective.

1. Definiția. 2. Drepturi de personalitate. 3. Protecțiunea personalității. 4. Drepturi personale.

II. Clasificarea drepturilor private subiective.

1. Drepturi reale și personale. 2. Drepturi absolute și relative. 3. Drepturi afirmative, negative și prohibitive. 4. Drepturi principale și accesorii. 5. Pluralitatea titularilor unui drept. 6. Drepturi prezente și viitoare. 7. Drepturi transmisibile. 8. Drepturi libere și drepturi alipite.

Persoanele firești.

1. Dobândirea personalității.

1. Noțiunea personalității. 2. Capacitatea și subdiviziunile ei. 3. Inceputul personalității. 4. Condițiunea juridică a celor nenăscuți. 5. Numele, reglementarea și apărarea lui. 6. Pseudonismul.

II. Circumstanțe ce influențează capacitatea persoanelor.

1. Sexul. 2. Etatea. 3. Religiunea. 4. Naționalitatea. 5. Infirmitățile, a) corporale, b) spirituale. 6. Prodigalitatea. 7. Condamnațiunea penală. 8. Conduita și onorabilitatea. 9. Condițiunea socială. 10. Votul solemn de pauperitate. 11. Nobili, onorațiori, orașeni.

III. Domiciliul.

1. Noțiunea. 2. Domiciliul real, necesar sau legal. 3. Domiciliul ales. 4. Domiciliul succesiunii. 5. Domiciliul persoanelor juridice. 6. Reședința.

IV. Incetarea personalității.

1. Moartea. 2. Declararea judiciară a decesului și efectele ei. 3. Absența și efectele ei.

Persoanele juridice.

I. Ființa persoanelor juridice.

1. Diferitele teorii asupra persoanelor juridice și importanța lor în privința dreptului pozitiv.

II. Clasificarea persoanelor juridice.

1. Corporațiunile și subdiviziunile lor. 2. Fundațiunile. 3. Natura juridică a colectelor publice.

III. Creațiunea persoanelor juridice.

1. Legea Trancu-Iași. 2. Legea Mărzescu.

IV. Raporturile de drept, organizațiunea și modul de gestiune al persoanelor juridice.

1. Capacitatea juridică a persoanelor juridice. 2. Capacitatea de a lucra a persoanelor juridice. 3. Organizarea internă și modul de activitate. 4. Natura juridică a statutelor. 5. Organele și răspunderea persoanelor juridice. 6. Incetarea persoanelor juridice.

Teoria generală a lucrurilor (bunurilor),

I. Noțiunea și clasificarea lucrurilor. 1. Lucrul ca noțiune juridică.

2. Clasificarea lucrurilor.

II. Lucruri corporale și incorporale.

III. Lucruri comerciale și necomerciale.

IV. Lucruri mobile și imobile.

V. Lucruri divizibile, consumptibile, fungibile.

VI. Lucruri evaluabile. Valoarea lucrurilor.

VII. Lucruri simple și compuse. Accesorii.

VIII. Fructe.

IX. Universalități.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Teoria generală a actelor juridice

I. Introducere.

1. Noțiunea faptului juridic. 2. Acte juridice, clasificarea și utilitatea lor.

II. Condițiunile pentru validitatea actelor juridice.

1. Capacitatea persoanei. 2. Voința neviciată. 3. Factorii, cari pot vicia voința: a) Violența, b) Eroarea, c) Dolul, d) Leziunea, e) Disensul, f) Lipsa seriozității, g) Reservatio mentalis. h) Simulațiunea. i) Transmiterea greșită a declarațiunei.

III. Obiectul actelor juridice.

1. Generalități. 2. Posibilitatea. 3. Acte juridice ilicite.

IV. Modul manifestării voinței.

1. Mijloacele de manifestare. 2. Declarațiunea expresă și tacită. 3. Tăcerea. 4. Forma actelor juridice: a) sub semnătură privată, b) acte autentificate, c) acte autentice.

V. Condițiuni, termene, sarcini.

VI. Acte juridice prin reprezentațiune.

1. Teoria, natura juridică, domeniul reprezentațiunei. 2. Temeiul, întinderea și încetarea reprezentațiunei. 3. Gestiunea de afaceri.

VII. *Teoria nulităților.*

1. Acte nule de drept.
2. Acte anulabile.
3. Acte inexistente.

VIII. *Protecțiunea drepturilor civile.*

1. Acțiunea
2. Excepțiunea
3. Autoritatea lucrului judecat.

IX. *Stângerea drepturilor civile.*

1. Prescripțiunea.
2. Imposibilitatea juridică și economică.

Partea II.

Posesiunea și drepturile reale.

I. *Posesiunea.*

1. Noțiunea și speciile posesiunii 2) Posesiunea bunurilor: a) dobândirea, b) obiectul și c) încetarea posesiunii 3. Posesiunea dreptului; a) obiectul; b) dobândirea c) încetarea ei 4. Apărarea posesiunii.

II. *Drepturile reale.*

Ca introducere în tratatul asupra drepturilor reale este necesară o expunere asupra cârților fundare, institut de drept, care este quasi fundamentul tuturor drepturilor reale.

A) *Dreptul de proprietate*

1. Noțiunea. 2. Proprietatea incompletă și condominiul 3. Restricțiunile legale a proprietății, în special exproprierea în legătură cu reforma agrară. 4. Restricțiunile contractuale a proprietății: a) Interdicțiunea de grevare și înstreinare; b) Dreptul de recumpărare și preemțiune. 5. Modurile de dobândire a proprietății. 6. Usucapiunea. 7. Modurile încetării proprietății.

B) *Drepturile de servitute.*

1. Noțiunea și subdiviziunile 2. Dobândirea, efectul, validitatea și încetarea drepturilor de servitute.

C) *Zalogul.*

1. Noțiunea și subdiviziunile 2. Gajul, dobândirea, efectul, transmiterea și încetarea lui. Constituirea gajului asupra titlurilor de credit și a creanțelor. 3. Ipoteca, obiectul, modul de dobândire, efectul, validitatea, transmiterea și încetarea lui. 4. Ipotecile solidare.

D) *Drepturile asupra bunurilor imateriale.*

1. Proprietatea literară și artistică.

Partea III.

Raporturile de obligațiuni

Spre complectarea celor expuse la sfârșitul părții generale asupra teoriei actelor juridice, în acest loc se va expune încă:

1. Depre contracte și subdiviziunile lui. 2. Condițiunile răspunderii de daune 3. Daune cauzate de terțe persoane, de animale ori de alte lucruri 4. Responsabilitatea obiectivă. 5. Plata nedatorită și asimilatele ei.

A) Efectele obligațiunilor.

1. Executarea obligațiunilor. 2. Culpă contractuală. 3. Caz fortuit (forță majoră). 4. Execuțiunea forțată. 5. Daune interne. 6. Obligațiunea naturală.

B) Stingerea obligațiunilor.

1. Plata, 2. Compensațiunea, 3. Novațiunea, 4. Moartea debitorului, 5. Confuziunea, 6. Remiterea datoriei, 7. Imposibilitatea executării.

C) Transferarea obligațiunilor.

1 Cesiunea.

D) Obligațiuni complexe.

1. Pluralitatea debitorilor și creditorilor. 2. Solidaritatea și indivizibilitatea. 3. Contract de garanție (fidejusiune).

E) Tratatul asupra contractelor în parte.

1. Donațiunea, 2. Depozit, 3. Comodat, 4. Imprumut, 5. Mandat, 6. Schimb, 7. Vindere-cumpărare, 8. Locațiune, 9. Comunitatea bunurilor (societate), 10. Pactele nuptiale, 11. Contractele alcătorii.

Partea IV.

Raporturile de familie.

A) Raporturile patrimoniale între soți.

1. Dota. 2. Contradotă, 3. Teoretru, 4. Comunitate de bunuri, 5. Administrarea și folosința bunurilor primordiale sau câștigate, 6. Separațiunea bunurilor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

B. Tutela și curatela.

C. Căsătoria.

1. Impedimentele căsătoriei, 2. Incetarea căsătoriei.

Partea V.

Moștenirea.

1. Titlurile de moștenire, 2. Nedemnitatea, 3. Succesiunea testamentară, 4. Formele testamentare, 5. Testamente comune, 6. Succesiunea ab intestat, 7. Pactele succesoriale, 8. Efectele dreptului de succesiune: a) răspunderea moștenitorului pt. datorii; b) modul de valorificare a pretențiunilor în contra moștenitorilor, 9. Executor testamentar.

III. Drept comercial

(anul II. 2 ore).

În expunerea acestui obiect trebuie să avem în vedere cele amintite la dreptul civil ca linie de conduită bine fixată.

Introducere.

1. Izvoarele dreptului comercial în România. 2. Structura codurilor comerciale în vigoare.

Partea I.

Comercianții și societățile comerciale.

Titlu I.

Despre comercianți în general.

1. Noțiunea și subdiviziunile, 2. Dreptul la comerț și brevetul, 3. Stabilimentul comercial.

Titlu II.

Registrele comerciale.

1. Noțiunea, 2. conducerea, organizația și publicitatea lor, 3. Efectele de drept a înregistrării.

Titlu III.

Firma comercială.

1. Noțiunea, 2. Folosința și obligațiunile cari emană din ea, 3. Urmarile neînregistrării firmei, 4. Usurparea firmei.

Titlu IV.

Registre (cărți) comerciale.

1. Registre, 2. Inventar, bilanț, corespondența și păstrarea lor, 3. Forța probatorie a registrelor.

Titlu V.

Procuriști și reprezentanți comerciali.

1. Reprezentațiunea comercială în general, 2. Procuristul, 3. Reprezentanții comerciali, 4. Partea internă a raportului de reprezentațiune, 5. Partea externă a raportului de reprezentațiune, 6. Falsul procurator.

Titlu VI.

Personalul auxiliar.

1. Noțiunea, subdiviziunile și situația juridică, 2. Raporturile de serviciu a personalului auxiliar.

Titlu VII.

Despre societățile comerciale în general.

1. Noțiunea, 2. Asociațiunile ocazionale.

Titlu VIII.

Societatea în nume colectiv.

Cap. I.

1. Noțiunea și înființarea ei, 2. Înregistrarea soc. în n. col.

Cap. II.

Raportul intern ale membrilor societari.

1. Raportul intern, 2. Averele societății și aportul membrilor, 3. Răspunderea și diligența, 4. Interdicțiunea de concurență și primirea noilor membri, 5. Administrațiunea, 6. Constatarea profitului și a pierderii, precum și împărțirii acestora.

Cap. III.

Raportul societății față de terțe persoane.

1. Inceputul raportului societar, 2. Răspunderea membrilor pentru datoriile societății, 3. Reprezentarea societății, 4. Independența averii societare față de terțe persoane.

Cap. IV.

Disolvarea societății și eșirea membrilor.

1. Cauzele disolvării, 2. Eșirea singuraticilor membri. Înregistrarea disolvării și a eșirii.

Cap. V.

Lichidarea societății.

1. Noțiunea lichidării. Lichidatorii, 2. Atribuțiunile lichidatorilor.

Cap. VI.

Prescrierea acțiunii în contra membrilor societății.

Titlu IX.

Societatea în comandită.

1. Noțiunea, formarea și înregistrarea, 2. Raporturile interne de drept ale societății, 3. Raporturile externe de drept, 4. Disolvarea societății, eșirea membrilor, lichidarea și prescrierea acțiunii.

Titlu X.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Societatea anonimă.

Cap. I.

Generalități.

1. Noțiunea, 2. Capital societar, 3. Acțiune. Acțiune privilegiată 4. Răspunderea acționarilor, 5. Reglementarea și condițiile de fondare a societății anonime, 6. Subscripțiunea acțiunilor, asigurarea capitalului, 7. Redactarea statutelor și înființarea soc. an., 8. Înregistrarea și publicarea societății.

Cap. II.

Raporturile de drept ale acționarilor.

1. Raporturile de drept ale societății în general, 2. Dobândirea, transmiterea și încetarea calității de acționar, 3. Drepturile acționarilor în general, 4. Drepturile acționarilor la patrimoniul societar, precum și celelalte drepturi individuale, 5. Obligațiunile acționarilor.

Cap. III.

Adunarea generală.

1. Noțiunea, convocarea, locul și timpul ținerii; capacitatea de a decide, procesul-verbal. 2. Atribuțiunile adunării generale.

Cap. IV.

Consiliul de administrație și cenzorii.

1. Noțiunea, organizarea și înregistrarea cons. de administrație. 2. Atri-

buțiunile cons. de administrație, 3. Obligațiunile și răspunderea cons. de administrație, 4. Cenzorii, 5. Alte organe a societății anonime.

Cap. V.

Disolvarea societății anonime.

1. Cauzele disolvării, înregistrarea și publicarea ei, 2. Lichidarea, 3. Fuziunea.

Cap. VI.

Societățile anonime streine.

1. Condițiile funcționării, 2. Datoriile reprezentațiunei, ștergerea societății streine.

(Deoarece studiul asupra cooperativelor se face în cadrele unui alt obiect, îl scoatem din cadrele dreptului comercial).

Partea II.

Actele de comerț.

Titlu I.

Actele de comerț în general.

Cap. I.

BCU C Determinațiunea actelor de comerț.

1. Noțiunea, subdiviziunea și reglementarea juridică a lor, 2. Obiectul actelor de comerț, 3. Cantitate, Calitate. Valoare. Preț. Preț de bursă și de piață, 4. Actele obiective (absolute) de comerț, 5. Actele subiective de comerț, 6. Actele accesorii de comerț.

Cap. II.

Dispozițiuni generale asupra actelor de comerț.

1. Interpretarea actelor de comerț, 2. Diligență și răspundere pentru daune, 3. Natura oneroasă a actelor de comerț, 4. Conturi comerciale. Cont-curent, 5. Mandatul. Oferta, 6. Protecțiunea drepturilor dobândite cu bună credință, 7. Garantarea îndeplinirii îndatoririlor cari emană din acte de comerț, 8. Solidaritatea și fidejusiunea, 9. Clauza penală, arvuna și garanța, 10. Zălogul comercial, 10. Dreptul de retențiune.

Cap. III.

Incheierea actelor de comerț.

1. Forma actelor comerciale, 2. Incheierea actelor de comerț.

Cap. IV.

Îndeplinirea actelor de comerț.

1. Obiectul, locul, timpul și modul îndeplinirii.

Titlu II.

Vânzarea.

Cap. I.

Generalități.

1. Noțiunea și subdiviziunile ei, 2. Încheierea vânzării, 3. Obligațiunile și răspunderea vânzătorului, 4. Răspunderea pentru lucrurile vândute, 5. Obligațiunile cumpărătorului, 6. Urmările întârzierii și condițiunile executării drepturilor cari emană din întârziere.

Cap. II.

Diferitele feluri de vânzare.

1. Vânzare la vedere sau încercare, 2. Vânzare cu mostră sau model, 3. Vânzare cu rezervarea dreptului de renunțare.

Titlu III.

Comisionul.

1. Noțiunea, încheierea și încetarea actului de comision, 2. Raporturile de drept cari emană din comision, 3. Obligațiunile și drepturile comisionarului, 4. Comisionarul ca parte contractantă.

Titlu IV.

BCU Cluj - Central University Library Cluj

Expediția.

1. Noțiunea, încheierea și încetarea actului de expediție, 2. Raporturile de drept cari emană din expediție, 3. Drepturile și obligațiunile expeditorului, 4. Expeditorul ca parte contractantă.

Titlu V.

Transportul.

Cap. I.

1. Noțiunea, încheierea și încetarea actului de transport, 2. Situația de drept a trimițătorului, 3. Dreptul de a dispune asupra mărilorilor predate pentru expediție, 4. Obligațiunile și răspunderea transportatorului, 5. Răspunderea mai multor transportatori, 6. Drepturile transportatorului, 7. Situația de drept a adresatului.

Titlu VI

Actele de întreprize.

1. Noțiunea, condițiile înființării întreprizii, 2. Drepturile și obligațiunile întreprizii, 3. Recipisa de depozit, 4. Raportul de drept între întreprize și titularul recipisei de depozit, 5. Raportul de drept între titularii recipisei de depozit.

Titlu VII.

Actele de asigurare.

Cap. I.

Dispoziții generale.

1. Noțiunea actului de asigurare, 2. Obiectul, extenziunea și durata actului de asigurare, 3. Mijlocirea actelor de asigurare. Agenții. 4. Feliurile actelor de asigurare, 5. Reglementarea juridică a actelor de asigurare.

Cap. II.

Asigurarea în contra daunelor.

1. Noțiunea și încheierea, 2. Supraasigurare, 3. Obligațiunile asiguratorului și ale asiguratului, 4. Anulabilitatea contractului de asigurare. Prescripțiunea. 5. Feliurile asigurării în contra daunelor: pentru caz de foc și grindină. Asigurarea transportului

Cap. III.

Asigurarea asupra vieții.

1. Noțiunea, feliurile și natura juridică, 2. Persoanele participante, încheierea asig. asupra vieții, 3. Raporturile de drept cari emană din asig. asupra vieții, 4. Anulabilitatea contractului. Prescripțiunea, 5. Asigurarea mutuală.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Titlu VIII.

Actele de editură.

1. Noțiunea actului de editură. Dreptul de autor și editor. 2. Încheierea actului de editură. Raportul de drept. 3. Situația de drept a autorului. 4. Situația de drept a editorului, 5. Încetarea actului de editură.

Titlu IX.

Despre curtaj.

1. Noțiunea, 2. Drepturile și obligațiunile curtierului.

IV. Dreptul cambial,

(anul III. 1 oră).

Cursul asupra acestei materii se va face după aceleași principii ca și la dreptul civil.

Introducere.

1. Izvoarele dreptului cambial, 2. Caracterele cambiei, 3. Funcțiunea economică a cambiei, 4. Teoria titlurilor de credit în general și a cambiei în special. 5. Raportul fundamental a cambiei și acțiunea cambială.

Partea 1.

Capacitatea cambială.

Partea II.

Despre cambii trate.

1. Cerințele unei cambii trate, 2. Trăgătorul, 3. Girul, 4. Cesiunea, 5. Prezentarea la accept, 6. Acceptarea, 7. Recursul în garanție: a) pentru ne-acceptare, b) pentru solvabilitatea nesigură a acceptantului. 8. Îndeplinirea obligațiunii cambiale: a) ziua plății, b) plata, 9. Recursul în caz de neplată, 10. Intervențiunea: a) acceptarea pentru onoare b) plata pentru onoare, 11. Aval, 12. Multiplicarea cambiiilor: a) duplicat, b) copii, 13. Cambiile pierdute, 14. Cambiile false sau falsificate, 15. Prescripția cambială. 16. Drepturile creditorului cambial, 17. Protestul, 18. Locul și timpul pentru prezentare și pentru alte acte referitoare la cambie, 19. Semnături defectuoase, 20. Dreptul de gaj și retențiune.

Partea III.

Biletul la ordin.

V. Istoria Comerțului.

(anul I. 1 oră săpt. anul II. 1 oră).

Anul I.

I. Antichitatea.

1. Comerțul în timpurile preistorice.
2. Comerțul popoarelor Orientale.
3. Comerțul Grecilor și Romanilor.
4. Comerțul în Galia și Dacia în epoca Romanilor.

II. Veacul de mijloc.

1. Invazia barbarilor și urmările acestei invazii asupra comerțului.
2. Imperiul byzantin. Legăturile comerciale cu Țările Dunărene și dela nordul Mării Negre precum și cu Orientul până la căderea Constantinopolului sub Turci.
3. Comerțul orașelor italiene cu Byzantini.
4. Comerțul Țărilor Române dela întemeierea Principatelor și până la venirea Turcilor. Legăturile comerciale ale Țărilor Române cu orașele din Ardeal și cu cele italiene.
5. Arabii și rolul lor comercial.
6. Comerțul Europei apusene după Cruciate. Hanzele și Gildele.
7. Condițiile generale ale Comerțului în veacul de mijloc.

III. Timpurile Moderne.

1. Înrîurirea marilor invențiuni asupra vieții economice.
2. Descoperirile Portugezilor și Spaniolilor.
3. Repercutearea descoperirilor maritime asupra Comerțului Europei.

Anul II.

1. Recapitulare asupra condițiilor comerțului în epoca modernă.
 2. Lupta dintre Anglia și Holanda în veacul al 17-a.
 3. Independența economică a Americii și urmările ei pentru dezvoltarea comerțului mondial.
 4. Comerțul statelor europene în epoca modernă și contemporană.
 5. Dezvoltarea economică a Statelor-Unite din v. 18 și până în zilele noastre.
 6. Comerțul țărilor Române din veacul 16-lea și azi.
- Concluzie generală asupra vieții comerciale mondiale și învățămintele ce se pot desprinde din acest studiu pentru educația tinerimei române.

VI. Știința și legislațiunea financiară.

(anul II 2 ore săpt).

I. *Considerațiuni generale*: definiția st. fin. dezvoltarea ei și locul între celelalte științe.

II. *Studiul cheltuelilor publice*: noțiunea și caracterul cheltuelilor, diviziunea lor, reguli generale.

III. *Studiul veniturilor publice*: definiția, diviziunea și regulile veniturilor. Taxe și impozite. Clasificarea impozitelor, stabilirea și perceperea lor. Singuratiile categorii de impozite elementare. Impozitul global. Impozite excepționale (de capital, avere). Impozitul asupra plus valorii. Impozitele adiționale (comunale, județene etc.)

IV. *Bugetul*. Raportul între cheltueli și venituri. Alcătuirea bugetelor, executarea, supravegherea și controlul lor.

V. *Datoria publică*: flotantă și consolidată, amortizabilă și perpetuă. Conversiunile. Datoria publică a României dinainte și de după războiu.

VI. *Legea contribuțiilor directe*; impozitele elementare și impozitul global, impozitele adiționale. Administrarea impozitelor. Exemple practice pe baza de bilanțuri pentru stabilirea impozitelor la întreprinderi.

VII. Comerțul exterior și legislația vamală. (Anul II 2 ore și anul III 1 oră săpt.)

Introducere.

1. Generalități asupra politicii comerciale externe. 2. Obiectul politicii comerciale externe. 3. Necesitatea, funcțiunile și foloasele comerțului exterior.

Capitolul I.

Technica politicii comerciale externe. Legislația vamală, 1. Vămii și legislație vamală. Taxe vamale. 2. Diviziunea taxelor vamale după scopul ce urmăresc: fiscale și economice. 3. Diviziunea din punctul de vedere al felului de a măsura taxele vamale: ad-valorem și specifice. Avantagiile și dezavantagiile fiecărei categorii. 4. Diviziune după direcțiunea mișcării mărfurilor: import, export și tranzit. Prohibițiuni de import, export și tranzit. 5. Tarife vamale. Teritoriu politic extra vamal și teritoriu poli-

tic străin intra vamal (Zollausschluss și Zollanschluss). Sistemele de grupare a taxelor în tarifele vamale. Tarif vamal autonom sau unitar, tarif vamal general și convențional, tarif vamal maximal și minimal. Tarifele vamale în diferite țări și în România. 6. Taxele vamale diferențiale: a) taxe de pavilion; b) suprataxele pentru importul indirect; c) taxele de favorizare pentru comerțului maritim; d) taxe de favorizare în scopul unei legături mai strânse între state; e) taxe de favorizare pentru comerțul metropolii cu coloniile (taxe preferențiale); f) suprataxele pentru mărfurile premiate. Dumping și anti-dumping. Certificate de origine. Naționalizarea mărfurilor. Taxe vamale exigibile în aur sau valută forte. 7. Taxe vamale de represiune sau de luptă. Războaiele vamale de căpetenie. Războiul vamal între Austro-Ungaria și România. Efectele războaielor vamale în general și a războiului vamal austro-român în special.

Capitolul II.

Teoria politicii comerciale externe. Sistemele de politică comercială.

1. Sistemul prohibitiv al mercantilismului. Privire istorică: Anglia, Franța, Austria, Italia, Prusia, Spania, Olanda. 2. Liberul schimb. Critica mercantilismului. Obiecțiuni principale împotriva liberului schimb: neglijarea intereselor economiei naționale. Cauzele care au determinat curentul liberschimbist. Privire istorică: Anglia, Franța, Germania, Austria, Belgia, Olanda, Italia, Elveția, Spania, Rusia. 3. Taxa vamală protectoară: taxe vamale educative (J. St. Mill, J. B. Say, Friedrich Lisst); teoria protecționismului nivelator sau de compensație. Mărirea sau cățimea taxei protectoare. Efectele taxelor vamale. Mișcarea și politica protecționistă în Germania, Austro-Ungaria, Italia, Franța, Spania, Portugalia, Elveția, Belgia, Rusia, Suedia, Norvegia, Danemarca, Olanda, Anglia, Statele Unite, Japonia și Australia.

Capitolul III.

Tratate comerciale. 1. Forma și cuprinsul tratatelor comerciale. Tratate de compensațiune, tratate de contingentare. Capitulațiunile. Autorizarea de a încheia tratate comerciale; durata lor, limba de redactare. Categoriile de tratate comerciale din punctul de vedere al părților constitutive ale lor. Clauza libertății comerțului; principiul libertății de stabilire; clauza națiunii celei mai favorizate. Consulii. Clauza arbitrajului. 2. Reciprocitatea, clauza națiunii celei mai favorizate (condiționată și necondiționată). Avantagiile și dezavantagiile clauzei națiunii celei mai favorizate. Principiul porților deschise. Privire istorică asupra tratatelor comerciale în diferite țări și în România. 3. Uniunea vamală. Exemple de uniuni vamale.

Capitolul IV.

Practica protecționistă. Impozite și prime. 1. Adăsurii de impozite și restituiri de impozite. Principii călăuzitoare. Abaterile dela normele generale. 2. Primele de export. Efectele lor: favorizarea consumatorului străin pe socoteala celui indigen; încurajarea desfacerii producției în streinătate. Pericolul premiilor de export. Premii de export de stat și particulare. Premiile de export de stat: directe și ascunse. Premiile de export particulare.

Capitolul V.

Inlesniri de natură tehnică vamală ale traficului. 1. Traficul de frontieră și traficul de târg. Alte inlesniri: mostrele voiajorilor comerciali, comerțul de returnare, 2. Comerțul de inobilare și restituirea taxelor vamale și a impozitelor. Comerțul de inobilare activ și pasiv. Principiul identității și al echivalenței. Sistemul chitanțelor vamale și al autorizațiilor de import. Privire istorică: Franța, Austro-Ungaria, Germania, Italia, Elveția, Anglia, Statele Unite, România, 3. Antrepozite vamale și porturi france. Antrepozite vamale reale și nominale. Magaziile generale. Ricipisa-Warant. Port franc. Dezavantagiile porturilor france. Teritorii sau zone libere.

Capitolul VI.

Politica comercială internațională. 1. Pozițiunea școlilor economice față de comerțul internațional: mercantilismul, physiocrația, școala liberală. 2. Legile comerțului internațional: a) legea costurilor comparative după cari se face comerțul internațional (Riccardo); b) legea valorilor internaționale după care se determină cota avantajilor comerțului internațional. 3. Balanța comercială și balanța de plăți. Statistica comerțului exterior și elementele schimbului internațional. 4. Comerțul exterior mondial. Comerțul exterior al României. Concluziuni în legătură cu politica comercială externă și deprecierea valutară după război. Generalități asupra politicii comerciale externe actuale în diferitele state,

Capitolul VII.

Liberschimbism sau protecționism. Teoria protecționismului. Teoria protecțiunii muncii naționale. Stat agrar și stat industrial. Privire generală asupra perspectivelor regimului vamal, politicii comerciale externe și posibilitatea dezvoltării economiei naționale a României pe baza condițiilor politice și economice create de războiul mondial.

VIII. Studiul practic al întreprinderilor industriale și comerciale. (Anul III 2 ore săptăm)

Introducere.

Obiectul și metodele studiului întreprinderilor. Însemnătatea studiului întreprinderilor pentru Academile Comerciale. Literatura.

Capitolul I.

Întreprinderea; exploatarea. Noțiuni generale. Formele și felurile întreprinderilor; firma. Munca în întreprinderi. Capital și avere. Bilanț. Mișcarea valorilor prin întreprindere. Profit și pierdere.

Capitolul II.

Organizarea muncii în întreprinderi. Generalități Diviziunea muncii. Conducerea științifică a exploatării. Studiile de efect, Aplicarea rezultatelor studiilor în exploatare. Salariu și prestare.

Capitolul III.

Organizarea averii în întreprinderi. Generalități. Structura averii. Stabilirea valorii averii. Valoare de contabilizare și valoare reală. Raporturi de exploatare în avere. Procurarea averii.

Capitolul IV.

Curgerea valorilor. Generalități. Gruparea mișcării valorilor. Studiu¹ costurilor. Rulment. Variațiunile valorii bunurilor componente ale averii, în special ale averii de investiție. Bunuri de rulment și rulmentul. Raportul între depozitul de mărfuri și exploatare.

Capitolul V.

Rezultatul. Generalități. Rentabilitatea. Factorii rentabilității. Asigurața. Riscul. Politica riscului: lichiditatea și siguranța prin amortizări și rezerve.

Capitolul VI.

Interpretări de bilanț aplicate.

IX. Matematici. (Anul I ¹ oră săpt.).

Elemente de Matematici superioare.

I. Analiza inferioară.

Ecuția de gradul I.

Sisteme de ecuații de gradul I.

Metoda lui Cramer. Determinanți.

Aranjări, permutări, combinări.

Binomul lui Newton.

Ecuții de gradul II, Central University Library Cluj

Puteri și radicali.

Exponenți fracționari și negativi.

Mulțimi de numere.

Numere raționale și iraționale.

Numere imaginare.

Cantități variabile.

Noțiunea de funcțiune.

Coordonate cartesiane în plan. Coordonațe polare.

Reprezentarea grafică a unei funcțiuni.

Reprezentarea funcțiunei de gradul I.

Ecuția unei drepte.

Dreaptă ce trece printr'un punct; prin 2 puncte.

Coeficient unghiular.

Construirea unei drepte.

Trinomul de gradul II.

Reprezentarea funcțiunei de grad II.

Parabola.

Noțiunea de limită.

Secanta și tangenta la o curbă.

Șiruri de numere.

Progresii aritmetice și geometrice.

Serii convergente și divergente.

Seria geometrică.

Seria armonică.

Regulele de convergență: regula raportului, regula radicalului.
Seria e . Valoarea apropiată a unei serii.
Teoria erorilor. Calcule cu valori apropiate.
Funcțiunea exponențială.
Logaritmi neperiani.
Trecerea dela log. naturali la log. zecimali și viceversa.
Dobânda compusă. Capitalizare continuă.

II. Elemente de calcul diferențial.

Noțiunea de continuitate.
Interval și funcțiune continuă.
Derivată. Interpretarea geometrică a derivatei.
Derivate succesive.
Derivatele funcțiunilor simple, directe și inverse.
Derivata unei sume, produs, cât.
Derivata unei puteri.
Derivata unei funcțiuni de funcțiune.
Variația unei funcțiuni.
Funcțiune crescătoare și descrescătoare.
Maximum și minimum.
Reprezentarea grafică a unei funcțiuni.
Curbe plane.
Concavitate, convexitate, inflexiune.
Funcțiunile usuale: funcțiunea întreagă, rațională, irațională, exponențială.
Funcțiunile circulare.

III. Teoria ecuațiilor.

Rezolvirea numerică a ecuațiilor.
Separarea rădăcinilor. Teorema lui Rolle.
Calcularea aproximativă a rădăcinilor.
Metoda lui Newton și a părților proporționale.
Procedee grafice pentru rezolvirea ecuațiilor.

IV. Elemente de calcul integral.

Aria unei curbe plane.
Integrale definite și nedefinite
Integrarea funcțiunilor usuale: întregi, raționale și trigonometrice.

Matematica financiară.

Anul II. (2 ore săptăm.)

1. Calculul anuităților constante cu log și cu tabele.
2. Aflarea procentului prin aproximație și interpolare. Regula falsi și alte din metode.

3. Crearea și transformarea rentelor.
4. Perpetuități.
5. Anuități variabile. Formula lui Makeham și Gray.
6. Amortizarea diferitelor categorii de împrumuturi,
7. Cursul împrumuturilor.
8. Lozuri.
9. Calcularea rentabilității diferitelor valori mobiliare (renta perpetuă, obligațiuni etc.). — Paritatea de curs.
10. Determinarea valorii la oricare epocă a diferitelor categorii de obligațiuni. (Amortisment și interes plătit în același timp și plătit la epoci diferite).

Teoria asigurărilor.

Anul III. (2 ore săptăm.)

1. *Tabele de mortalitate*. (Probabilitatea vieții, probabilitatea decedării, Viața medie. Probabilitatea supraviețuirii).
- Ajustarea tabelelor de mortalitate prin interpolare, metoda Makeham, Gompertz, grafică, etc.*)
3. Prima unică pentru asigurare în caz de viață.
4. Prima unică pentru asigurare în caz de deces.
5. Prima unică pentru asigurare mixtă.
6. Prime anuale pentru asigurare în caz de viață.
7. Prime anuale pentru asigurare în caz de deces.
8. Prime anuale pentru asigurări mixte.
9. Primele comerciale.
10. Contraasigurare.
11. Calculul rezervelor a asigurărilor în caz de viață.
12. Calculul rezervelor a asigurărilor în caz de deces.
13. Asigurări combinate.
14. Asigurarea pentru caz de boală și de invaliditate.

X. Statistica (anul I. 1 oră anul II 1 oră).

Introducere.

1. Principii fundamentale.

- Fenomene tipice și netipice.
- Cauze constante, variabile, accidentale.
- Știință și metodă.
- Lege și regularitate.
- Cercetarea fenomenelor în masă.
- Legea numerilor mari.
- Statistica pură.
- Metodologia statistică.
- Statistica aplicată.

2. Natura și obiectul Statisticii.

- Cercetarea cantitativă și calitativă a fenomenelor în masă.
- Notăția numerică.

Caracterele fundamentale ale Statisticii.

Problemele generale ale Statisticii.

1. Numărarea și măsurarea elementelor caracteristice ale fenomenelor de studiat;

2. Cercetarea și compararea materialului statistic și stabilirea momentelor tipice,

3. Cercetarea și studiarea legăturilor intime dintre fenomenele de studiat și restul realității.

Obiectul Statisticii.

Raportul dintre Statistică și celelalte științe.

Statistica și Istoria

Statistica și Geografia.

Statistica și științele sociale.

Statistica și matematica.

3. *Limitele statistice.*

Limitele statistice ca știință.

Precizia observațiilor statistice.

Dificultățile observației statistice.

Mirajul cifrelor.

Greutăți de ordin psihologic.

Greutăți de ordin material.

Metoda statistică metodă inductivă.

Utilitatea Statisticii.

4. *Istoria dezvoltării Statisticii.*

Statistica în antichitate.

Statistica în evul mediu.

Dezvoltarea științei.

Școala din Göttingen.

Politica aritmetică.

Iohan Peter Süßmilch

Lambert — Adolph — Jacques Quetelet.

Statistica în secolul al XIX-lea.

Statistica la Români.

II. Statistica pură.

1. *Preliminări.*

Matematici preliminare (Analiza combinatoare).

Serii.

Calculul probabilităților.

Teorema lui Jacques Bernoulli

Teoria erorilor.

Calculul diferențelor și interpolării.

Reprezentarea grafică.

2. *Studiul fenomenelor colective în masă.*

Definiții — Masa statistică

numere și șiruri statistice.

gruparea termenilor seriilor Clase.

Probabilitatea statistică — Caracterul probabilității statistice.
Teoremele lui Laplace.
Calculul conjectural.
Generalizarea teoremelor lui Laplace.

Distribuția în masele colective .. Tabelele de distribuție.
Curba de distribuție, sau de frecvență.
Funcția de distribuție,
Funcțiile lui Pearson,

Organizarea maselor — Medii statistice.
Media aritmetică.
Două metode de calcul ale mediei aritmetice.
Folosirea sumelor în determinarea mediilor.
Media geometrică.
Media armonică.
Proprietățile mediilor.
Critica mediilor.
Mediana.
Dominanta,

Stabilitatea în masele colective — Definiția dispersiunii.
O altă expresie a coeficientului de dispersiune.
Un caz mai general.
Cazul când probabilitățile sunt variabile.
Măsura dispersiunii.
Media ecartelor.
Deviația tip.
Quartile și Perzentile.
Raporturi între diferitele măsuri ale dispersiunii.
Coeficientul de variabilitate.
Disimetria,
Alte măsuri ale dispersiunii.
Aplicarea formelor de dispersiune.

Compararea maselor colective — Definiția covariației.
Teoria caracterelor constante.
Dependența caracterelor.
Măsura dependenței.
Coeficientul de dependență.
Clasificări multiple.
Teoria caracterelor constante și logica.
Teoria caracterelor variabile.
Indicele de dependență.
Coeficientul mediu de dependență.
Coeficienții de dependență T și K.
Coeficientul de covariație.
Coeficientul de covariație în seriile grupate.
Corelația între mai multe variabile,

Cauzalitatea în masele colective — Definiția cauzei.
Formulele fundamentale ale cercetărilor statistice.

Ajustarea datelor statistice.

Legile statistice.

3. *Probleme speciale.*

Mortalitatea ... Probabilitatea de viață și de moarte,

Viața mijlocie,

Probabilitatea grupurilor,

Tabelele de supraviețuire,

Curba de mortalitate,

Legea de supraviețuire.

Morbiditatea ... Înțelesul morbidității,

Probabilitatea de morbiditate,

Tabele de morbiditate,

Invaliditatea — Probabilitatea de invaliditate,

Tabele de invaliditate.

Variabilitatea biologică — Definiții,

Măsura variabilității,

Legi biologice.

Numere indice (index numbers) — Definiție,

Numărul de bază.

Numărul indice simplu.

„ „ compus.

Reprezentarea grafică.

Lipsa de lucru (Chômage) - Criza lipsei de lucru

Mărimea crizei.

Lipsa de lucru și prețurile,

„ „ „ și criminalitatea.

Construirea tabelor ... Tabelele statistice.

Ajustarea tabelor.

a) metoda grafică.

b) „ mecanică,

c) „ analitică.

Valoarea ajustării tabelor.

III. Metodologia statistică.

1. *Principii fundamentale.*

Introducere.

Natura metodei statistice.

Statistica generală.

2. *Adunarea (culegerea) datelor statistice.*

Culegerea directă ... Definiții,

Organizare.

Executare.

Culegerea indirectă — Definiții,

Ancheta.

Monografia.

Metode comparate,

3. *Critica materialului statistic.*

Erorile culegerii — subiective.

Obiective.

Metodologice.

Verificarea materialului internă.

externă.

Critica materialului adunat.

4. *Prelucrarea datelor statistice.*

Despoiarea datelor — Pregătirea.

Executarea.

Gruparea datelor — Natura grupărilor.

Clasificări sistematice.

Limita grupărilor.

Tehnica prelucrării.

5. *Expunerea rezultatelor statistice.*

Expunerea verbală.

Expunerea tabelară.

Reprezentarea grafică.

6. *Interpretarea rezultatelor statistice.*

IV. Statistica aplicată.

1. *Introducere.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Omul și natura.

Omul în societate.

Statistica ca metodă de investigație științifică.

Statistica socială — statistica populației

„ morală.

„ economică

„ administrativă.

2. *Statistica economică.*

Obiectul statisticii economice.

Importanța „ „

Clasificarea „ „

3. *Statistica industrială.*

a) Statistica profesiunilor. — Recensământul.

Dificultățile recensământului

Statistica profesiunilor în România.

b) Statistica meseriilor. — Obiect.

Ancheta meseriilor din 1908.

Rezultatele aplicării legii din 1912.

c) Statistica întreprinderilor ... Obiect.

Utilajul și forțe motrice.

Atelierul.

Operația industrială.

Personalul

Anchetele industriale din 1902 și 1920.

- d) Statistia producției industriale — Obiect.
Dificultăți.
Statistica producției industriale în România.
4. *Statistica agricolă.*
Importanța.
Obiectul.
Clasificarea
Organizarea.
Statistica agricolă în România.
5. *Statistica circulației.*
- a) Statistica societăților pe acțiuni. — Importanța
Bilanțul.
Clasificarea societăților.
Dificultățile.
Băncile.
Societățile industriale.
„ comerciale.
„ imobiliare.
„ de asigurare și diverse.
- b) Statistica comerțului exterior. ... Importanță.
Obiect.
Scop.
Dificultăți.
Utilitate.
Statistica comerțului exterior român.
- c) Statistica transporturilor. ... Definiții.
Clasificarea transporturilor.
Navigația de curse lungi.
Cabotagiul.
Navigația interioară.
Circulația pe drumuri.
„ pe căi ferate.
Statistica transporturilor în România.
6. *Statistica consumației.*
Statistica prețurilor. — Definiții.
Obiect.
Scop.
Numere indice.
Statistica prețurilor în România.
7. *Incheiere.*

XI. Industria și meseriile în România, — cu legislația lor. (Anul I. 2 ore săptăm)

I. *Introducere.*

1. Chestiuni generale. Definiții.
2. Evoluția muncii industriale.
3. Regimul muncii în cursul timpurilor.

II. Organele de supraveghere și îndrumare publică a industriei și muncii.

1. Ministerul de industrie și comerț.

a) Inițierea ministerului.

b) Organizarea ministerului.

2. Inițierea și organizarea Ministerului muncii, cooperăției și asigurărilor sociale.

3. Camera de comerț și industrie.

III. Industria

1. Importanța industriei.

2. Situația în 1920 a industriei mari în România.

3. Încurajarea industriei naționale.

a) Principii generale.

b) Regimul vamal protector.

c) Avantajii industriale.

Scutirea de impozite și taxe.

Scutirea de taxe vamale.

Reduceri de taxe de transport.

Reduceri de prețuri la materiale prime permise de la Stat.

Acordare de terenuri.

Acordarea dreptului de folosință a căderilor de apă.

Acordarea de prime.

Cointerесarea Statului, comunelor, instituțiilor publice la industria națională.

Acordarea furniturilor statului.

Avantajii diverse.

Creditul industrial.

d) Limitele încurajării industriei naționale.

e) Obligațiile industriei naționale încurajate.

4. Legislația încurajării industriale.

a) Încurajarea industriei zahărului.

b) Legea din 12 Mai 1887.

c) Legea din 14 Februarie 1912.

d) Diferite legi de încurajare a industriei din regiunile alipite.

5. Proprietatea industrială.

a) Brevete de invenție.

b) Mărci de fabrică.

IV. Meseriile.

1. Chestiunea meseriașilor.

2. Istoricul organizării meseriilor.

a) Istoria vechelor bresle.

b) Legea din 1902.

c) Legea din 1912.

3. Ucenicia și învățământul profesional.

4. Protecția clasei mijlocii.

a) Situația meseriilor înainte de războiu.

b) „ „ după războiu.

c) „ „ în ținuturile alipite.

d) Necesitățile actuale ale industriei mici.

5. Cooperația de credit.
6. Cooperația de producție.

V. Muncitori industriali.

1. Dela corporație la sindicate. Organizarea muncitorilor.
2. Lipsa de lucru și problema plasării.
3. Conflictele de muncă.
4. Contractul de muncă.
5. Ocrotirea muncii.
6. Asigurările sociale.
7. Cooperația de consum.

VI. Incheiere.

XII. Studiul transporturilor (anul II 2 ore săpt.)

1. Importanța cursului de transporturi și rolul lui în Economia Socială.
2. Despre transporturi în general și influența lor asupra vieții economice, sociale, politice și militare.
3. Desvoltarea căilor ferate și istoricul lor
4. Organizarea căilor ferate. Despre căile ferate normale. Nomenclatura materialului întrebuințat la construcții și construcția lor.
5. Nomenclatura materialului rulant și întrebuințarea lui.
6. Nomenclatura materialului de tracțiune și întrebuințarea lui. (Despre locomotive în special).
7. Felul de funcționare al serviciilor de întreținere, comercial, mișcare și tracțiune, importanța lor în transporturi.
8. Despre dreptul de concesiune ce se poate acorda particularilor pentru construcția liniilor de garaj în stații și linii de legătură (linii industriale, legătura cu linia C. F. R.)
9. Despre căile ferate înguste și importanța lor în viața economică și socială. Construcție, organizare și funcționare. Dreptul de concesiune acordat de Stat particularilor, pentru construcția lor.
10. Despre funiculară: Importanța lor în viața economică și socială. Construcția lor, organizare și funcționare. Dreptul de concesiune acordat de Stat particularilor, pentru construcția lor.
11. Statul și problema transporturilor.
12. Considerațiuni economice, asupra formării prețurilor transporturilor.
13. Sistemul tarifar la căile ferate române, tarif local, persoane, bagaj și mărfuri.
14. Transporturi pe căile ferate, tariful local de joncțiune, combinat și internațional
15. Traficul combinat de mărfuri de mare și mică viteză al căilor ferate române cu serviciul maritim român.
16. Convențiunea internațională pentru transporturi, relațiuni între state. Convenția dela Berna.
7. Discuțiuni asupra rețelelor de cale ferată din România din punct de vedere economic, social și politic.

18. Transporturi pe apă. Navigația fluvială și maritimă.
 19. Organizarea și funcționarea serviciului fluvial și maritim. Despre vasele de comerț și capacitatea lor de transport.
 20. Desvoltarea transporturilor fluviale și maritime în România.
 21. Rolul Statului în organizarea transporturilor pe apă.
 22. Formarea prețurilor în transporturile pe ape.
 23. Dreptul de concesiune acordat particularilor de către Stat, de a face navigație pe fluviu și mare.
 24. Transporturi aeriene. Istoricul lor. Organizarea aviației în România și diferite State.
 25. Statul și problema transporturilor aeriene.
 26. Despre liniile aeriene. Exploatarea lor. Convenția internațională de navigație în aer.
 27. Despre aerodrome și instalarea lor. Capacitatea de încărcare a avioanelor. Tarife locale și internaționale. Dreptul de concesiune acordat particularilor de a face navigația în aer.
 28. Transporturile pe conducta de petrol. Organizarea, funcționare. Statul și problema transporturilor pe conductă. Tarife. Dreptul de concesiune acordat particularilor de a construi conducte de petrol.
 29. Transporturile mărfurilor cu camioanele c. f. Serviciul de camionaj, Organizare, Funcționare. Tarife.
 30. Comparatie între transporturile c. f. române, și pe ape. Comparatie între transporturile aeriene și cele de pe uscat și apă, din punct de vedere economic.
 31. Noțiuni din transporturile militare pe căile ferate și aeriene.
- La sfârșitul cursului se va face practica cu studenții, la căile ferate, la serviciul de navigație pe ape, precum și la serviciul aerian căutând a se aplica, cele arătate mai sus. În special tarifele și capacitatea de transport, a materialului rulant, a vaselor pe apă, precum și a avioanelor.

XIII. Geografia economică a României.

(Anul I. 2 ore săptămânal).

1. Situația Geografică a României.
2. Așezarea poporului românesc. Elemente eterogene.
3. Regiunile geografice.
4. Formarea statului român. Vechile provincii. Impărțirea actuală, forma de guvernament a statului român.
5. Relieful și influența sa asupra dezvoltării poporului român.
6. Carpații, Subcarpații. Depresiunile subcarpatice, Dealurile, Șesurile. Dunărea cu lunca ei și cu Delta. Caracterizarea lor.
7. Agricultură: datele noi statistice ale agriculturii.
8. Cultura cerealelor și a plantelor alimentare. Întinderea sămănăturilor.
9. Plante industriale, producția lor. Cultura tutunului, producția anuală și industrializarea lui. Regiunea monopolurilor statului (R. M. S.)
10. Vița de vie, întinderea cultivei ei, cantitatea vinului produs, industrializarea produselor (șampania, coniacul).
11. Cultura dudului, gândacii de mătăsă. Sericicultura.

12. Pădurile și esențele lor, suprafața acoperită de păduri, date statistice asupra producției, consumului intern și exportului.
13. Grădinăritul. Arboricultura.
14. Fânețele, pășunile. Cultura animalelor, date statistice.
15. Piscicultura, pescăriile statului.
16. Avuțiile miniere ale României. Regiunile miniere.
17. Carierele de piatră: piatră de construcție, marmoră, var, nisip, etc.
18. Regiunile salifere, sarea și exploatarea ei, sistemele de extracție date statistice, export.
19. Regiunile petrolifere, exploatarea petrolului, sonde; transportul petrolului: vagoane cisterne, conducte de petrol. Date statistice asupra producției și exportului.
20. Gazul metan, regiunile, cantități anuale. Ozocherita.
21. Cărbunii de pământ; huila, lignitul, ... Locurile de exploatare, cantități anuale pe regiuni.
22. Regiunile aurifere. Producția anuală pe regiuni. Argintul.
23. Fierul, arama, plumbul, antimoniul, manganul, bauxita, etc. Regiunile de exploatare și cantitățile anuale.
24. Apele minerale și stațiunile climatice.
25. Industriile, condiționarea lor. Industriile extractive.
26. Industria metalurgică, principalele centre.
27. Industria petrolului, derivatele lui, date statistice, exportul produselor petrolifere derivate. / Central University Library Cluj
28. Industria lemnului și a hârtiei. Industria sticlei.
29. Industriile chimice, industria zahărului, berei, alcoolului.
30. Industria tăbăcăriei. Industria brânzei, locurile de producție.
31. Industria textilă mare și mică. Industria îmbrăcăminte.
32. Căile de comunicație: șosele, C. F. R. tonajul, navigația, Organizarea lor. Porturile și mișcarea lor.
33. Comerțul interior, centrele comerciale, bălciurile.
34. Comerțul exterior, cunoscutele comerțului exterior. Principalele țări de import și export. Mărfurile importate și exportate.

Geografia economică și geografia mărfurilor.

(Anul II. 2 ore săptămân.)

1. Rase. Națiuni. Statele, forma lor.
2. Influența naturii asupra omului și ocupațiilor sale. Acțiunea omului asupra naturii în economia mondială.
3. Emigrare, imigrarea, împrăștierea civilizației prin ele.
4. Marea în economia mondială. Lupta pentru posesiunea mărilor.
5. Colonii, state cu colonii, sisteme de colonizare și sisteme coloniale. Politică colonială. Coloniile popoarelor europene și extraeuropene.
6. Mijloacele de transport în relațiunile comerciale; șosele, căi ferate canalele Suez și Panama Canalele dintre două fluvii.
7. Altele mijloace pentru propășirea vieții economice; poșta, telegrafui, telefonul, cabluri, telegrafia fără fir, aviație.

Geologia mărfurilor;

1. Culturi alimentare: grâul, porumbul, secara, orz, ovăs; orez. Țările producătoare, export și import.
2. Plante cu feculă. Plante cu zaharoză: trestia de zahăr, sfecla de zahăr. Industrializarea lor. Regiuni producătoare.
3. Cărbunii de pământ, regiuni, producția mondială, țări importatoare și exportatoare.
4. Petrolul. Regiuni producătoare. Industrializarea. Exportul și importul.
5. Minereurile: aurul, argintul, ferul, etc. Regiuni producătoare. Date statistice, asupra producției mondiale.

Geografia economică.

1. Industriile și regiunile industriale de pe fața pământului.
2. Comerțul interior și exterior.
3. Pagube economice de pe urma războiului mondial; date statistice.
4. Privire generală asupra statelor europene. Date statistice noi cu privire la statele și popoarele europene.
5. Repartiția solului pe continente și în special repartiția solului Europei.
6. Anglia, geografie fizică și politică. Produsele agricole și industriale. Coloniile ei. Comerțul exterior în 1922.
7. Franța. (La fel ca la Anglia).
8. Regiunile miniere din apusul Germaniei, din Belgia, din centrul Europei și din răsăritul ei.
9. Statele din sudul Europei.

Grupul științelor naturale.

I. Chimie.

(Anul I. 2 ore curs și 3 ore laborator săpt.)

Teoriile fundamentale din Chimie.

1. *Legile combinațiilor chimice și ipoteza atomică.*

Proprietățile materiei în stare de gaz. 1. Proprietăți generale. 2. Legea lui Volta, Gay-Lussac și Dalton. 4. Legea lui Avogadro. 5. Densitatea unui gaz sau a vaporilor. 6. Metode chimice (prin analiză) pentru determinarea greutăților moleculare. 7. Greutatea moleculară și greutatea atomică. 8. Disociația termică și greutăți moleculare anormale. 9. Volum molecular și molecula-gram sau Mol. 10. Expansibilitatea gazelor și noțiuni despre teoria cinetică. 11. Lichefierea gazelor. 12. Starea critică (temperatura și presiunea critică). 13. Aparatele industriale ale lui Linde și Hampson (noțiuni); Frigorifere.

Materia în stare licădă. 1. Structura licădelor. 2. Punct de fierbere și corecțiunea de temperatură și presiune. 3. Densitatea licădelor, balanța Mohr-Westfall.

Materia în stare solidă. 1. Punct de topire. 2. Căldura specifică 3. Legea lui Dulong și Petit. 4. Căldura moleculară. 5. Isomorfism (legea lui Mitscherlich).

Soluțiuni în general. 1. Amestecuri gazoase. 2. Legea presiunilor a lui Dalton. 3. Legea volumelor a lui Gay-Lussac. 4. Soluțiuni de gaze în lichide. 5. Legea lui Henry. 6. Soluțiuni de lichide în lichide. 7. Temperatura critică. 8. Soluțiuni de solide în lichide. 9. Presiunea osmotică. 11. Experiențele lui Pfeffer.

Constituția intimă a substanțelor. 1. Valență. 2. Stereochimia carbonului 3. Isomeria. 4. Clasificarea elementelor și sistemul periodic al lui Mendelejeff. 5. Noțiuni de termochimie. 6. Compuși endotermici și exotermici, 7. Căldura de formare a combinațiunilor. 8. Căldura de neutralizare. 9. Legea travalului maxim a lui Berthelot 10. Electrochimie. 11. Electroliza și legile lui Faraday. 12. Ipoteza lui Arhenius a ionilor liberi. 13. Disociația electrolitica. 14. Adevărata tărie a bazelor și acizilor. 15. Disociația termică. 16. Echilibru chimic. 17. Noțiuni despre cataliză și catalizator.

Chimia descriptivă anorganică.

Hidrogen, oxigen, apă, apă oxigenată, aer, azot, clor, brom, iod, o noțiune despre fluor, acid clorhidric, bromhidric iodhidric și fluorhidric. Noțiuni despre combinațiunile cu hidrogen și oxigen ale clorului (acid hipocloros și hipocloriți, acid cloric și clorați, acid percloric și perclorați).

Sulf. (O amintire despre seleniu și telur); hidrogen sulfurat bioxid de sulf și anhidridă sulfurică; acid sulfuros și sulfuric (noțiuni despre acidul piro-sulfuric) hiposulfiji sau tiosulfaji.

Amoniac și săruri de amoniu; protoxid de azot, oxid de azot, bioxid de azot, anhidrida azotoasă, anhidrida azotică; acid azotos și azotiți, acid azotic și azotați; (noțiuni despre o nouă metodă industrială de oxidare a azotului din aer). Birkenland și Eyde.

Fosfor (noțiuni despre hidrogen fosforat), anhidridă fosforică; acid fosforos și fosforic (noțiuni despre acid meta și pirofosforic). Sărurile lor și îngrășăminte.

Arsen și Stibiu, (noțiuni despre hidrogen arseniat și hidrogen stibiat, importanța pentru analiza toxicologică. Aparatul lui Marsh); anhidrida arsenioasă și anhidrida arsenică; acidul arsenios și acidul arsenic, sărurile lor. Anhidrida stibioasă și bioxid de stibiu. Trisulfură de arsenic sau orpiment; realgar; noțiuni despre pentasulfură de arsen. Trisulfură de stibiu sau stibină; amintirea existenței pentasulfurei de stibiu. Noțiuni despre aliaje cu Stibiu.

Bismut. Noțiuni despre hidroliză.

Carbon și varietățile lui naturale; Distilarea uscată a cărbunilor și produsele obținute: oxid de carbon, bioxid de carbon; acid carbonic și sărurile lui; bisulfura de carbon; oxicleorură de carbon.

Siliciu (noțiuni despre carborundum); bioxid de siliciu și formele lui naturale (noțiuni despre silicați în genere) tetrafluorură de siliciu și noțiuni despre acidul hidrofluosilicic. Sticia și noțiuni despre diferitele feluri de sticia potasică, sodică și cu plumb.

Staniu și aliajele lui mai importante; bioxid de staniu și combinațiuni stanoase și stanice (în mod sumar).

Bor, acid boric și borax.

Metale alcaline: Sodiu, potasiu (amoniu ca ion monovalent) hidrații și sărurile lor (cloruri bromuri ioduri, carbonați, metoda Leblanc și Solvay pentru sodă; sulfați azotați; producerea azotaților în natură și o noțiune despre bacterii nitrificante); fosfați, reamintirea hipocloritilor și a clorajilor. Amintirea despre existența litiului, rubidiului și a cesiului; noțiuni despre analiza spectrală.

Magneziu, zinc și combinațiunile lor.

Mercur și amalgame; combinațiuni mercurioase și mercurice.

• Calciu, stronțiu și bariu; combinațiunile lor importante; gips var hidrolic și aerian; ciment.

Aluminiu, aluminotermie oxid de aluminiu (noțiuni despre corindoane naturale și artificiale); combinațiuni; argilă, porțelan și olărie.

Plumb și combinațiuni.

O noțiune despre crom.

Mangan și combinațiuni.

Fier (noțiuni despre metalurgia ferului, fontă și oțel) și combinațiunile feroase și ferice.

Noțiuni despre nichel și cobalt.

Platină și noțiuni despre combinațiunile platinei.

Cupru și aliaje; combinațiunile cuprului (oxizi, cloruri, sulfat etc.).

Argint și aliaje, combinațiuni de argint.

Aur și aliaje, combinațiuni de aur.

NB. La fiecare metal se va cunoaște în mod sumar metalurgia.

Chimia organică.

Despre carbon ca substratul tuturor substanțelor organice. Câteva noțiuni despre elementele cele mai importante care intră în compoziția substanțelor organice naturale.

O vedere generală asupra carbonului din punctul de vedere al valenței și al modului de a se combina mai mulți atomi între ei pentru a da naștere la diferite lanțuri sau catene.

Egalitatea absolută a celor patru valențe ale atomului de carbon.

Dispoziția în spațiu a acestor patru valențe. Teoria lui Le Bel și van't Hoff.

Despre hidrocarburi în general; homologia și isologia lui Gerhardt; tablou de serii homoloage și isoaloage de hidrocarburi.

Despre substituție; radicali organici, isomerie de catenă.

Despre dublă și triplă legătură.

Despre cele mai importante funcțiuni organice și grupările funcționale respective (noțiuni generale și nomenclatură).

Hidrocarburile mai importante din seria $C_n H_{2n+2}$.

Despre petrol; originea, extracția, distilarea și derivatele petrolului

Hidrocarburile din seria $C_n H_{2n}$ (aciclice, eten, propen, buten 1 și buten 2) (ciclice, ciclopropan, -pentan, -hexan și parametan). Proprietățile diferențiale între hidrocarburile aciclice nesaturate și cele ciclice saturate, izomere.

Hidrocarburile din seria $C_n H_{2n-2}$; aciclice cu o triplă legătură (etină propină butină 1 și butină 2 O noțiune despre hidrocarburile cu 2 duble legături (alen și isopren).

Hidrocarburile din seria $C_n H_{2n-4}$ (câteva noțiuni în special despre grupa terpenelor mono și biciclice, aducând câteva exemple).

Hidrocarburile din seria $C_n H_{2n-6}$; benzenul și homologii lui, o noțiune despre isomerii aciclici ai benzenului.

Noțiuni despre hidrocarburile din seriile isoaloaze superioare (naftenul sau naftalină, difenil metan, antren sau antracen fenantren și trifenil metan.

Despre alcoolii monooxidrați. Impărțirea lor în alcoolii primari, secundari și terțiari. Metode generale de preparare. Câteva noțiuni mai detaliate asupra fabricațiunei proprietăților alcoolului metilic și etilic.

Despre alcoolii bi-și polioxidrați, Glicol Glicerină, eritrită, arabită, manită.

Despre fenolii mono și poli oxidrați.

Despre aldehide și cetone.

Acizi monobazici. Metode generale de preparare și proprietăți. Noțiuni mai detaliate despre acidul formic, acetic palmitic, stearic și benzoic.

Esteri (sau eteri salini) Metode de preparare (esterificare) și proprietăți. Câteva noțiuni mai detaliate despre esterul acetic și esterii acizilor superiori (eteri de fructe).

Esteri ai glicérinei și în special grăsimi — saponificare. —

Materii zaharate propriu zise; monozaharide (aldoze și cetoze) și în special dintre pentoze arabinoză și xiloza și dintre hexoze glucoză, manoză guloză, galactoză și fructoză Bizaharide și în special, zaharoză maltoză și lactoză. Câteva cuvinte despre trizaharide și în special despre rafinoză.

Polizaharide ca produși de condensățiune ai materiilor zaharate propriu zise, în special despre amidon (sau feculă); celuloză.

O noțiune despre unii derivați ai celulozei, esterii nitrici ai celulozei (așa zisa nitroceluloză sau pulbere fără fum) și cu această ocazie se vorbește de esterul trinitric al gricerinei (așa zisa nitroglicerină). O noțiune sumară despre mătasea artificială și despre celoidină ca derivați ai celulozei.

Lucrări practice de laborator.

(Anul I. 3 ore săpt.)

Reacțiuni calitative ale elementelor:

Potasiu, Sodiu, Amoniu, Magneziu, Calciu, Bariu, Stronțiu, Aluminiu, Zinc, Mangan, Fier, Nichel, Argint, Mercur, Plumb, Cupru, Arsenic, Stibiu, Staniu.

Reacțiuni calitative ale acizilor: clorhidric, bromhidric, iodhidric, carbonic, fosforic, azotic, sulfuric, cloric și silicic.

II. Fizica tehnologică (Anul II 1 oră săpt. și lucrări în laborator)

Dinamică: Forța, munca și unitățile lor. Mecanisme.

Grafostatica și aplicații.

Resistența materialelor, și metodele de încercare a materialelor

Metalografie.

Oscilațiuni și rolul oscilațiunilor în tehnică. Resonanță. Oscilațiunile în arhitectură și la mașini.

Sunetul și rolul în arhitectură.

Lumina, Refracție și Reflecție. Polarisație și aplicarea ei în industrie. Instrumente optice. Analiza spectrală și aplicația în industrie.

Căldura: Calorimetrii și termometri. Măsurarea temperaturilor înalte în industrie. Efectul termic al mașinelor. Combustibilele.

Electricitate și Magnetism. Curent continuu și alternativ. Magnetism, Rețele. Principiile electro-dinamice ale mașinelor electrice.

III. Tehnologie Mecanică.

(Anul III 1 oră și vizitarea diferitelor surse de energie)

Muncă și efect. Măsurarea efectului. Iregularitățile mașinelor. Combustibile și calorimetrie în industrie. Cazanele. Mașinile cu aburi. Turbină cu vaporii. Motoare cu combustie internă. Roți de apă și turbine. Stabilimente hidraulice. Stabilimente termice. Dinamouri și motoare electrice. Stabilimente hidroelectrice. Alegerea forței motrice celei mai rentabile. Noțiuni asupra legiferării cu privire la stabilimentele industriale.

IV. Tehnologia industrială și comercială. (Studiul produselor comerciale).

(Anul II 2 ore săptăm. Anul III 2 ore săptăm.)

I. Introducere. 1. Obiectele cursului: Studiul mărfurilor, produselor comerciale și mai ales al acelor speciale Ardealului. 2. Raportul pe care îl prezintă acest curs cu celelalte cursuri.

II. Generalități: Definițiunea unei mărfi; 1. Studiul mărfurilor nu este o știință deosebită, căci împrumută elementele sale din diverse alte științe ca, științele naturale, geografia, chimia, chimia biologică, chimia agricolă, agronomia, tehnologia etc.

2. Examenul chestiunilor principale aduse în discuție de studiul unei mărfi: Importanța, starea naturală, originea, modul de preparare, caracterele fizice, proprietățile chimice, compoziția, alterația, cauzele, modul de conservare, avariile, întrebuințare, sortele comerciale, modul de împachetare, de înmagazinare, de transport, modul de vânzare, falsificarea și mijloacele de a le cunoaște.

Impărțirea cursului:

Produse de origine minerală și vegetală.

A. Industria silicailor și a varului: 1. Industria materialelor de construcție. 2. Industria sticlei. 3. Industria ceramică. Aici se mai adaugă *Lemnul* considerat numai din punct de vedere ca materie de construcție: 1. Fiziologia, proprietățile, cauzele de distrugere, procedurile de conservare, esențe principale, indigene, exotice, lemn tare, lemn moale, lemn rășinos etc.

B. Industria produselor cu bază de carbon pentru procurarea energiei industriale.

1. Combustibili:

Solizi naturali	{	Lemn	Solizi artificiali	{	mangalul
		Turbă			
		Lignit			cocsul
		Huică			
		Antracit			briquet
		Șungita			

Distilarea uscată a materiilor combustibile: 1. Fabricarea gazului de iluminat și a cocsului. 2. Prelucrarea produselor lichide dela distilare: gîdroanele, acidul acetic, alcoolul metilic, prelucrarea apelor amoniacale. 3. Industria materiilor colorante sintetice.

Combustibili lichizi: Petrolul, păcura, gudroanele și industria tuturilor derivatele din petrol: benzine, oleuri, vasilina, parafina etc.

Combustibil gazos: gaz natural, gaz de iluminat, gaz de apă. sărac, acetilena, cărbune de calciu, etc. Alte produse cu bază de carbon: Grafitul, diamantul și negrul animal.

II. Metalurgia. Minereuri, valoarea lor comercială, zăcămintele mai ales în Ardeal.

Industria ferului: Minereuri de fier. Fonta brută, fier, oțelul: Bessemer, Martin, de cementație. Oțeluri speciale, proprietăți și întrebuințări. Zincul, plumbul, staniu, cupru, bronzul, argintul, aurul, nichelul, aluminiu, mercur, platină.

Industria mare chimică.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1. Sulfur.

2. *Acizii comerciali*: acidul sulfuric, clorhidric, azotic.

3. *Compușii sodiului*: sarea marină, sarea gemmă, sarea rafinată, sulfatul de sodiu, soda, soda caustică, nitratul de sodiu,

4. *Compușii potasiului*: potasa de comerț, salpetru, clorură de potasiu, chloratul de potasiu.

6. *Ingrășăminte chimice* Ingrășăminte azotate

7. *Săruri de Strassfurth* " fosfate

" potasice

" calcare

Produse de origine organică.

1. Industriile alimentare:

a. Industria hidraților de carbon: glucoza, zahărul, materii, amilacee; din cauza compoziției se adaugă aici și celuloza.

b. Industria produselor fermentate
Studiul fermentației.

Via—cultura

boalele,

vinificația

operații complimentare, etc.

{ Vinul—cidru, berea, țuica
rachiuri, și toate lichidele
alcoolizate. Alcool indu-

strial.

{ oțelul { din vin
 din alcool
 din lemn

brânză

c. Industrii în parte agricole: cereale, morărit, făina, panificația, pasăe alimentare, biscuiți.

d. Condimente: cacao, cafeaua, ciocolata, cicoarea, ceai, piper, vanilie.

e. conservele alimentare.

II. Corpii grași.

Corpi grași de origine vegetală: 1. Uleiuri de: masline, rapiță, in, porumb, bumbac, nuc, etc. 2. Unt de casă, etc.

Corpi grași de origine animală: Lapte, Unt. 1. Uleiuri de picioare, de pești (balenă). 2. grăsimi; seu etc. Industria corpiilor grași: Săpunuri, Stearinaria, glicerina. Extragerea acizilor grași, ceara, lacuri, rășină.

Materiile textile și industria transformării lor. Produsele naturale, semi fabricate și fabricate din fibrele textile, animale și vegetale. Tehnologia fibrelor textile:

Fibre organice. Animale: diferite varietăți de păr, lână și mătăsă. Vegetale: 1. Bumbacul. 2. Inul, cânepa, iuta, etc.

Istoricul apariției și dezvoltării tehnicii produselor derivate din fibrele textile.

Istoria dezvoltării tehnicii fibrelor textile din cele mai vechi timpuri (popoarele vechi asiatice, popoarele clasice europene) până la introducerea mătasei în Europa.

Istoria industriilor textile dela introducerea mătasei în Europa și până la descoperirea Americii.

Istoricul dezvoltării fibrelor textile dela descoperirea Americii și până la întrebuințarea materiilor colorante, sintetice, 1492—1850.

Perioada din zilele noastre zisă și perioada coloranților sintetici dela 1850 și până astăzi.

Descrierea fibrelor textile.

Fibre animale: Mătasa. Varietăți de mătase, crescătoria, boalele, boțangerie, sorte comerciale. 2. Lână. Clasificația: Lâna Românească, lâna streină. Lâna de oaie. Pregătirea lânii pentru lucru. Varietăți comerciale. Alte varietăți de lână. 3. Alte fibre animale cari nu provin din oi. 4. Judecarea calității unei lână.

Fibre vegetale: Bumbacu, mătasea vegetală, lâna de plop etc. Cânepa, iuta, fibre de manilă, etc. Comerțul textilelor și a țesăturilor.

Produse diverse: Nitroceluloza și explosibile. Hârtia, chibrituri, tutun, materii plastice, celuloid, piei, cauciuc, gutaperca, terpentina, goma. Produse de lux și ornamente: Ivoiru, coarne, solzi, oase.

La acest curs, se află atașat, muzeul de produse comerciale și laboratorul de cercetări sub direcția profesorului.

Lucrări de Laborator pentru productologie.

(Anul II și III, în câte 2 ore săptămânale.)

Var și ciment.

Calcaruri. Dozajul argilei, Dozajul pierderii la foc, Dozajul varului.

Var aerian. Var hydraulic. Dozajul silicei desagregate, Incercări cu apă zaharată.

Ciment român. Ciment Portland. Dozajul ipsosului.

Combustibili solizi și lichizi.

Combustibili solizi. Luarea unui eșantion, Materii volatile, Cenușe, Carbonul fix, Puterea calorifică, Clasificarea huilelor.

Combustibil lichizi. Densitatea, Punctul de inflamabilitate, Incercarea de distilare.

Uleiuri și grăsimi.

Viscositate, Inflamabilitate, Densitate, Aciditate liberă, Căutarea uleiurilor grase, Căutarea uleiurilor de retina.

Materii alimentare zaharate, cafea, ceai, etc.

Bobul de grâu, Studiul constituției bobului.

Faină. Dozajul apei, Dozajul cenușei, Dozajul materiilor grase, Dozajul acidității, Dozajul valoarea pentru brutărie a făinilor, Interpretarea analitică, Căutarea falsificărilor.

Cafea. Dozajul apei, Dozajul cenușei, Căutarea și dozajul clorului în cenușe, Falsificarea.

Ceaiul. Dozajul apei, Dozajul cenușei, Dozajul extractului apos.

Cacao. Dozajul cenușei, Dozajul materiilor grase, Falsificarea.

Zaharul. Dozajul volumetric, Dozajul prin cântărire, Dozajul prin sacharimetru și polarimetru.

Fecula și amidon. Cercetarea feculei într'un cartof, Dozajul amidonului în cereale, Dozajul apei în feculă, Dozajul materiilor minerale.

Băuturi fermentate.

Vin. Dozajul alcoolului, Tabla de corecțiune pentru alcool, Tabla densităților alcoolului după gradul Gay-Lussac, Dozajul extractului sec, Întrebunișarea oenobarometrului, Dozajul cenușii, Dozajul sulfatului de potasă, Aciditate totală, Aciditate volatilă, Dozajul bitartratului de potasă, Dozajul zaharului reductor, Compoziția câtorva vinuri.

Berea. Densitatea, Dozajul alcoolului, Dozajul extractului, Dozajul zaharului reductor, Aciditatea, Dozajul cenușii, Falsificarea.

Oțetul. Oțetul de vin, Oțetul de glucosă, Oțetul de bere, Oțetul de cidru, Aciditate totală, Dozajul extractului, Bitartratul de potasă (dozajul), Dozajul zaharului reductor, Falsificarea.

Alcooluri și lichori alcoolice. Gradul de alcool, Tabla de corecțiune a alcoolului, Căutarea aldeydelor, Căutarea furfuralului, Dozajul acizilor liberi, Alcool pentru pulbere fără fum, Analiza alcoolului denaturat.

Produsele alimentare de origină animală.

Laptele. Densitatea, Determinarea cremei, Determinarea extractului sec, Dozajul untului, Tablou de valoarea extractului sec după unt, Aciditate, Cercetări asupra agenților de conservare.

Untul. Dozajul umidității, Dozajul cenușei, Dozajul acizilor volatili solubili, Indicile de saponificațiune, Dozajul acizilor grași, fixi, Cercetări asupra uleiului de bumbac, Indicele Mougnaud.

Uleiuri vegetale comestibile. Indicile iodului; încercările, Maumene, Densitatea, Constanta câtorva uleiuri, Falsificarea.

Produse comerciale de origină vegetală și animală.

Săpun. Dozajul acizilor grași și alcaliul total, Alcaliul liber, Alcaliul combinat, Dozajul apei.

Hârtia. Dozajul cenușei, Examenul fibrelor la microscop.

Textile Examenul fibrelor la microscop, Separația chimică a diverselor fibre.

Esențe. Densitatea; solubilitatea alcoolică; Dozajul etherurilor; Dozajul alcoolurilor libere, Dozajul aldeydelor, Dozajul cetoneilor; Dozajul phenolilor, Constanta câtorva esențe.

Căuciucul Densitatea aparentă, Pierdere acetonei, Pierdere epichlorhydrinei, Pierdere pyridinei și în amestecul lavandă-acetonă, Pierdere la soda alcoolică, Tratamentul resturilor, Dozajul sulfului total, Dozajul sulfului combinat, Dozajul materiilor minerale.

Pielea. Pielea argășită, Dozajul apei, Dozajul materiilor minerale, Dozajul materiilor grase, Pierdere la spălat, substanța animală, taninul combinat.

Pielea cromată. Umiditate, Cenușe, Dozajul chromului, aluminului, a materiilor grase, a substanței animale.

Metale uzuale.

Fier, fonta, oțel. Dozajul carbonului total; dozajul carbonului grafitic, dozajul ferului.

Produse chimice.

Ingrășămintele. Dozajul azotului amoniacal; azotului organic; azotului azotic; Dozajul Ingrășămintelor phosphate; potasice. Compoziția câtorva Ingrășămintele.

Apa oxigenată, Chlorul și derivații săi, Sulfur și compușii săi, Sulfuric acid sulfuric, acid sulfuros, sulfura de carbon, vitriol.

Acid azotic. Amoniac și săruri amoniacale, Acidul carbonic, Chlorura de sodiu, Soda din comerț; soda na urală; soda artificială. Potasa comercială; potasa naturală; potasa artificială.

Potasa și soda caustică, Ingrășămintele chimice, Ingrășămintele azotate; nitratul de sodă; nitratul de potaș; nitratul de calciu; cyanamida calcică sulfatul de amoniac; azotul organic.

Ingrășămintele phosphate: fosforul, fosforul natural; fosfatul de oase; super-phosphate; phosphate precipitate; sgura de dephosphorațiune.

Ingrășămintele potasice. Ingrășămintele calcice.

V. Comerceologia agricolă. (Comerțul de produse agricole). (Anul II. 2 ore săptăm.)

Introducere: Definițiunea și necesitatea merceologiei agricole. Analiza obiectului de studiu al ei. Sistemistica științelor comerciale, filiațiunea merceologiei agricole cu celelalte științe comerciale. Științele fundamentale ale merceologiei.

Partea I. Considerațiuni economice generale asupra comerțului de produse agricole. § 1. Importanța economică a produselor agricole în general și a cerealelor în special. Hrana de toate zilele. Desconsiderarea chestiunii cerealiste în literatura economică. Economistul. Ruchland Politică cerealistă determină soarta popoarelor. Migrațiunea popoarelor. Stră-

mutarea Capitalei poporului roman dela Roma la Bizanț. Cultul zeiței Cereș și apoi al Iunonei. Migrațiunea în evul mediu. Politica de depozitare a cerealelor. Instituția dijmei cu caracter feudal și nefeodal. Importanța cerealelor în vechiul regat, balanța economică favorabilă grație cerealelor. Exportul cerealelor și reforma agrară.

§ 2. *Comerțul de cereale în literatura economică.* A preocupat pe economiști mai mult chestiunea prețurilor cerealelor. Părerile diferiților economiști clasici: A. de Montchretien, V. de Forbonais, Fr. Quesnay, Josiah Tucker, A. Smith, James Anderson, D. Ricardo, I. B. Say, R. Malthus, L. H. v. Thünen, Fr. List, K. Marx, G. Ruchland. Literatura comercială.

§ 3. *Scurtă privire asupra evoluțiunii economice în raport cu comerțul produselor agricole.* Etapele evoluțiunii economice după Fr. List: G. Schmoller, B. Hildebrand, K. Bühner, Philipovich, Sombart și Martynovici. Economia ocupatorie, animală, a primelor unelte: paleolitică, neolitică și aeneolitică; economia productivă naturală de schimb în natură (troc) pecuniara, economia comunală, teritorială, interteritorială, fiduciară națională, internațională și economia cooperatistă.

§ 4. *Considerațiuni generale asupra schimbului și problemelor ce comportă cu privire la comerțul de produse agricole.* Definițiunea schimbului, producătorii și consumatorii, raportul economic între părțile contractante: schimbul direct, indirect prin mijlocitori-comercianți. Esența negocierii între părți. Valoarea ca factor deciziv, limitele valorii între cari se fac tranșacțiunile. Importanța economică a schimbului. Auxiliarii schimbului.

§ 5. *Despre comercianți, originea și rolul lor.* Definițiunea comerciantului în codul comercial Român. Apariția comercianților în istoria economică. Calitățile primordiale ale comercianților. Obiectul primordial de comerț: formele primitive ale comerțului. Concepția lui Plato asupra comercianților, a lui Aristoteles, Cicero, Sf. Chrisostom, Luther, John Ruskin. Comercianții ca figuri reprezentative în istorie: Colbert, Fourier, Ricardo, G. Grote, Garvinus, Freiligrath, Ehrenberg. Comercianți în aristocrație: Medicii, Wels, Fugger, Faure, Joe Chamberlain, Rockefeller, A. Carnegie, Wanderbill, Morgan. Etapele comerțului interior. Rolul comerciantului. Comercianții în demografia.

§ 6. *Despre preț și obiectivizarea lui în monetă ca mijloc universal de schimb.* Definițiunea prețului, formele prețului, animalele, cerealele, metalul ca obiect al prețului, cerealele ca etalon al banilor de metal. Alte bunuri suplinind banii. Formarea prețului. Variațiunea prețului. Preț curent și mijlociu, metodele determinării prețului mijlociu. Index numbers, moneta diferitelor țări cu paritatea ei în franci aur.

§ 7. *Despre măsuri și greutate.* Definițiunea lor. Determinarea dimensiunilor, etalonul linear primordial, etalonul linear natural. Modul lui de stabilire, sistemul metric. Uniunea internațională de măsuri și greutate. Legea din 16 Aprilie 1910. Sistemul anglo-american, sistemul rusesc, sistemul vechiu românesc, sistemul oriental (Turcia, Grecia Egipt), măsuri și greutate în diferite țări și paritatea lor la sistemul metric. Măsuri combinate.

§ 8. *Auxiliarii economice pentru facilitarea comerțului.* Piața, târguri bălciri generale și speciale, târguri de mostre, oboare, hale de vânzare, expoziții, auțiuni, magazine publice. Recepisa de înmagazinare, Warrantul, legea ungară de magazine generale, din 1875. Legea română din 1881 și regulamentul pentru exploatarea magaziiilor cu silozuri din Constanța din 1910, importanța economică a magaziiilor generale. Organizarea magaziiilor generale în America: country elevators și terminal elevators, Warrantele americane. Sistemul magaziiilor generale în Germania (cooperatist). Avantagiile magaziiilor generale. Legea warrantelor agricole din Franța (1898). Camerele de comerț și industrie interne. Lega asupra camerelor de comerț din România. Camerele de comerț în alte țări. Camerele de comerț și industrie externe. Oficiile consulare, muzeele comerciale, informațiunile comerciale asupra stărei semănăturilor și a recoltelor, stocurile vizibile, stocurile flotante, afaceri încheiate la bursă, informațiuni politico-economico-meteorologice. Institutul internațional de agricultură din Roma. Bursa, origina ei, scopul ei, diferențierea burselor, organizarea burselor la noi și în alte țări. Legea asupra burselor din 1913. Mijlocitorii oficiali și camerele arbitrale la noi și în alte țări.

§ 9. *Mijloacele de transport și comunicație.* Considerațiuni generale. Diferențierea lor, avantajile ce decurg din perfecționarea lor. Căile naturale de circulațiune, căile artificiale pe uscat și de apă. Vehiculele de locomoțiune pe uscat și forțe de tracțiune și propulziune, date statistice asupra căilor ferate. Vehiculele de locomoțiune pe apă și forța de propulziune. Mijloace de locomoțiune aeriană. Traficul pe căile ferate și documentele ce reclamă, traficul fluvial pe Dunăre. Traficul maritim: registrarea și cubarea vapoarelor, clasificarea bastimentale comerciale, Documentele privitoare la recepționarea mărfurilor pe vase: Recipisa de primire, Polița de încărcare (canossamentul), Contractul de închiriere. Timpul închirierii. Posta în evoluțiunea ei, telegraful terestru și evoluțiunea lui, telegraful submarin și evoluțiunea lui, date statistice asupra poștei și telegrafului. Codurile telegrafice. Index de control al telegramelor. Telefonul și evoluțiunea lui.

§ 10. *Technica transacțiunilor comerciale.* Considerațiuni generale. Diferențierea transacțiunilor: locale sau interne, de import și export prompte și pe termen, caracterizarea lor. Technica cumpărării produselor agricole interne și externe, tehnica vânzărilor de produse interne și externe. Contractele de vânzare-cumpărare. Uzanțele generale, denumiri uzuale. Operațiunile la bursă pe termen: afaceri ferme simple cu marfă, afaceri condiționale cu primă și facultăți, lichidarea casa de lichidare, filiera, speculațiunea.

Partea II Considerațiuni tehnologice și statistice asupra produselor agricole. Specificarea produselor agricole. Produsele agricole de natură vegetală: produse alimentare: *cerealele*, grâu, secară orz, ovăs, orez, *leguminoase*: fasole, mazăre, linte, soic, *oleinoase*: floarea soarelui, măsline, *aromatice*: ceaiul cafeaua, cacao, *furagere*: trifoiul lucern, *textile*: inul, cânepa, bumbacul jută, *industriale*: sfecla de zahăr, trestia de zahăr, hameiul cicoarea, *plante medicinale, fructele, florile*. Produse animale: carne, lapte, brânzături, ouă, lână, gogoase. Produse industriale: zahărul făina, paste, făinoase, amidonul, spirituoasele (spirt, bere, rachiuri, rum, coigneac). Natura și utilitatea industrială a produselor agricole, zonificarea geografică a pro-

produselor agricole. Statistica producției și consumației produselor agricole.
Țări exportatoare și importatoare de diferite produse agricole.

Partea III Considerațiuni tehnico-comerciale asupra produselor agricole. Calitățile comerciale, tipurile, standardele, condițiunile și uzanțele de vânzare și cumpărare ale produselor agricole. Condițiunile organizării comerțului național: regimul producției, regimul transportărilor, regimul financiar, regimul cultural, regimul politic și regimul economic. Organizarea teritorială a comerțului de produse agricole; porturile dunărene și sectoarele lor; organizarea tehnică a comerțului de produse agricole; organizarea financiară a comerțului. Condițiunile organizării comerțului internațional: regimul convențiilor, regimul vamal, regimul consular, regimul maritim. Organizarea a comerțului de export și import.

VI Industria și Comerțul lemnului în România.

(Anul III, 2 ore săptămânale)

Introducere în materie: Situația actuală a industriei și comerțului în România, necesitatea naționalizării acestora în provinciile alipite. Importanța pădurilor în general.

A) Bogăția forestieră a României.

I. Date statistice asupra suprafețelor păduroase și a esențelor, din care sunt constituite pădurile, pe provincii și proprietari. Esențele celea mai importante la noi din punct de vedere al industriei lemnului și repartizarea acestora pe regiuni.

Aplicațiuni practice pe teren pentru cunoașterea esențelor și determinarea vârstei lemnului.

II. Stocuri de lemne exploatate.

III. Mijloacele pentru transportul lemnului.

Generalități și noțiuni din terminologia forestieră.

IV. Estimarea bogăției forestiere.

Studii practice pe teren. Inventarierea arborilor. Estimări cu pricepere de experiență. Prețul solului, prețul lemnului.

V. Legislația forestieră. Regulamente de amenajare. Dispozițiile legii pentru reforma agrară din Transilvania, Bănal, Crișana și Maramurăș, care ating pădurile.

B) Industria lemnului în România.

Lemnul în industrie în starea sa naturală.

I. Exploatarea pădurilor și regenerarea acestora (tăieri rase și tăieri succesive). Unele folosite la tăiere, timpul doborârii, diferitele sortimente pregătite în păduri, inventarierea materialului lemnos exploatat.

Transportul materialului lemnos pe uscat (scocuri, drumuri, căi ferate forestiere, planuri inclinate, funiculare) și pe apă în stare liberă și în stare legată (regularea malurilor, iazuri, canale, scavilare, greble, jilipuri, sezonul și mersul plutirii, regulamentele de observat la transportul lemnului pe apă.)

Manipularea lemnului de foc și a lemnului de construcții în depozitele permanente. Supraveghere și control.

II. Intrebuințarea lemnului la diferitele industrii:

a) Lemn pentru construcții. Fabricate de cherestea și dimensiunile acestora. Instalarea fabricelor de cherestea, mersul lucrărilor în acelea și depozitarea materialului.

Vizitarea fabricelor de cherestea.

b) Lemn pentru construcții în sol, pentru conducte și canale de apă, pentru traverse, fasonarea traverselor și dimensiunile acestora, lemnărie ecarisată, stâlpi de telegraf și telefon.

Contractele tip ale căilor ferate pentru furnizare de traverse de stejar, traverse de fag, pentru lemnărie ecarisată de stejar și de fag și pentru lemne de foc.

c) Lemn pentru poduri și construcții hidraulice. Fașine.

d) Lemn pentru mașine.

e) Lemn pentru construcții navale.

f) Tâmplărie: ferestri, uși parchete, mobilier, mobilier încovoiat sistem Thonet. Vizitarea fabricelor de mobile.

g) Lemn de rezonanță și lemn despicat pentru instrumente musicale

h) Rotărie: care, pluguri, grape, sănii, roabe, scări, lopeți, furci, greble, codoriști de sape, hârlețe, topoare, etc.

i) Dogărie: fasonarea doagelor și sortarea acestora.

l) Alte sortimente despicate: șindrile, dranițe, site, placaje, chibrituri, scule de lemn, vești, vâsle și lopeți etc.

m) Sortimente scobite și cioplite: coveți și farfurii de lemn, paturi de pușcă și pistoale, instrumente musicale de suflat, jucării de lemn diferite sculpturi etc.

n) Strungărie: șuruburi de lemn, ornamente pentru mobilier, popice, levi pentru lulea, canale etc.

o) Impletituri de sălcii și de fâșii lemnoase.

p) Lemn pentru agronomie: pari de vie, pari pentru hemeiu, tutori, proptețe, pari de gard, araci de fasole, mături etc.

III. Producerea scoarței pentru tăbăcirea peilor.

IV. Extragerea rășinei

V. Intrebuințarea lemnului în forma sa naturală, însă pregătit (conser-
vat) prin anumite procedee.

a) Uzine de injectarea traverselor (Aiud, Tileagd, Soffonia).

b) Imitarea lemnului scump. Imbibare.

VI. Intrebuințarea lemnului în stare discompusă prin anumite pro-
cedee chimice.

a) Carbonizarea lemnului. Diferitele sisteme de carbonizare. Calitatea
cărbunilor de lemn. Randmentul.

b) Produsele destilării lemnului: Gudron, acid acetic, alcool metilic,
acetona etc.

C) Comerțul lemnului în România.

a) Modul de punere în vânzare a materialului lemnos. Vânzări în stare
neexploată și în stare exploată prin licitații, bunăînvoială, sau pe pre-
țuri tarifale.

b) Tariful produselor silvice. Prețurile actuale ale lemnului de lucru și
ale lemnului de foc.

c) Aprovizionarea centrelor noastre mai importante și a populației rurale cu lemne de foc.

d) Aprovizionarea căilor ferate și a uzinelor de fier și metalurgice ale statului cu materiale lemnoase și cărbuni de lemn.

e) Importul, exportul și transitul lemnului. Punctele vamale mai importante pentru exportul lemnului.

f) Tariful vamal actual.

g) Contabilitatea întreprinderilor forestiere.

Industria și comerțul Petrolului.

(Anul III. 1 oră și 1 laborator săptămânal.)

1. Istoricul.
2. Locul ocupat de petrol în clasificarea Bitumeeilor.
3. Proprietăți fizice și chimice ale petrolului în general și în special ale celui românesc.
4. Chimia petrolului, 1. carbure de Hidrogen 2. nomenclatura.
5. Compoziția chimică a țițeiilor din diferite țări producătoare.
6. Constituanții elementari ai uleiurilor minerale.
7. Necesitatea de oare-care cunoștințe geologice pentru studiu petrolului.
8. Caracterele geologice ale zăcămintelor de petrol.
9. Caracterele generale ale zăcămintelor de Petrol din România.
10. Studiul zăcămintelor de petrol cu exemple din regiunea Carpaților românești.
11. Repartizarea zăcămintelor de petrol în formațiunile geologice ale României
12. Recartizarea petrolului în lume.
13. Ipoteze asupra originii petrolului.
14. Politica economică a petrolului.
15. Explorarea și Exploatarea zăcămintelor de petrol.
16. Centre de explorare și exploatare.
17. Personalul și organizarea tehnică a șantierului.
18. Sondage, puturi cu mână; istoric. Exploatare prin sonde, clasificarea procedeelor de sondaj.
19. Sintesa petrolului.
20. Tratatul industrial al uleiurilor minerale.
21. Materialul întrebuințat pentru tratare.
22. Rafinaj.
23. Fabricațiunea parafinei.
24. Transportul uleiurilor minerale.
25. Debușeurile petrolului român.
25. Consumațiune externă și internă.
26. Prețul.

Grupul limbilor moderne.

I. Limba, literatura și corespondența română.

(Anul I. 2 ore la săptămână).

I. Principii de limbă, stilistică și retorică.

II. Corespondența comercială română:

a) Scrisori de circulație.

b) Stilul scrisorilor comerciale.

c) Telegramme.

d) Construcția scrisorilor comerciale.

e) Forma externă a scrisorilor comerciale.

f) Păstrarea scrisorilor comerciale.

g) Adresa.

B) Despre comerț și comercianți:

a) Noțiunea comerțului. b) Clasificarea Comerțului. c) Comercianți.

d) Firma.

C) Transacțiuni comerciale:

a) ofert, b) comandă, c) încheiere, d) efectuarea. e) plătire. 6. obstacole de executare.

În legătură cu aceasta parte teoretică se fac inerentele lucrări de seminar și anume: a) circulare, (la întemeierea unei case, pe timpul existenței acesteia, la desființarea ei), b) Oferte de servicii, c) Scrisori de informațiuni și răspunsuri, scrisuri de recomandare la credit, d) Scrisuri de credit și avizuri la scrisurile de credit, e) Scrisuri în afaceri de mărfuri: pentru socoteala proprie; Ofertele vânzătorului, cumpărătorului: scrisuri de comande și răspunsuri la comande. Comande, prin notă de comandă, memorandum, carte poștală, telegramme, telefon, comande și acoperirea facturei prin debitare comandă și acoperirea facturei prin plată în numărar, acoperirea facturei prin mandate și cecuri; acoperirea facturei prin ramburs și ordin postal, prin poliță, prin voiajori și agenți. Revocări, reclamațiuni și refuzări.

Scrisori la întemeierea și înregistrarea societăților anonime și cooperative. Prospect, act constitutiv, statute, procese verbale, cereri pentru înregistrare, rapoarte etc.

(Anul II. 2 ore la săptămână).

I. A) *Întreprinderea în comerțul de mărfuri*: 1. Comisionarul, 2, agentul și reprezentantul comercial, 3. samsarul 4. voiajorul.

B) Transacțiuni de întreprindere.

C) Transport, livrare, asigurare.

II. *Plățile în comerț*. a) Plățile în bani gata și compensațiuni, b) Conturi curente, întâzieri de plăți, insolvențe, falimente, c) Operațiuni cambiale.

III. *Bănci și burse*. a) Afaceri de valori, devize, efecte publice și cușoane, b) afaceri de participațiune și consorțiu, (sindicat). Comerțul mărfurilor ideale.

IV. *Operațiuni mai mari de import și export*. a) Export de cereale, b) Exportul producțiilor industriale, c) importul materiilor brute, d) cumpărarea aurului.

În legătură cu aceasta parte teoretică se fac indispensabile lucrări de seminar: a) Scrisuri în afaceri de mărfuri pentru cont strein. Ofertele comisionarului și întrebările emitentului, b) Ordine de cumpărare și executarea acestora, c) Consemnațiuni și vânzări, d) Rapoarte de târguri și de mărfuri, e) avizuri de înmagazinare și extradare, recipise de întreprinderi; contări și decontări. Scrisuri în afaceri de expedițiune și de asigurări. Vămuirea mărfurilor.

Scrisuri în afaceri de polițe: Trate pentru socoteala proprie și streină. Remise pen ru încasare și creditare, remise trimise pentru scontare, remise pe piețe secundare, remise pentru socoteala streină: Duplicate și copii, polițe protestate, polițe în comision, scrisuri despre creditele de acceptațiune.

Scrisuri în afaceri de valori și devize. Devize pentru socoteala proprie și streină: Cumpărări și vânzări de devize. Încheeri de devize și valute Cumpărare și vânzarea de efecte publice.

Scrisuri relative la afaceri de participațiuni la mărfuri, polițe valori și efecte.

Scrisuri în afaceri de încărcări de corăbii și asigurări maritime.

(Anul III. 1 oră săptămânal, obligator numai pentru cei ce fac și seminarul pedagogic).

1. Curente de gândire socială și economică și literatura acestor curente (Curs în continuare).

a) Comunismul, b) Anarhismul, c) Reforma agrară.

2. Organizațiunea socială română și evoluțiunei ei sub nevoile lăuntrice și influențele din afară.

a) Documente privitoare la condițiile sociale din timpurile cele mai vechi, b) Schimbările din veacul XVIII, c) Mișcarea spiriteiilor pentru „liberarea” țăranilor.

Literatură: Pravili, documente, legiferări. D. Cantemir, Cronicarii, istoriografie ardeleană, munteară și moldoveană. Simion Bărnuțiu, Nic. Bălcescu, Ioan Ghică, Mih. Cogălniceanu. Nic. Ionescu, Dinitrie Sturza etc.

II. Corespondența franceză.

Scopul studiului limbei franceză la Academia Comerciala este întreit:

1. Absolventul acestei înalte instituțiuni să aibă posibilitatea a-și însuși în curs de trei ani, pe cale practică, toate acele cunoștințe, pe baza cărora ar putea întreține, liber, orice conversație în limba franceză, din toate domeniurile posibile, dar mai ales din domeniul comercial.

2. Să se poată folosi fără multă greutate de toate lucrările științifice scrise în limba franceză referitoare la toate domeniurile, dar mai cu deosebire la acelea, cari privesc studiile comerciale și industriale în special, înțelegându-le cu aceeași ușurință, cum ar înțelege un text românesc.

3. S. fie în stare să redacteze cu toată corectitudinea de limbă și ortografie, precum și în forma cerută de stilul comercial francez toate acele scrisori din corespondența franceză comercială, de care absolventul va avea nevoie, fie în calitate de șef sau angajat al unei case de comerț, fie ca întreprinzător particular — în toate transacțiunile sale comerciale.

Anul I.

(3 ore pe săptămână, dintre care 1 oră lectură și 2 ore corespondență comercială).

În ora de lectură se va da o deosebită atenție, în primul rând, pronunțării corecte, care nu se poate câpăta decât prin exerciții dese și repetate, înlăturând, de sigur, prezența de a obține de la studenți numai decât un accent curat franțuzesc sau chiar parizian; în al doilea rând, se va stăruia asupra ortografiei, pentru ca chiar din primul an, studenții acestei Academii, care vin dela diferite școli, de cele m. m. ori cu cunoștințe incomplete în acest studiu, să fie peste tot stăpâni în pronunțarea corectă și în scrierea ortografică.

Pentru acest scop, în ora de lectură se va citi, la început, bucăți scurte și cu un conținut narativ mai ușor, pentru ca după citire, studentul să fie în stare să întrețină o conversație asupra subiectului citit. După acela, se va proceda la bucăți de citire mai lungi, de preferință cu conținut pur comercial, cum ar fi: din istoria comerțului; arta de a cumpăra și de a vinde; ce este comerciantul după lege; comerțul internațional; extensiunea debușeurilor; exploatarea bogățiilor pământului; sistemele monetare; biografiile marilor comercianți și industriași etc.

La traducerea făcute în clasă, se va da o specială atențiune *gramaticalei*. În acest scop, toate verbele neregulate vor fi învățate pe din afară. Se va stăruia asupra observațiunilor la verbele de conj. I și se va atrage atențiunea asupra galicizmelor, dându-se explicațiile cuvenite.

În cele 2 ore de corespondență, una va fi întrebuințată pentru citirea de scrisori comerciale și traducerea lor în limba franceză, căutându-se a îmbogăți frazeologia și vocabularul studenților prin cât mai multe expresiuni și locuțiuni echivalente. Cealaltă oră va fi întrebuințată pentru exercițiile de seminar. În această oră studenții vor face la început: traduceri mai ușoare din românește în franțuzește, după aceea redactări de scrisori comerciale, după un subiect dat. Spre acest scop se vor citi: circulare de înființarea unei case de comerț, unei bănci, unei societăți în comandită sau pe acțiuni; toate felurile de circulări din timpul existenței și desființării unei case de comerț. Se vor traduce și redacta în franțuzește tot felul de scrisori de comandă: răspuns la aceasta; rugarea pentru trimeterea de prețuri curente; tot felul de oferte de mărfuri pe socoteala proprie sau în comision; oferte de serviciu; numirea unui comisionar, agent sau voiajor; darea sau revocarea unei procuri etc. etc.

Anul II.

(3 ore pe săptămână, dintre care 1 oră de lectură și 2 ore de corespondență comercială.)

În ora de lectură se va proceda ca în anul I. Conversația și completarea cunoștințelor gramaticale se vor face treptat din bucățile de citire. Acestea se vor alege, de preferință, din domeniul comercial, industrial și agricol. În acest scop se vor citi bucăți referitoare la căile de comunicație pe uscat și pe apă; la descrierea porturilor mari ca: Bordéaux, Marseille.

Le Havre, Anvers etc.; despre uzanțele comerciale în Franța; despre comerțologie; despre plantele textile și produsele lor; fabricarea zahărului, alcoolului, berei, hârtiei etc.; descrierea diferitelor uzini și fabrici.

În cele două ore de corespondență se va continua ca în anul I. Într'una se va ceti din franțuzește; în cealaltă, care va fi și oră de seminar, se va traduce și redacta în franțuzește din: scrisori de recomandăție și de credit; scrisori de informațiuni și răspunsurile lor; scrisori despre încetarea plăților; cerere de credite; acordare și refuzare de credit; deschidere de cont curent; trimiterea extractului de cont curent; răspunsurile lor; scrisori despre asigurări etc.

Anul III.

(2 ore pe săptămână, dintre cari 1 oră lectură și 1 oră corespondență comercială).

În ora de lectură se va proceda ca în anul I, alegându-se bucăți cu conținut comercial, industrial și economic. În acest scop se va ceti în clasă chiar o operă din domeniul economiei politice, cu interpretări făcute în limba franceză.

În ora de corespondență se va continua cu redactarea de scrisori comerciale: în afaceri de remize; în afaceri de cambii pe socoteală proprie și streină; scrisori despre polițe defectuoase; acceptate; prelungirea scadenței; protestarea polițelor: duplicate și copii de polițe; polițe sustrase sau pierdute etc. etc.

III. Corespondența germană.

Scopul. 1. Dela studenții, care urmează limba și corespondența germană numai facultativ și care, conform regulamentului, au latitudinea de a se prezenta, la singurul examen, care au să-l facă, în orice sesiune până termină Academia, se va pretinde să poată înțelege un text german ușor, o scrisoare comercială, mai departe să-și însușească terminii cei mai obicinuți comerciali, să poată susține o conversație germană ușoară și să poată redacta în limba germană, cu ajutorul dicționarului, orice scrisoare mai obicinuită.

2. Dela studenții, care urmează obligatoriu limba și corespondența germană se va pretinde să se poate folosi de limba germană în vorbire și în scris, să poată vorbi liber despre o temă de specialitate și să poată redacta orice scrisoare în limba germană.

Anul I.

(2 ore pe lună cetire și conversație, 2 ore pe lună corespondență comercială în teorie, 2 ore pe săptămână consecutive exerciții practice de corespondență comercială).

Conversația se va face pe baza lecturii, atât la teoria despre corespondența comercială cât mai ales la cetirea pe bucăți economice în felul celor următoare: Despre comerț în general. Felurile de comerț. Ramuri comerciale.

Comerciantul, Mărfurile, Cumpărarea, aprovizionarea. Vânzarea, plasarea, desfacerea, debușeurile. Transacțiunile, traficul. Prețul, Magazinul, depozitul, stocul, proviziunile, Clientela, Concurența, Casele comerciale, firmele, Corespondența comercială, Manipularea poștei, Mersul și rostul afacerilor.

Corespondența comercială (teorie). Scopul corespondenței comerciale, forma exterioară și întocmirea internă a scrisorilor, Expedierea scrisorilor, Formule de Introducere, Formule de încheiere, Semnătura, Oferte de mărfuri și de servicii, Factura, Termeni de plată, Amânarea plății, Spesele și rizicul expedierii, Spesele și înapoarea ambalajului, Reclamațiuni.

Corespondența comercială (compoziții). Se vor face următoarele scrisori: Rugare pentru trimiterea unui preț curent. Informațiune asupra prețului unei marfi. Ofertă de mărfuri, Comandă, Refuzul unei oferte. Executarea unei comenzi, Factură, Neexecutarea unei comenzi, Contramandarea unei comenzi, Comandă condiționată, Aviz de executare parțială a unei comenzi, Reclamațiune față de marfa primită, Punerea mărfii la dispoziția vânzătorului, Fiecare scrisoare va fi urmată, după posibilitate, de răspuns, Se va dicta textul german și se va explica, Studenții vor face redactarea, Se vor ceta mai multe redactări, se vor corecta și la urmă se vor scrie scrisorile pe tablă, După câteva exerciții, se va dicta numai textul scrisorii prime, lăcând pe studenți să redacteze ei înșiși răspunsul.

Gramatică se va face numai în legătură cu celelalte exerciții.

Anul II.

(3 ore pe săptămână, întrebuințate ca în anul I).

Conversație. Se vor ceta și vor servi ca bază pentru conversații capitale în felul celor următoare: Profit și pierdere, Ofertă și cerere, Piața, Comenzi, Ordine, dispoziții, instrucțiuni, Timpul, Capital, bani, monedă, Biroul și rechizitele de birou, Personalul, funcțiunea, salarul, Registrele comerciale, Exploatarea, industria, producția, munca, Drumuri și mijloace de comunicație, Expediția mărfurilor, Calculațiunea, valoarea, suma, creanțe, datorii, Invitarea la plată, somarea, diferendul, Imprumutul, avansul, Bănci, credit, Societăți comerciale.

Corespondența comercială (teorie). Regularea datoriilor, Plăți în numerar, virimente, Cecuri, Cambia, Chitanța, Afaceri de mărfuri.

Corespondența comercială (compoziții). Avis de plată, Mandat postal, viriment, Scrisoare de valoare, Trimitere de cambii, Confirmarea primirii, Invitare la achitarea unei plăți, admoniție, somațiune, Rugare de amânarea plății, Plata în rate, Ofertă de serviciu, Cerere de informațiuni, Scrisoare de recomandare și de credit, Afaceri de comision (cumpărare, vânzare), Consignațiuni, Scrisori de conturi curente, Scrisori de afaceri de bani, de cambii, de efecte, Circulare, Contracte. Se va proceda ca în anul I, deprinzând tot mai mult pe studenți la o redactare independentă.

Anul III.

(2 ore pe săptămână, și anume 1 oră citire, conversații sau corespondență comercială, 1 oră exerciții practice de corespondență comercială).

Conversație. Se vor citi și vor servi ca bază pentru conversații capitole în felul celor următoare: Falimentul, Dobânzi, bonificații, scăzăminte Cheltueli și taxe. Bursa, cursul. Efecte publice și valori. Taxe vamale, antrepozite, impozite. Informațiuni, referințe. Mulțumirea, recunoștința. Convenții, înțelegeri. Responsibilitatea, garanția. Increderea, asigurarea. Represcuze, iertare. Avarii, pagube.

Corespondența comercială (teorie). Afaceri bancare, Acreditiv. Escontarea cambiilor. Domiciliarea cambiilor, Afaceri în cont curent, Afaceri în comision, Dăcredere, Consignațiuni, Transporturi.

Corespondența comercială (compoziții). Se vor traduce scrisori comerciale din românește în nemțește.

IV. Corespondența engleză.

(Anul I, II și III câte 2 ore.)

Anul I. Introducere în studiul limbii, citire, noțiuni de gramatică numerale, timp, măsuri, greutate, monede, citire și traducere în românește de scrisori de comerț ușoară.

Anul II. Descrierea Angliei mai ales din punct de vedere comercial, producțiuni și centre comerciale și industriale; descrieri de mărfuri și operațiuni comerciale; citire și traducere de scrisori comerciale mai dezvoltate.

Anul III. Citire și interpretare de scrisori comerciale și exerciții de compunere în englezește.

Corespondența maghiară (facultativ).

Anul III 11 oră săptăm.

Despre efectele comerciale în general. Scopul scrisorilor comerciale compunerea și stilul lor, forma exterioară și mănuierea lor. Obiectul și deservirea comerțului. Cumpărare vânzare, între producător, consumator, comerciant mic și mare, precum și între fabricanți, Afaceri pe bani numerar și pe credit, Depozite publice brevete de invenție, mărci, Vama, Instituții comerciale, Asemnarea, cecuri cambia, Scrisori de credit, Perturbări în plăți.

Lucrarea practică se va face în scrisori.

Anul II (2 ore săptăm.).

Efectuarea de plăți prin assignare și prin intermediul mai multor firme. Tragerea remiterii, Plăți cu devalize, Accepatarea cambiilor, incasarea și domiciliarea lor, Copii și duplicate. Protestul și acțiunea în regres, Interventia. Prolongarea și cambii pierdute, Răfuire după cont-curent și extrasele acestora.

Lucrarea practică se va face în scrisori.

(Anul III, 1 oră săpt.).

Transportul maritim, Agenturi pentru transporturi, Asigurarea transportului, Afaceri de comisioane și afaceri în comun (a meta, a terza) etc. Reprezentarea în comerț. Afaceri bancare: vinderea și cumpărarea de bani și de efecte. Creditul cambial. Operațiuni de comision cu cambii. Afaceri de export-import. — Lucrarea practică se va face în scrisuri.

Seminarul pedagogic.

Anul III (4 ore săpt.).

Psihologia: Programul liceal, însă cu dezvoltări din domeniul psihologiei experimentale.

(Cărțile întrebuițate: Manualul de I. Nisipeanu; pentru dezvoltări de C. Rădulescu—Motru și Dr. V. Braunshausen; Einführung in die experimentelle Psychologie).

Logica: Programul liceal cu laturi mai extinse din clasicii Logicei.

(Manual: T. Maiorescu).

Pedagogia: Educația voinței, sentimentului, inteligenței. Pedagogia generală, Metodica tuturor științelor.

(Manual de orientare: Dr. Paul Barth, Die Elemente der Erziehungs- und Unterrichtslehre; de completare: I. Nisipeanu, Școala activă.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Observare: Materiile speciale ale secțiunii bancare sunt:

Anul II: 1. Contabilitatea bancară. 2. Comerțul cerealelor. (1 oră)

Anul III: 1. Contabilitatea bancară. 2. Tehnica băncilor. 3. Teoria și tehnica asigurărilor.

Materiile speciale ale secțiunii industriale sunt:

Anul II: 1. Fizica industrială. 2. Contabilitatea industrială.

Anul III: 1. Tehnologia mecanică. 2. Industria și comerțul lemnului (1 oră). 3. Contabilitatea industrială.

Toate celelalte materii sunt comune.

Din limbile moderne (cu excepția celei române) numai 3 sunt obligatorii, și anume aceleași două în toți trei anii, iar a 3-a numai un an. Materia anului III. din limba române este numai pentru membri seminarului pedagogic obligatorie.

În orariul anului III. sunt 6 ore săpt. libere pentru a fi întrebuițate ca ore de seminar pentru diferite materii.

Stenografia se predă în anul I. cu 2 ore săpt.

ERRATA:

Pag. 48, rândul 6 de sus: în loc de Berlin să se citească: *Lipsca*.

" 48. " 8 de " " " " 1924 " " " 1923

" 57, " 10 " jos " " " " Berlin " " " *Lipsca*.

" 63, " 20 " " " " " cruțarea să se citească *calcularea*.

" 81, " 17 " sus " " " " 1 oră să se citească 2 ore.